

Høyrevridde alternative mediers funksjoner

*En kvalitativ analyse av lesere av høyrevridde alternative mediers motivasjoner
og offentlige tilknytning*

Masteroppgave ved Institutt for journalistikk og mediefag
Samfunnsvitenskapelig fakultet

Charlotte Eilers

OSLO METROPOLITAN UNIVERSITY

September 2021

Høyrevridde alternative mediers funksjoner:

En kvalitativ analyse av lesere av høyrevridde alternative mediers motivasjoner og offentlige tilknytning

© Charlotte Eilers

2021

Høyrevridde alternative mediers funksjoner: En kvalitativ analyse av lesere av høyrevridde alternative mediers motivasjoner og offentlige tilknytning

<https://oda.oslomet.no>

Charlotte Eilers

Forord

Arbeidet med denne masteroppgaven har vært veldig lærerikt, utfordrende og spennende. Den lange prosessen har vært preget av sterke følelser, engasjement og frustrasjon, men også nysgjerrighet, oppturer og mestringsfølelse.

Jeg vil først og fremst takke min veileder Karoline Andrea Ihlebæk, som gjennom hele prosjektet har gitt meg nyttige og konstruktive tilbakemeldinger, og bidratt med sine gode kunnskaper på feltet. Jeg hadde ikke klart dette uten deg.

Videre vil jeg gi en stor takk til mine informanter, som har bidratt med sine gode refleksjoner og interessante perspektiver. Disse har dannet grunnlaget for hele oppgaven.

Jeg vil også takke alle som har bidratt med korrekturlesning, motiverende ord, skryt og oppmuntring. Det er på grunn av dere jeg tør å kjenne på stoltheten av å levere en ferdig oppgave.

Til slutt vil jeg takke mine medstudenter og gode venner for de fem siste årene.

Charlotte Eilers

Oslo, september 2021

Sammendrag

Denne masteroppgaven er en del av forskningsprosjektet FREXO som undersøker hvordan grupper som tilhører ytre høyre, inkludert alternative nyhetsmedier, aktivister, grupper og organisasjoner produserer og sprer innhold, og gir innsikt i hvordan politisk innhold påvirker samfunnet i bred forstand. Gjennom en stegvis-deduktiv induktiv analyse av 10 kvalitative dybdeintervjuer av lesere av norske høyrevidde alternative medier, avdekker den deres motivasjoner for mediebruk og knytter disse opp mot deres offentlige tilknytning.

Problemsstillingen jeg ønsker å besvare er: *Hvorfor leser folk høyrevidde alternative medier og hva kan deres motivasjoner fortelle oss om deres tilknytning til offentligheten?*

Oppgaven argumenterer for at de høyrevidde alternative mediene har forskjellige funksjoner hos informantene, og at disse funksjonene sier noe om deres motivasjoner. Graden av tillit til tradisjonelle medier er generelt sett svakere hos disse leserne enn andre, men av varierende grad. De med lavest tillit til det etablerte og de tradisjonelle mediene, gir de høyrevidde alternative mediene en funksjon som *avvisende*. Dette vil si at de oppsøker alternative kilder for å få sannheten, da de opplever at de ikke får den i de tradisjonelle. De mener at de tradisjonelle mediene er talerør for politiske og finansielle eliter, og at disse i stor grad legger føringer for innholdet. Videre bruker noen de høyrevidde alternative mediene som *utfordrere* til de tradisjonelle. De oppsøker de alternative mediene for å få innblikk i «den andre siden» og opplever at de tradisjonelle mediene bevisst dekker visse temaer på en ensidig måte. Disse menneskene påstår at de stoler like mye (eller lite) på de alternative som de tradisjonelle mediene, men deres mediebruk avslører at de har lettere for å stole på de alternative medienes vinkling. Den tredje gruppen lesere av høyrevidde alternative medier denne oppgaven avdekker, er de som bruker disse mediene for å *utfylle* den informasjonen de får gjennom de tradisjonelle mediene. Disse kjenner ikke nødvendigvis selv på mangel av tillit når det kommer til tradisjonelle medier, men går til alternative medier for å supplere det de leser i de tradisjonelle mediene.

Abstract

This master's thesis is part of the FREXO research project which examines how groups belonging to the far-right, including alternative news media, activists, groups and organizations producing and disseminating content, and provides insight into how political content affects society in a broad sense. Through an SDI-analysis of 10 qualitative in-depth interviews of readers of Norwegian right-wing alternative media, it reveals their motivations for media use and links these to their public connection. The research question I want to answer is: *Why do people read right-wing alternative media and what can their motivations tell us about their public connection?*

The thesis argues that the right-wing alternative media have different functions to the informants, and that these functions will say something about their motivations. The degree of trust in traditional media is generally weaker in these readers than others, but to varying degrees. Those with the lowest trust in the established and the traditional media, allocate the right-wing alternative media a function as *dismissive*. This means that they seek out alternative sources to get the truth, as they experience that they do not get it in the traditional ones. They believe that the traditional media are mouthpieces for political and financial elites, and that these largely provide guidelines for the content. Furthermore, some use the right-wing alternative media as *challengers* to the traditional ones. They seek out the alternative media to gain insight into the "other side" and experience that the traditional media deliberately covers certain topics in a one-sided way. These people claim that they trust the alternative the same amount, as they do the traditional media, but their media use reveals that they find it easier to trust the angle of the alternative media. The third group of readers of right-wing alternative media that this thesis reveals are those who use these media to *supplement* the information they receive through the traditional media. These do not necessarily feel themselves lacking trust in traditional media, but seek the alternative media to supplement what they read in the traditional media.

Innholdsfortegnelse

FORORD	IV
SAMMENDRAG	V
ABSTRACT	VI
INNHALDSFORTEGNELSE	VIII
1. 0 INTRODUKSJON	1
1. 1 BAKGRUNN FOR PROSJEKTET	1
1. 2 PROBLEMSSTILLING	4
1. 3 HVA ER ALTERNATIVE MEDIER?	5
1. 4 HVA ER HØYREVRIDDE ALTERNATIVE MEDIER?	9
1. 5 DE HØYREVRIDDE ALTERNATIVE MEDIENE I EN NORSK KONTEKST	11
1. 6 OPPGAVENS OPPBYGGING	13
2.0 TEORETISK RAMMEVERK	15
2. 1 PUBLIKUMSTEORI	15
<i>2. 1. 1 Bruksstudietradisjonen</i>	15
<i>2. 1. 2 Offentlig tilknytning og den informerte borger</i>	16
2. 2 HVA KJENNETEGNER LESERE AV HØYREVRIDDE ALTERNATIVE MEDIER?	22
<i>2. 2. 1 Hva slags mennesker leser høyrevridde alternative medier?</i>	24
<i>2. 2. 2 Tre typer brukere av alternative medier</i>	25
<i>2. 2. 3 Tillit og mistillit</i>	27
<i>2. 2. 4 Samholdsperspektivet</i>	29
2. 3 FORVENTNINGER TIL STUDIEN	30
3. 0 METODISK TILNÆRMING	31
3. 1 FORSKNINGSPROSESSEN	31
3. 2 KVALITATIV METODE – DYBDEINTERVJU	32
<i>3. 2. 1 Hvorfor kvalitative dybdeintervjuer?</i>	33
3. 3 UTFØRELSEN AV DE KVALITATIVE DYBDEINTERVJUENE	34
<i>3. 3. 1 Utvalg</i>	34
<i>3. 3. 2 Dybdeintervjuet</i>	37
<i>3. 3. 3 Etterarbeid</i>	40
3. 4 ANALYSE AV DATA: STEGVIS-DEDUKTIV INDUKTIV METODE	40
<i>3. 4. 1 Empirinær koding</i>	42
<i>3. 4. 2 Gruppering av koder</i>	44
<i>3. 4. 3 Empirisk-analytiske referansepunkt</i>	44
3. 5 FORSKNINGENS KVALITET	45

3. 5. 1 <i>Pålitelighet</i>	46
3. 5. 2 <i>Gyldighet</i>	47
3. 5. 3 <i>Generaliserbarhet</i>	47
3. 5. 4 <i>Ny empirisk kunnskap og teoretiske innsikter</i>	48
3. 6 FORSKNINGSETISKE BETRAKTNINGER	48
3. 6. 1 <i>Etiske hensyn ved utføring av dybdeintervjuer</i>	50
3. 6. 2 <i>Behandling av personlige opplysninger</i>	50
4. 0 HVEM ER INFORMANTENE?	52
4. 1 PRESENTASJON AV INFORMANTENE:	52
5. 0 PRESENTASJON AV FUNN OG ANALYSE	59
5. 1 MEDIEBRUK	59
5. 1. 1 <i>Rutiner</i>	59
5. 1. 2 <i>Tematisk interesse</i>	63
5. 2 TRE KJENNETEGN VED LESERE AV HØYREVRIDDE ALTERNATIVE MEDIER	65
5. 2. 1 <i>Et stort vitebegjær</i>	65
5. 2. 2 <i>Holdninger til det etablerte</i>	73
5. 2. 3 <i>Deltakelse i offentligheten</i>	82
6. 0 DISKUSJON	90
6. 1 DEN <i>UTFYLLENDE</i> FUNKSJON	91
6. 2 DEN <i>UTFORDRENDE</i> FUNKSJON	92
6. 3 DEN <i>AVVISENDE</i> FUNKSJON	93
6. 4 EN SAMMENSATT GRUPPE	93
6. 5 DELTAKELSE I OFFENTLIGHETEN	94
7. 0 AVSLUTNING	96
7. 1 KONKLUSJON	96
7. 2 BEGRENSNINGER OG VEIEN VIDERE	97
BIBLIOGRAFI	99
VEDLEGG	105
VEDLEGG 1: VURDERING FRA NSD – NORSK SENTER FOR FORSKNINGSDATA	105
VEDLEGG 2: KANTARS SKRIV OM REKRUTTERING TIL DYBDEINTERVJUER	107
VEDLEGG 3: VERVESKJEMA	112
VEDLEGG 4: INFORMASJONS- OG SAMTYKKESKRIV	117
VEDLEGG 5: INTERVJUGUIDE	120

1. 0 Introduksjon

“Journalism is under pressure, polarization is tearing our cultures and social worlds apart, and public trust in the media as a source of reliable information is constantly undermined by populist rhetoric – and, to be fair, by declining general quality and lack of impartiality of mainstream journalism.”

(Holt, 2020, s. 11).

Det siste tiåret har det oppstått et stort antall nyhetsmedier som tilbyr leserne sine et alternativ til innholdet i de tradisjonelle og etablerte nyhetsmediene. Dette har igjen bidratt til større konkurranse blant nyhetsformidlerne. Dette voksende mediemangfoldet åpner opp for spørsmålet om hvilke kilder man benytter seg av når man skal lese nyheter, og hvorfor man benytter seg av dem. Det er viktig å kunne si noe om dette ettersom hva vi velger av nyhetskilder har noe å si for hvordan demokratiet fungerer. Spørsmål om hvordan vi informerer oss, og hvem og hva vi har tillit til, kan fortelle mye om hvordan borgere orienterer seg mot samfunnet. Som Kristoffer Holt nevner i sitatet, står mediene og journalistikken ovenfor en rekke utfordringer når det kommer til fiendtlighet og mistillit, og disse er det nødvendig å ta tak i og håndtere i dag, og i fremtiden (Holt, 2020, s. 13).

Vi vet relativt lite om hvorfor noen velger alternative medier som nyhetskilde, men det hevdes at de bidrar til en økt politisk polarisering i samfunnet (Holt, 2020, s. 38). Gjennom å forske på leserne av disse nye alternative mediene kan man få bedre innsikt i hva det er som ligger bak denne mistilliten og polariseringen.

1. 1 Bakgrunn for prosjektet

Oppblomstringen av nettbaserte alternative medier kan i stor grad forklares gjennom at digitaliseringen av nyhetsmediene har gjort det lettere for større deler av befolkningen å ytre seg. Man kan argumentere for at nyhetsmedienes oppgave er å sette dagsorden, formidle nyheter og å holde offentligheten informert, og at de skal være upartiske, objektive og kun formidle *hva* som har skjedd. Men hva skjer når noen føler at de tradisjonelle nyhetsmediene ikke klarer å gjøre jobben sin? Når noen oppdager et tomrom i samfunnet som ikke blir fylt av nyhetsavisene? Det er dette tomrommet alternative medier ser som sin oppgave å fylle, og det er hit disse menneskene går for å få påfyll av nyheter. Leserne opplever at de etablerte

mediene ikke formidler hele sannheten, og at de kun fokuserer på de sidene av nyhetene som gagnar dem selv og en regjerende elite.

Medielandskapet i Norge i dag er svært åpent, og vi har mange aktører som setter dagsorden. I Norge verdsettes ytringsfriheten høyt, og det er lav terskel for hva det er lov å mene og si i offentligheten. Dette har ført til at aktører, med det noen vil kalle for kontroversielle holdninger, har utviklet sine egne arenaer hvor de kan ytre seg. I disse arenaene er det rom for å formidle nyheter med en ideologisk eller politisk vinkling.

Formålet med dette prosjektet er å undersøke en gruppe mennesker som velger å benytte seg av slike alternative nyhetsmedier med en solid høyrevridd vinkling på sine saker. Tidligere forskning viser at mange av de som velger å lese alternative medier opplever liten tillit til etablerte medier, og er ute etter et alternativ til disse som nyhetsformidlere (Ladd J. M., 2012; Mourão R. R., Thorson, Chen, & Tham, 2018; Tsfati & Cappella, 2003; 2005; Jakob, 2010; Newman, Fletcher, Kalogeropoulos, Levy, & Nielsen, 2018; Kalogeropoulos, Suiter, Udriș, & Eisenegger, 2019). Jeg ønsker å undersøke om det er flere sider ved lesere av høyrevridde alternative medier enn det som er kommet fram i tidligere forskning, og gå dypere inn på deres motivasjoner for mediebruk og deres tilknytning til offentligheten.

Så hvordan velger folk å bli informert i den digitale medieverden? Dette henger blant annet sammen med elementer som tillit, tilgjengelighet, fellesskap, politisk engasjement og interesser. Hvilke kilder man bruker for å informere seg er av stor demokratisk betydning, da dette bidrar til å forme folks tilknytning til samfunnet og deres holdninger til dagsaktuelle temaer.

Siden tidligere forskning viser at lesere av høyrevridde alternative medier ofte opplever mindre tillit til de tradisjonelle mediene, er det viktig å vite noe om hvorfor dette forekommer og hva som ligger bak denne mistilliten. Det kan igjen si noe om hva slags motivasjoner disse menneskene har til å velge alternative retninger mot offentligheten. I et større perspektiv kan det også bidra til å forstå den pågående mediekrigen mellom det etablerte og det alternative, og bidra til bedre innsikt om polariserte samfunn andre steder i verden. Denne dragkampen i en polarisert medieverden kan forårsake feilinformasjon, utrygghet og demokratiske utfordringer. Ved å tilegne kunnskap om hvorfor noen velger å ikke gå i samme retning som majoriteten når det kommer til hvordan de informerer seg, kan vi si noe om hva som er

årsakene til disse utfordringene. Det finnes noe forskning på området som påpeker at annerledeshet, og rett og slett det å ville være en del av et alternativ til det “vanlige”, er én grunn til at noen tyr til alternative nyhetskilder (Rauch, 2007). Trolig er det mange og svært individuelle grunner til at noen bevisst tar avstand fra etablerte nyhetsmedier, eller benytter seg av begge deler.

Likevel er det flere forskere på feltet som påpeker at det er preget av hull når det kommer til lesere av høyrevridde alternative medier (Schwarzenegger, 2020; 2021; Downing J. D., 2003; Noppari, Ilmari, & Ahva, 2019; Thorbjørnsrud & Figenschou, 2020; Schulze, 2020), og de har blant annet blitt beskrevet som det “forsømte fosterbarnet” i alternative medier-forskning (Schwarzenegger, 2021, s. 102). Tidlige studier hadde et fokus på venstrevridde alternative medier (Atton, 2002b; Hamilton, 2000; Harcup, 2005; Fuchs, 2010), og noen har også sett på lesere av disse (Rauch, 2007). Rauch begrunner dette med at det ble et stort fokus på venstreorienterte aktivister og medier produsert av disse aktivistene, etter en rekke hendelser på 60-tallet (Rauch, 2019). 1960-tallet var preget av fredskamp, miljøbeskyttelse, arbeidsrettigheter, LHBT-rettigheiter, likestilling mellom kjønnene og andre progressive kampsaker (2019). Rauch mener selv at det er overraskende hvor lite oppmerksomhet de høyreorienterte mediene har fått, med tanke på at det også har foregått kampsaker fra et høyreideologisk ståsted. Ta for eksempel Trumps seier i presidentvalget i 2016, Reagan-revolusjonen på 1980-tallet eller Clinton-Lewinsky-skandalen i 1998, som alle er hendelser med stor betydning for høyresiden, men som først ser ut til å få massiv oppmerksomhet av mediene, før de fort glir ut av syne igjen (Rauch, 2019).

Videre var forskningsfokuset i stor grad på *avsenderne* og journalistikken i de alternative mediene (Atton, 2002b; Harcup, 2005), og det var lite fokus på *mottakerne* av stoffet. Det kom noe forskning på høyrevridde alternative medier, deres innhold, produksjonsforhold og andre faktorer som har med hvordan og hva de alternative mediene publiserer (Atkinson & Berg, 2012; Figenschou & Ihlebæk, 2019; Haller & Holt, 2019; Heft, Mayerhöffer, Reinhardt, & Knüpfer, 2020; Holt, 2018; Nygaard, 2019; 2020; Sandberg & Ihlebæk, 2019; Ihlebæk & Figenschou, 2021; Müller & Schulz, 2019), men forskerne gav utrykk for at det fortsatt manglet mer publikumsrettet forskning (Rauch, 2007). Denne neglisjeringen av lesere av alternative medier var et paradoks, siden disse brukerne på mange måter representerer et langt mer aktivt publikum enn de som utelukkende forholder seg til de etablerte mediene (Rauch, 2007). Publikumsforskningen på lesere av de etablerte mediene er, og har vært, for å sikre at

de når ut til de forskjellige demografiske grupper. Den har også undersøkt hvordan de er med på å forme holdninger og handlinger, og ikke minst hvordan publikum bruker mediene (Downing J. D., 2003; Rauch, 2007), og dette så man at trengtes på lesere av alternative medier også. Med bakgrunn i dette ønsker jeg å bidra til å løfte publikumsforskningen på lesere av alternative medier til et nivå som kan si noe om hvilke motivasjoner folk som leser høyrevridde alternative medier har til sin mediebruk, og hvordan deres mediebruk knytter dem til offentligheten.

Det er trolig mange forskjellige grunner til at folk velger alternative medier, og det varierer hvorvidt man velger å utelukkende lese dem. Hva slags forhold folk har til det de leser, hvor mye man tenker og resonnerer rundt det man leser, og hva slags innflytelse medieinnholdet har i folks hverdag, kan si mye om hvorfor man velger én nyhetskilde over en annen, og det er dette jeg vil undersøke. Jeg vil forske på hva et utvalg lesere av norske alternative medier med et høyrevridd syn på verden fokuserer på i sin lesning, hva innholdet de leser betyr for dem i deres liv og hvor de plasserer seg selv i et informert samfunn. Jeg har et ønske om å kunne bidra til en dypere kvalitativ forståelse om mottakerne av innhold i høyrevridde alternative medier, hvordan de forholder seg til det, tillit og mistillit til både etablerte og alternative medier, hvilke motivasjoner de har og konsekvenser av deres mediebruk. Jeg vil også bygge videre på teorier om mediebrukeres vei til offentligheten, altså hvordan de informeres i en kompleks medie verden med mange veier til mål (Ytre-Arne & Moe, 2018; Moe, et al., 2019).

1. 2 Problemsstilling

Det er, som nevnt, publisert få undersøkelser om hvem det er som leser, stoler på og baserer sitt verdensbilde på det som blir skrevet om i høyrevridde alternative medier. På samme måte er det lite forskning som sier noe om hva det er med innholdet i de alternative mediene som gjør at folk velger å lese disse. Denne masteroppgaven bygger videre på forskning som forsøker å fylle dette hullet (Rauch, 2007; 2019; Thorbjørnsrud & Figenschou, 2020; Strömbäck, et al., 2020; Schulze, 2020; Kalogeropoulos, Suiter, Udris, & Eisenegger, 2019). Mitt bidrag til feltet vil jeg gi gjennom å besvare denne todelte problemsstillingen:

Hvorfor leser folk høyrevridde alternative medier og hva kan deres motivasjoner fortelle oss om deres tilknytning til offentligheten?

Denne problemsstillingen vil jeg besvare gjennom en analyse av 10 kvalitative dybdeintervjuer av folk som leser slike nyhetsmedier. Jeg vil både ha fokus på hva slags motivasjoner leserne har for å benytte seg av disse nyhetskildene og gå inn på kjennetegn ved deres mediebruk. Begrepet *offentlig tilknytning*, slik det er beskrevet i boka *Informerte Borgere? Offentlig tilknytning, mediebruk og demokrati* (Moe, et al., 2019), vil stå sentralt i oppgaven.

1.3 Hva er alternative medier?

For å bevege meg inn på feltet, er det relevant å gi en presentasjon av hva som menes med *alternative medier*, og videre også *høyrevridde alternative medier*. Det som kjennetegner alternative medier, er omdiskutert. En rekke teoretikere har forsøkt å forklare hva de legger i begrepet (Atton, 2002a; Downing J., 1984; Hamilton, 2000; Holt, 2020), men det er tydelig at alternative medier er et begrep som det er vanskelig å finne en universell definisjon på (Harcup, 2005).

For å kunne svare på hvorfor folk leser høyrevridde alternative medier er det likevel viktig å få et så klart bilde som mulig av hva alternative medier, uavhengig av ideologisk retning, er. Eldre forskning, som for eksempel Chris Attons bok *Alternative Media*, kaller de alternative mediene for *radikale medier*. Han baserer seg blant annet på John Downings (1984) tilnærming til radikale medier (Atton, 2002a). Downing (1984) definerte mediene som alternative ut fra deres organisering i redaksjonene, og ut fra at de i hovedsak består av ikke-profesjonelle skribenter og aktivister som jobber for progressiv, sosial forandring (Downing, 1984; Holt, Figenschou, & Frischlich, 2019). I likhet med mange andre tidlige studier på alternative medier (Atkinson & Berg, 2012; Downing J. D., 2001; Fuchs, 2010), tar Atton i sin studie utgangspunkt i venstrevridde alternative medier i Storbritannia. Han forsker på hvordan disse benytter seg av praksiser som også blir anvendt av etablerte medier (Atton, 2002b, s. 493). Atton (2002a) presiserer at han benytter seg av begrepet radikal fordi han mener at disse mediene bør defineres ut ifra deres kamp om å starte radikale bevegelser i samfunnet. Ordet *alternativ* tar ikke et slikt element i betraktning.

I likhet med Downing (1984) har Kristoffer Holt, sammen med Tine Figenschou og Lena Frischlich, utviklet en definisjon av alternative medier, som lyder som følgende:

“Alternative news media represent a proclaimed and/or (self-) perceived corrective, opposing the overall tendency of public discourse emanating from what is perceived as the dominant mainstream media in a given system. This stated “alternativeness” can emerge on and should be studied on multiple different levels: Alternative news media can publish different voices (alternative content creators) trying to influence public opinion according to an agenda that is perceived by their promoters and/or audiences as underrepresented, ostracized or otherwise marginalized in mainstream news media, alternative accounts and interpretations of political and social events (alternative news content), rely on alternative publishing routines via alternative media organizations and/or through channels outside and unsupported by the major networks and newspapers in an alternative media system.

Such an umbrella definition takes a relational approach as a point of departure. In other words, the alternative quality of any news medium is derived from claims to its counter-or complementary position to certain hegemony, since this must be construed as the organizing principle behind alternative media enterprises.”

(Holt, Figenschou, & Frischlich, 2019, s. 862)

Denne definisjonen sier at alternative medier først og fremst skal forstås som korrektiver til de etablerte mediene. Holt, Figenschou og Frischlich kaller de for *self-perceived correctives* (Holt, Figenschou, & Frischlich, 2019, s. 862). Altså er det et viktig element i definisjonen at mediene selv kaller seg for korrektiver, og at det ikke holder at utenforstående ser på dem som det. Når det er sagt, så sier ikke denne definisjonen så mye om *hva* alternative medier er, kun hva de er en motsats til. Derfor er det nyttig å også se på noen flere aspekter som karakteriserer alternative medier.

Holt, Figenschou og Frischlich har forsøkt å utvide definisjonen ved å ta for seg elementer som sosial funksjon, organiserings- og publiseringsrutiner, og innhold og produksjon. På denne måten kan nyhetsmedier kategoriseres som alternative på flere forskjellige måter og nivåer. De ser på elementer og kjennetegn ved mediene på mikro-, meso- og makronivå, og påpeker at det finnes mangfoldige kombinasjoner av alternativitet (Holt, Figenschou, & Frischlich, 2019, s. 865). De mener en viktig dimensjon i en definisjon av alternative medier er å se på hvem det er som er innholdsprodusent, altså å se på mediene på et mikro-nivå. Alternative medier har for eksempel i større grad enn etablerte medier, hatt en tendens til å slippe ikke-profesjonelle folk til orde (Holt, Figenschou, & Frischlich, 2019, s. 863). En annen dimensjon på dette nivået er å se på nyhetsinnholdet i mediene. Alternative medier

publiserer ofte innhold som er politisk og/eller sosialt/kulturelt radikalt og ikke-hegemonisk. De publiserer alternativ viten. De tilbyr også ofte vinklinger som skiller seg fra dem i de etablerte mediene (Holt, Figenschou, & Frischlich, 2019, s. 863). Disse to dimensjonene, innholdsprodusenter og selve innholdet, befinner seg på det forfatterne kaller for mikro-nivået.

Videre, på meso-nivå, mener de at det er relevant å se på hvordan medieorganisasjonen fungerer (Holt, Figenschou, & Frischlich, 2019, s. 864). Dette kan dreie seg om produksjons- og distribusjonsprosesser. Alternative medier har ofte mye lavere budsjetter sammenliknet med etablerte nyhetsmedier, og de er også ofte organisert på en mer ikke-hierarkisk måte (2019, s. 864). Også elementer som kildebruk, publikumsrelasjoner og hvordan de følger ideologiske normer vil komme til syne i denne dimensjonen. For eksempel er ofte alternative medier mer diffuse når det kommer til kildebruk. Man kan se at disse mediene oftere benytter seg av anonyme kilder enn etablerte medier, noe som gjør faktasjekking mye vanskeligere. Dette kan skape konsekvenser for det offentlige ordskiftet, da etterprøvbarehet er et sentralt krav for god og relevant journalistikk. Flere forskere påpeker viktigheten av å forske på alternative medier på et meso-nivå. Atkinson og Berg (2012) sier at de alternative mediene kan defineres ut fra det å se på deres oppdrag og deres antatte ønsker med journalistikken de fører. Alternative medier blir en kanal for politiske aktivister som de kan bruke til å spre et visst verdensbilde. De kan også brukes til å skape et fellesskap mellom slike politiske organisasjoner (Atkinson & Berg, 2012). Innenfor dette perspektivet fungerer de alternative mediene i hovedsak som talsmenn for sosiale og politiske reformer (Haas T. , 2004).

Den siste dimensjonen Holt, Figenschou og Frischlich mener det er viktig å ta i betraktning når man skal analysere alternative medier, er å se på dem i forhold til hele mediasystemet. Altså analysere mediene på et makro-nivå. Dette handler blant annet om hvordan de alternative mediene stiller seg i forhold til de etablerte mediene, men også om hvor grensene blir trukket når man ser på nivået av profesjonalitet (Holt, Figenschou, & Frischlich, 2019, s. 864). Et element de mener det er viktig å se på her er hvorvidt de forskjellige mediene blir inkludert eller ekskludert i systemer for pressestøtte, hvordan de forholder seg til presseetikk og om de har medlemskap hos profesjonelle organisasjoner som kontrollerer journalistikken (Holt, Figenschou, & Frischlich, 2019).

Hva er alternative medier et alternativ til? De etablerte mediene, de tradisjonelle mediene, eller det mye brukte uttrykket *the mainstream media* (MSM), er de store nyhetsformidlerne vi har i samfunnet. Disse måtene å omtale mediene på tar for seg forskjellige sider av denne typer nyhetsmedier. De *tradisjonelle*, fordi de har vært her lenge før de alternative kom på banen. De *etablerte*, fordi de har godt etablerte rutiner. Og *the mainstream*, fordi det er disse mediene majoriteten benytter seg av. I denne oppgaven vil disse tre bli brukt om hverandre. Dette er også medier som kan defineres på mikro-, meso-, og makro-nivå, og gjennom nivåene kan man undersøke hvor grensene mellom de tradisjonelle og de alternative dras. På mikro-nivå kan man se et skille mellom tradisjonelle og alternative medier når det kommer til hva slags journalister og skribenter de benytter seg av. Tradisjonelle medier benytter seg, i større grad enn de alternative, av profesjonelle journalister. Når det kommer til innholdet er grensene vanskeligere å bestemme, bortsett fra at de tradisjonelle mediene skriver med en tilsynelatende objektiv vinkling. Videre, på meso-nivå, kan man se at de tradisjonelle mediene er bygget opp med en hierarkisk organisasjonsstruktur, og de benytter seg av tradisjonelle publiseringsrutiner. På makro-nivå er det relevant å nevne at de tradisjonelle mediene i større grad forholder seg til lover og regler, og ikke minst normer. De har dessuten en viktig sosial funksjon i det at de skal informere folket og muliggjøre en offentlig debatt gjennom å skrive om temaer av generell interesse (Holt, Figenschou, & Frischlich, 2019, s. 861). Eksempler på slike nyhetsmedier i Norge er VG, NRK, Aftenposten, TV 2 og Dagbladet. Mye forskning understreker likevel at grensene mellom tradisjonelt og alternativt er vanskelig å sette, og at det ikke er svart og hvitt (Carlson, 2015; 2017; Singer J. B., 2015; Witschge, Anderson, Domingo, & Hermida, 2018). Heller ser flere forskere på det som en skala som går fra alternativ til tradisjonell, og at mediene kan befinne seg på forskjellige steder langs denne skalaen (Harcup, 2005; Holt, Figenschou, & Frischlich, 2019).

I de skandinaviske landene, og mange andre land, er journalistikkens hovedoppgave å styrke demokratiet gjennom å holde folk informerte nok til å kunne delta ved valg og engasjere seg i samfunnet, og på den måten bidra til endring i det demokratiske samfunn (Holbert, 2005). Men selv i et perfekt nyhetslandskap hvor mediene skriver om alt de burde, vil ikke mediene kunne bidra til å styrke demokratiet om de som leser nyhetene ikke stoler på dem, eller om de lar være å lese de (Strömbäck, et al., 2020, s. 139). Denne problematikken om mediebruk og tillit til mediene vil jeg komme tilbake til i teorikapittelet.

I eldre litteratur på temaet ble de etablerte mediene beskrevet som uniforme, og profit-søkende, og journalistikken var profesjonalisert og preget av rutine. Den ble også forstått som elitistisk og eksklusiv. De alternative mediene ble tvert imot beskrevet som noe som styrket demokratiet, åpne og som forkjempere av sosial rettferdighet (Fuchs, 2010; Hájek & Carpentier, 2015). Denne karakteriseringen har senere blitt beskyldt for å fremstille de alternative mediene som et ideal og en “renere” form for nyhetsmedier, mens de etablerte mediene blir beskrevet med ord som *korrupt* og *elitistisk* (Atton, 2002b; Bailey, Cammaerts, & Carpentier, 2008 eller Downing J. D., 2001). Nyere studier peker heller mot at de alternative mediene kan ses på som fortsettelse av de etablerte mediene, og ikke kun motsetninger (Atton, 2002a; 2002b; Rauch, 2007). Et annet element som kommer fram i nyere forskning på alternative medier er at mangelen på profesjonalisme forårsaker ustabilitet i økonomi og organisasjon, lite teknologiske ressurser, lite kunnskap og et splittet publikum (Atton, 2002a; Downey & Fenton, 2003). Holt, Figenschou og Frischlich (2019, s. 861) påpeker at dette kan resultere i utfordringer innad i avisene og mangel på politisk innflytelse. Det er viktig å påpeke at denne forskningen stort sett har handlet om alternative medier tilknyttet venstresiden (2019, s. 862).

1. 4 Hva er høyrevridde alternative medier?

I USA kan tradisjonen til de høyrevridde alternative mediene spores tilbake til 1940-tallet, da det ble etablert medier som blant annet forsøkte å overbevise sine lesere om at demokrati var et kodeord for sosialisme, og at kommunismen var farligere enn noen gang (Rauch, 2019). Men, det er i det siste tiåret vi kan se at det har vært en fremvekst av online alternative medier med høyrevridde, og noen ganger, høyreekstreme perspektiver (Atton, 2006; Figenschou & Ihlebæk, 2019; Heft, Mayerhöffer, Reinhardt, & Knüpfer, 2020; Holt, 2020).

Innholdet i de forskjellige høyrevridde alternative mediene har ofte noen fellesnevner. Nasjonalismen som ideologi skinner ofte sterkt gjennom, det samme gjør konservative holdninger til sosiokulturelle forhold (Jungar & Jupskås, 2014). I de mer ekstreme mediene kan man se innhold som kan karakteriseres som rasistisk, fremmedfiendtlig, fascistisk, antisemittistisk og anti-demokratisk (Carter, 2018; Mudde C., 1995). De mest ekstreme høyreradikale alternative mediene utgjør kun en liten del av hele det høyrevridde spekteret (Haanshuus & Ihlebæk, 2021). Om man ikke gjør rede for dette i en studie av alternative medier, vil forskningen vise en sterkere polarisering enn det som egentlig er tilfellet (Holt,

2020, s. 11). De fleste høyrevridde alternative medier i Norge er ikke ekstreme eller veldig radikale, men har et større fokus på visse saker enn tradisjonelle medier. Likevel oppleves disse nyhetsmediene som kontroversielle for mange.

Man kan se for seg at tilhengere av høyrevridde alternative medier mener at disse mediene bidrar til en mer informert offentlighet ved å slippe til nye stemmer og originale perspektiver på viktige saker – som kriminalitet, innvandring og islam. På den andre siden har man kritikere, som mener at de høyrevridde alternative mediene blir et talerør for populistiske, sensasjonelle og til dels hatefulle ytringer. Frykten for at disse mediene bidrar til økt polarisering, mistillit og rasisme er også et faktum for folk som stiller seg kritisk til de høyrevridde alternative mediene (Nygaard, 2020). Det er i hovedsak dette den tidligere nevnte dragkampen mellom etablerte og høyrevridde alternative medier går ut på. På den ene siden blir de etablerte mediene skildret som noe bra og edelt, og at deres posisjon som informasjonsformidlere blir truet av hatefulle høyrevridde aktivister, politikere og alternative medier som ønsker å lure offentligheten med propaganda og oppfordringer til hat (Holt, 2020, s. 13). På den andre siden har vi de som argumenterer for at de etablerte mediene kun fungerer som dukker i et politisk spill, uvitende om de virkelige problemene til vanlige folk (Holt, 2020, s. 13). Polarisering som dette anses å være et stort og stadig mer truende problem i moderne demokratier (2020, s. 11), og fremveksten av de alternative mediene blir av deres tilhengere sett på som en nødvendig og rimelig reaksjon på denne polariseringen (2020, s. 13).

Tradisjonelle medier har blitt beskyldt for å føre smalsporet og venstrevridd journalistikk, og for å være en representant for en liberal elite (Holt, 2020, s. 39). Høyrevridde alternative medier har ofte et skarpt syn mot de tradisjonelle mediene, og kritiserer de for å være for liberale og politisk korrekte. De påpeker spesielt ofte at de tradisjonelle mediene ikke er kritiske nok til innvandring, og at de ikke forteller folk hele sannheten. En av grunnene til at noen tyr til alternative nyhetskilder, kan være at de opplever å ha lite tillit til de tradisjonelle mediene. De alternative mediene ser det som sin jobb å holde offentligheten informert om alle sider ved samfunnet, og ikke bare det som de tradisjonelle mediene anser som viktig. De fleste høyrevridde alternative medier deler en forståelse for at journalistikken i de etablerte mediene har en iboende partiskhet, at den bedrar leserne sine gjennom å ikke presentere den informasjonen som folk faktisk trenger og vil ha, og at mediene mislykkes i sin rolle som troverdige og profesjonelle nyhetsformidlere (Figenschou & Ihlebæk, 2019, s. 1222).

1. 5 De høyrevridde alternative mediene i en norsk kontekst

Siden jeg i denne oppgaven skal forske på lesere av et utvalg norske høyrevridde alternative medier, er det relevant å gi en kort presentasjon av hvordan disse mediene stiller seg i det norske medielandskapet. Først vil jeg redegjøre for noen kjennetegn ved det norske mediesystemet: Norge har en demokratisk korporativ modell (Hallin & Mancini, 2004). En slik modell er karakterisert av 1) En sterk presse og høy nyhetssirkulasjon, samt en tidlig utviklet massesirkulasjon; 2) en aktiv stat som støtter journalistikk gjennom statsstøtte, og sterk beskyttelse av pressefriheten; 3) sterk tilknytning mellom nyhetsindustrien og den politiske sfæren, og 4) sterk profesjonalisering av mediesektoren gjennom institusjonalisering og selvregulerende systemer (Hallin & Mancini, 2004). Alle de skandinaviske landene faller inn under denne mediesystemmodellen (Hallin & Mancini, 2004).

Ifølge en rapport fra Reuters Institute for the Study of Journalism (2019) er Resett.no, Document.no og Rights.no (Human Rights Service) de største høyrevridde alternative medieaktørene i Norge. I 2019 rapporterte 7 % at de brukte Resett.no, 6 % brukte Document.no og 4 % brukte Rights.no (Newman, Fletcher, Kalogeropoulos, & Kleis Nielsen, 2019). Rapporten viser også at nordmenn som kun har kjennskap til alternative medier, stoler mindre på disse enn på tradisjonelle medier. Hos de som faktisk bruker disse regelmessig, var forskjellene mellom tillit til alternative medier og tradisjonelle medier mindre. Altså er det en sammenheng mellom bruk av alternative medier og lavere tillit til tradisjonelle medier i Norge (Ihlebak & Nygaard, 2021, s. 6). Resett.no, Document.no, og Rights.no har mye til felles, men har også noen vesentlige forskjeller. For eksempel er det bare Rights.no som presiserer at det å informere om forskjellige sider ved innvandring er en motivasjon for dem, og at dette er noe de setter høyt. De to andre nevner heller demokrati, ytringsfrihet og det å utfordre det *konsensusdrevede etablerte medielandskapet* som sine motivasjoner (Ihlebak & Nygaard, 2021, ss. 7-8).

I Norge har mediebransjen egne forbund og utvalg som tar for seg forskjellige deler av bransjen. Norsk Presseforbund ble etablert i 1910 og er et organ for organisasjoner og bedrifter i norsk presse¹. Helt siden 1936 har Norsk Presseforbund vært et selvregulerende

¹ https://snl.no/Norsk_Presseforbund

system, finansiert av medlemmene selv² (Ihlebak & Figenschou, 2021, s. 2). At forbundet har et selvregulerende system betyr at medlemmene selv er med på å betale ordningene som tilbys. Dette reiser spørsmål som omhandler hvem som skal være inkludert eller ekskludert i det selvregulerende systemet, og hva som skal være kriteriene for å bli inkludert (2021, s. 2). For at et medium, enten det er en nyhetsavis, en radiokanal eller en stor medieinstitusjon, skal kunne bli vurdert av for eksempel PFU – Pressens faglige utvalg, må de enten ha en redaktør som er medlem i Norsk Redaktørforening, eller så må bedriften være medlem i Mediebedriftenes Landsforening. Det holder altså ikke at den enkelte journalist har et medlemskap i Norsk Journalistlag (Ihlebak & Figenschou, 2021, s. 9). Formålet med PFU er å overvåke og fremme etiske og profesjonelle standarder i de etablerte mediene ved hjelp av Vær Varsom-plakaten (Brurås, 2015).

Man kan se et skille mellom alternative og tradisjonelle medier når det kommer til hvordan de er inkludert eller ekskludert i pressestøttesystemer, om de etterfølger institusjonell presseetikk, og hvorvidt de er medlem av forskjellige profesjonelle organisasjoner som kontrollerer at journalistikken er holdbar (Holt, Figenschou, & Frischlich, 2019). Altså skillene som befinner seg på makro-nivået. (2019). I Norge faller foreløpig de fleste høyrevridde alternative mediene utenfor disse foreningene og systemene. I 2018 søkte redaktøren i det høyrevridde alternative mediet Document.no, Hans Rustad, om medlemskap i Norsk Redaktørforening, og fikk medhold. Han har i ettertid stått i diverse stormer med nettstedet sitt, men har fått beholde sitt medlemskap. Like etter gjorde redaktøren i Resett.no, Helge Luraas, det samme, og fikk avslag (Ihlebak & Figenschou, 2021, s. 9).

² Medlemmene i Norsk Presseforbund er: Norsk Journalistlag (NJ), Norsk Redaktørforening (NR), Mediebedriftenes Landsforening (MBL), Fagpressen, Landslaget for lokalaviser (LLA), Norsk lokalradioforbund (NLR), NRK, TV2, Magasin (MBL), Discovery Norway og NENT Group.

1. 6 Oppgavens oppbygging

Denne masteroppgaven er inndelt i syv kapitler, inkludert dette innledningskapittelet. I denne delen vil de forskjellige kapitlenes innhold kort gjøres rede for.

Kapittel 1: Introduksjon

Oppgavens første kapittel har tatt for seg en introduksjon til det aktuelle temaet og bakgrunnen for prosjektet. Videre har det gitt en innføring i hva høyrevridde alternative medier er, redegjort hva som er hensikten med prosjektet og presentert problemsstillingen.

Kapittel 2: Teoretisk rammeverk

I dette kapittelet vil det bli redegjort for det teoretiske rammeverket som ligger til grunn for studien. Dette består i hovedsak av publikumsteori og tidligere forskning knyttet til mediebruk, samt tillit og offentlig tilknytning.

Kapittel 3: Metodisk tilnærming

I kapittel 3 av denne masteroppgaven vil det bli gjort rede for den metodiske tilnærmingen i prosjektet. Jeg vil gå inn på hvilke metodiske valg som er tatt, og forklare hvorfor jeg fant kvalitative dybdeintervjuer til å bli den mest nyttige løsningen.

Kapittel 4: Hvem er informantene?

I dette kapittelet gjør jeg rede for noen av de mest sentrale trekkene ved gruppen av informanter som helhet, før jeg gir en kort presentasjon av hver enkelt av dem.

Kapittel 5: Presentasjon av funn og analyse

Kapittel 5 er bestående av en presentasjon av hovedfunnene fra datainnsamlingen. Deretter vil disse analyseres opp mot studiens teoretiske rammeverk.

Kapittel 6: Diskusjon

Kapittel 6 er en ytterligere diskusjon av funnene som ble presentert i kapittel 5. I dette kapittelet vil jeg ha et fokus på å knytte sammen oppgavens resultater og se de i en større sammenheng.

Kapittel 7: Avslutning

I det avsluttende kapitlet til jeg samle trådene, gi en konklusjon på funnene, og gi så konkrete svar på problemsstillingen som mulig. I dette kapitlet vil jeg også drøfte oppgavens bidrag i det teoretiske feltet, og hva som kan forskes videre på.

2.0 Teoretisk rammeverk

Det teoretiske rammeverket danner grunnlaget for denne masteroppgaven, og brukes i analysen av materialet hentet fra kvalitative dybdeintervjuer. For å besvare problemsstillingen *Hvorfor leser folk høyrevridde alternative medier og hva kan deres motivasjoner fortelle oss om deres tilknytning til offentligheten?*, er det relevant å gjøre rede for publikumsteori som går på mediebruk og motivasjoner for mediebruk. Videre vil det være relevant for oppgaven å redegjøre for teori som tar for seg mediebrukeres veier til offentligheten og teori om hva vi vet om lesere av høyrevridde alternative medier, med fokus på tillit, politisk engasjement og mediebruk.

2. 1 Publikumsteori

2. 1. 1 Bruksstudietradisjonen

Forskning på hvordan publikum bruker medier er kompleks, og det er mange faktorer man skal ta hensyn til for å kunne fremstille et helhetlig bilde (Hagen I. , 1998, s. 46). Det finnes to hovedretninger i studiet av mediebruk: den første er den som måler den faktiske mediebruken, og den andre er noe som kalles for bruksstudietradisjonen, eller *uses and gratification theory*, og den er opptatt av hvorfor publikum velger å bruke ulike medier (Hagen I. , 1998, s. 47). Bruksstudier prøver å forklare hva som ligger til grunn for medievalgene våre, og har et fokus på de underliggende motivene folk har til å bruke medier og hvordan de bruker medier for å dekke visse behov. Bruksstudietradisjonene er mer opptatte av hva publikum gjør med mediene, enn hva mediene gjør med publikum (Hagen I. , 1998, s. 56). I dette forskningsprosjektet skal jeg svare på hvorfor folk leser høyrevridde alternative medier og gå inn på motivasjoner som ligger bak, og denne tilnærmingen er derfor relevant.

I bruksstudier er man opptatt av å undersøke hvordan mediebrukere dekker ulike behov gjennom mediebruk (Hagen I. , 1998, s. 57). Denne type studier tar i betraktning at mediebrukere er aktive brukere, i motsetning til effektforskningstradisjonen, hvor de er å anse som relativt passive (Hagen I. , 1998, s. 24). Effektforskningstradisjonen, undersøker heller hva slags effekt mediene har på sine brukere (Hagen, 1998, s. 24). Gjennom å forske på folks motiver for mediebruk, fant man at ulikt type medieinnhold hadde ulike typer *funksjoner* for folk (1998). For eksempel kan en viss type mediebruk ha en *informasjonsfunksjon*. Det innebærer at folk bruker mediene for å bli orientert om samfunnet og verden. Nyhetsbruk er et eksempel på dette. I bruksstudietradisjonen blir gjerne dette behovet for å bli informert

begrunnet i et mer grunnleggende behov for trygghet. Hagen (1998) sier at man «ønsker å få stadfestet at verda er slik den brukar å vera, at det ikkje er nokon overhengande fare for ein sjøl eller dei nærmaste». Media kan også ha en *underholdningsfunksjon*. Det innebærer at man bruker en viss type medier for å slappe av eller som tidsfordriv. Mediebruk som gir kulturell og estetisk tilfredsstillelse, faller også under denne funksjonen. Man kan også bruke medier til *integrasjon og sosial kontakt*, gjennom for eksempel samtaler med andre om det man har lest eller sett i mediene. Den siste funksjonen Hagen (1998) går inn på når det kommer til bruksstudietradisjonen er at mediene kan brukes til *styrking av personlig identitet*, og denne funksjonen er trolig sterk for lesere av høyrevridde alternative medier. Det handler om at man bruker medier for å stadfeste sine egne synspunkter og verdier. For eksempel kan man foretrekke å bruke medier som bekrefter sin kristne tro, og dermed forsterke den. Ved å lese nyheter med en høyrevridd vinkling, kan man forsterke sitt egne høyrevridde synspunkt.

2. 1. 2 Offentlig tilknytning og den informerte borger

Problemsstillingen i denne masteroppgaven spør blant annet etter hva som kjennetegner lesere av høyrevridde alternative mediers offentlige tilknytning. Forfatterne i boka *Informerte borgere? Offentlig tilknytning, mediebruk og demokrati* presenterer begrepet i sammenheng med hvordan vi bruker medier til å orientere oss mot samfunnet (Moe, et al., 2019). Derfor er det relevant å gjøre rede for hva som ligger i begrepet offentlig tilknytning, og hvordan det, og tilhørende begreper, kan brukes i en analyse. Teorien om offentlig tilknytning kan ses på som en forlengelse av bruksstudietradisjonen, fordi da bruksstudier undersøker *hvorfor* man benytter forskjellige medier, handler teorien om offentlig tilknytning om *hvordan* vi benytter oss av dem.

«I et demokrati må borgerne orientere seg mot samfunnet, (...) men hva bør en slik orientering innebære?» (Moe, et al., 2019, s. 13). Dette har vært et viktig spørsmål i publikumsforskningen. I all hovedsak handler det om at borgere må være opplyste og informerte om politikk og samfunnsproblemer for at demokratiet som styreform skal fungere som det skal. Hvis alle samfunnsborgere har god innsikt i politiske spørsmål, forskjellige politiske aktører og deres standpunkt, vil de kunne bruke denne innsikten til å gjøre seg opp en riktig mening om hvem hen skal stemme på ved valg. På denne måten får borgeren være med å påvirke ulike politiske beslutninger, og dermed bevares demokratiet. Dette kalles *idealet om den informerte borger* (Moe, et al., 2019, s. 13).

Problemet med dette idealet er at det er alt annet enn realistisk. Forskjellen mellom hvordan en borger bør orientere seg, og hvordan borgerne faktisk orienterer seg er nemlig stor (Moe, et al., 2019, s. 13). Forskere har ved flere anledninger testet folks kunnskap om aktuelle temaer fra det politiske landskapet, og for eksempel sjekket om folk husker hvem som styrer hva i landet. Resultatene av slike forsøk stiller borgerne i et dårlig lys, da den generelle kunnskapen folk har, er mye lavere enn forventet (2019, s. 13). Denne uvitenheten blir brukt til å forklare overraskende politiske valgresultater, som for eksempel da Donald Trump ble president i USA i 2016. Fremveksten av populistpartier blir også koblet til at det finnes tendenser til at borgerne ikke oppfyller sin rolle som opplyste (2019, s. 14). Disse resultatene viser at mediene svikter i sitt samfunnsoppdrag. Om borgerne ikke er tilstrekkelig opplyste, vil de heller ikke kunne stemme ved politiske valg av de rette grunnene, og på denne måten er demokratiet truet. I stedet for at folk selv tar på seg oppgaven med å bli informerte, belager de seg på at andre skal sanke informasjon og finne løsninger på samfunnsproblemer (Moe, et al., 2019, s. 153). Disse oppgavene går ofte til mediene, politikere og offentlige myndigheter, og det kreves derfor at disse er pålitelige kilder til informasjon (2019, s. 153).

Moe, et al. foreslår en ny, og mer realistisk tilnærming til spørsmålet om samfunnsorientering (2019, s. 14). De mener at det i større grad handler om *veiene* borgerne har til offentligheten, enn om hvorvidt folk er fullt ut informerte borgere (2019, s. 14). Dette kaller de for *offentlig tilknytning*, som er noe som beskriver hvilke saker og temaer en person er opptatt av, personens mediebruk, og hvordan dette henger sammen med grunnleggende livsstilsvalg og sosiokulturelle ressurser. Altså handler det om hvordan man orienterer seg mot en offentlighet eller et samfunnsfellesskap, og om hvordan dette kan forstås og avgrenses på forskjellige måter (Moe, et al., 2019). Ved hjelp av begrepet offentlig tilknytning kan man analysere hvordan forskjeller i orientering mellom grupper kan forstås i lys av grunnleggende skiller i samfunnet (2019, s. 15).

Enhver offentlig tilknytning går i en retning og angår et område som er mer eller mindre avklart. Dette kan brukes til å studere måter ulike grupper forholder seg til samfunnet på: hva slags medier de bruker, hva slags temaer som engasjerer dem, deres medievaner eller andre veier de velger å ta i bruk mot offentligheten (Moe, et al., 2019, ss. 20-21). Dette er interessant fordi det sier noe om hvordan de er knyttet til, og forholder seg til samfunnet. Har de sterk tilknytning til tradisjonelle medier, på papir eller på skjerm? Har de sterk tilknytning til sin arbeidsplass eller viser de tydelig engasjement i organisasjoner? Er tilknytningen mer

eller mindre definert av deres relasjoner til andre mennesker, venner eller familie? Hva slags forhold har de til sosiale medier? Dette er en rekke eksempler på veier man kan ta til offentligheten, og hos de aller fleste vil man kunne se en kombinasjon av slike. I denne masteroppgaven vil fokuset ligge på de som i større grad enn andre, tyr til alternative veier mot offentligheten. Sosiokulturelle forutsetninger er også med på å si noe om hvilke veier mot offentligheten man tar og hvorfor, fordi aspekter som livssjanser og ulik tilgang på goder i høy grad påvirker vår offentlige tilknytning, og i en større sammenheng er disse viktig å kartlegge (Moe, et al., 2019, s. 22). Medieforskningen på dette feltet tar derfor kun for seg en del av et større bilde, da mediene kun spiller en mindre rolle i folks livsstiler (2019, s. 22).

2. 1. 2. 1 Tre nivåer av offentlig tilknytning

Det er nyttig å undersøke offentlig tilknytning på tre nivåer: *manifest eller observerbar orientering, hverdagslig orientering og dyp orientering* (Moe, et al., 2019, ss. 22-23).

Manifest eller observerbar orientering handler om oppmerksomhet, interesse, engasjement, refleksjoner, diskusjoner og annet knyttet til saker med offentlig interesse (Moe, et al., 2019, s. 22). For eksempel er det en manifest offentlig tilknytning når en følger med på mediernes dekning av innvandringsproblematikk, diskuterer denne med andre og bruker tid på å prøve å forstå den (2019, ss. 22-23).

Hverdagslig orientering handler mer om rutiner og vaner, enn om konkrete saker og temaer som i det forrige nivået (Moe, et al., 2019, s. 23). Her er det for eksempel interessant å undersøke hvilke aviser som leses, medierutiner, og hva som går med av tid til skrolling på diverse sosiale medier (2019, s. 23). Vi tillegger oss vaner og rutiner for mediebruk, og disse vanene gir oss forskjellige muligheter for ulik offentlig tilknytning. *Interessestyrt fordypning* handler om å sette av tid til mediebruk i hverdagen (Moe, et al., 2019, s. 49). Tid til fordypning innenfor forskjellige interessefelt skaper muligheter for sterk offentlig tilknytning, og engasjement over tid bidrar til bedre kunnskap. Om man ikke har denne tiden til fordypning, eller velger å ikke bruke tiden sin på det fordi man opplever at denne fordypningen ikke er like meningsfull som andre aktiviteter, kan man heller være *sosialt orientert* (Moe, et al., 2019, s. 49). Det vil si at du setter sosiale felleskap over fordypning basert på interesse, og at det er disse som er styrende for din individuelle mediebruk og offentlige tilknytning (2019, s. 49). Eksempelvis kan dette bety at man ikke setter av tid til å lese nyheter hver dag, men heller knytter seg til offentligheten gjennom å dele opplevelser eller snakke med andre mennesker. Over tid kan denne typen mediert offentlig tilknytning bli

overfladisk, og man kan gå glipp av saker man egentlig synes er viktige. En mellomting, som jeg også vil komme tilbake til, er det som kalles for *strategisk overvåkning*. Det handler om at man knytter seg til offentligheten ved å følge litt med på mange steder, og fordyper seg på de temaene man opplever er spesielt viktig (Moe, et al., 2019, s. 49). Strategisk overvåkende mediebruk er en vanlig strategi folk benytter seg av når de skal håndtere den store strømmen av nyheter og informasjon, da man kan navigere mellom ulike veier mot en offentlig tilknytning (Moe, et al., 2019, s. 51).

Det tredje nivået det er interessant å undersøke offentlig tilknytning på, er *dyp orientering*. Dette nivået inkluderer ressurser, verdier, motivasjoner og følelser (Moe, et al., 2019, s. 23). For eksempel handler dette om folks tilbøyelighet til å holde seg informert, eller deres forutsetninger til å få mening ut av medieinnhold (Moe, et al., 2019, s. 23).

Offentlig tilknytning bør studeres på alle disse tre nivåene, fordi de ikke utelukker hverandre. På denne måten får man et komplekst bilde av en variert samfunnsorientering, og man kan se hvorfor en vei til offentligheten er god for noen, og dårlig eller vanskelig for andre (Moe, et al., 2019, s. 23). Ved å undersøke både retningen folk orienterer seg mot, veiene de tar mot offentligheten, og den offentlige tilknytningen på nivåene manifest, hverdagslig og dyp orientering, får man innsikt i *hva* folk orienterer seg mot, *hvordan* de gjør det og *hva* som *kjennetegner* dem og deres sosiale posisjon (2019, s. 24).

2. 1. 2. 2 Nyhetsbruk: Offentlig tilknytning gjennom nyheter

Hvor viktig er nyheter for de som leser høyrevridde alternative medier? I og med at innholdet i de norske høyrevridde alternative mediene i stor grad er nyhetsartikler eller lengre reportasjer om hendelser i Norge og verden, er det relevant å se på om det er dette som ligger bak deler av bruken. Nyheter skal ideelt sett være en del av veien borgerne tar mot offentligheten, og antas ifølge Moe et al. å være «*et sentralt råmateriale for borgere som skal lære om den sosiale og politiske verden der ute*». Nyheter skal være sanne, kritisk vurderte, og presentert på en slik måte at folk kan forstå selv de mest komplekse saker. Nyheter er altså en viktig del av hvordan vi holder oss oppdaterte, men da er det en forutsetning at folk faktisk leser nyheter. Om nyhetskonsument er der, kan man studere *hvordan* og *i hvilken grad* bruken av nyheter bidrar til folks offentlige tilknytning (Moe, et al., 2019, s. 54).

Uttrykket *nyhetsbilde* er med på å fremstille nyheter som noe helhetlig vi kan se på, for å få en oversikt (Moe, et al., 2019, s. 55). Nyhetsbildet kan tenkes som en stor kollasj, satt sammen av mange deler som er i konstant bevegelse. Forholdet mellom delene endres hele tiden, og man kan feste blikket på den ene eller andre delen (Moe, et al., 2019, s. 55). Det er for mange viktig å få dette overblikket. Altså en oversikt over nyhetsbildet som helhet. Har man dette overblikket kan man også gjøre prioriteringer, og velge å gå dypere inn i de delene av nyhetsbildet som fatter interesse.

Norges befolkning bruker i stor grad nyhetsmediene til å sanke relevant informasjon om samfunnet (Moe, et al., 2019). En spørreundersøkelse viser at ni av ti nordmenn konsumerer nyheter fra aviser eller TV minst fem dager i uka, noe som viser at nyheter stort sett er en del av alle nordmenns hverdag (Moe, et al., 2019, s. 56). Nyheter åpner ulike veier til offentligheten gjennom forskjellige medieplattformer, men ulike interesser hos mediebrukeren gir orientering mot ulike deler av den samme offentligheten (Moe, et al., 2019, s. 66). Hvis man for eksempel i hovedsak er interessert i lokale nyheter, gir disse en vei mot en annen del av offentligheten, enn om man utelukkende interesserer seg for utenrikspolitikk. På denne måten har nyhetsbrukerens personlige interesser mye å si for deres offentlige tilknytning.

Hvordan folk knytter seg til offentligheten gjennom nyheter har forandret seg drastisk. Sosiale medier har blitt en inngang til nyheter, der brukeren kan velge selv hva slags saker de er interessert i å lese om, gjennom å følge riktige avsendere (Moe, et al., 2019, s. 55). Noen opplever at de ikke lenger har behov for å se på Dagsrevyen eller lese en papiravis, fordi de allerede har fått den oversikten de er ute etter ved å skrolle på Facebook. Denne ikke-tilfeldige nyhetsbruken, når brukeren går bevisst inn for å lese nyheter på mange redaksjonelle og sosiale medier, er det Moe. et al. kaller for *strategisk overvåkning* (Moe, et al., 2019, s. 45). Dette betyr at nyhetsbrukeren har noen vaner og snarveier som hjelper dem å følge med, og planer for hvordan de kan fordype seg innenfor de temaene de anser som viktig (Moe, et al., 2019, s. 56). Dette tar meg videre til en annen viktig del av folks hverdagslige orientering mot samfunnet: gjennom *sosiale medier*.

2. 1. 2. 3 Sosiale medier som informasjonskilde og debattarena

Fordi jeg ønsker å undersøke hvilke veier lesere av høyrevridde alternative medier tar mot offentligheten, er det relevant å gjøre rede for hvordan sosiale medier kan være en slik vei.

Folks bruk av sosiale medier som en vei mot offentligheten, ses ofte på som en hverdagslig og rutinemessig aktivitet (Moe, et al., 2019, s. 73). Likevel er det tydelig at sosiale medier åpner opp for et stort mangfold av veier på kryss og tvers, og at alle disse veiene fører til en slags offentlig tilknytning. Dog mot forskjellige områder av offentligheten, da bruken av sosiale medier er personalisert og drevet av interesser og ressurser (Moe, et al., 2019, s. 73). I denne masteroppgaven rommer begrepet *sosiale medier* stort sett nettverkstjenestene Facebook og Twitter, bilde- og videodelingstjenestene Instagram og YouTube, og direkte meldingstjenester tilknyttet disse. Sosiale medier skal først og fremst være sosiale. Man skal kunne følge venner og bekjente, holde kontakten med folk og dele av sitt eget liv på sosiale medier. Samtidig ser man at folk til en viss grad benytter seg av sosiale medier til å lese nyheter og holde offentlig debatt, og dette vil jeg komme tilbake til. Folk bruker også sosiale medier til å kommunisere privat med hverandre, enten i grupper eller i en-til-en chattefunksjoner (Moe, et al., 2019, s. 73). Ifølge en spørreundersøkelse gjennomført av Moe et al., er det i slike private rom de fleste sosiale medier-samtaler foregår (2019, s. 75).

Som nevnt tidligere, er sosiale medier en viktig nyhetskilde for mange. I sosiale medier har brukerne mulighet til å lage personaliserte *nyhetsvegger*, der de følger de nyhetsformidlerne de ønsker å lese nyheter fra. På den andre siden er ofte nyhetskonsumet gjennom sosiale medier preget av tilfeldighet, fordi man kan komme over artikler man ikke ville oppsøkt ellers. De sosiale mediene tilbyr en blanding av nyheter av en annen karakter enn den vi finner i de tradisjonelle nyhetsmediene³ (Moe, et al., 2019, s. 77). Sosiale medier gir også muligheten til selv å dele det nyhetsinnholdet man finner interessant, og lese innhold andre synes er interessant. På denne måten får man en bekreftelse på at noe er verdt å lese, ifølge den som har delt. I ytterste konsekvens kan nyhetskonsum gjennom sosiale medier føre til at vi havner i såkalte ekkokamre (Moe, et al., 2019, s. 79). Både på grunn av valg vi tar, bevisst og ubevisst, og fordi sosiale medier som Facebook filtrerer nyhetene vi eksponeres for gjennom algoritmer basert på vår aktivitet, risikerer vi å bli servert en «kommunikasjonspakke» som inneholder mennesker, temaer og meninger vi liker, og ekskluderer syn som utfordrer våre egne (Moe, et al., 2019, s. 79). Et eksempel på dette er hvis man har en venneliste på Facebook som i stor grad består av folk godt ut på høyresiden, som deler saker fra et veldig høyrevridd perspektiv. Dette kan bli en linse vi ser gjennom når vi orienterer oss mot offentligheten. Dette er problematisk fordi vi da aldri, eller for sjeldent,

³ For ordens skyld: Med tradisjonelle medier, menes her aviser, kringkasting og radio.

blir eksponert for noe som utfordrer vårt syn på ting. I sosiale medier får vi gang på gang bekreftet og forsterket vårt eget syn på det vi tror vi vet, og dette kan føre til polarisering (Moe, et al., 2019, s. 81).

Muligheten for interaktivitet og offentlig debatt, er noe mange forbinder sosiale medier med (Moe, et al., 2019, s. 86). I etterkant av nyhetssaker om temaer som folk anser som spesielt viktige, dukker det ofte opp en etterfølgende debatt i sosiale medier (Moe, et al., 2019, s. 86). Debatten i sosiale medier tilføyer gjerne nyhetene former for personlig kontekstualisering. Folk diskuterer saker fra eget synspunkt og kommer med egne historier, og dette blir en del av saken. Et kommentarfelt under en nyhetssak på Facebook kan ses i sammenheng med saken, og er en del av den. Likevel fant Moe et al. at de som deltar i den offentlige debatten hører til fåtallet (Moe, et al., 2019, s. 86). De fant at folk flest publiserer lite i sosiale medier, og når de publiserer er det som regel innhold som regnes som sosialt og hyggelig, av typen “familien på fjelltur”. Det er tydelig at det er høy terskel for folk å selv produsere innhold til sosiale medier, og at de fleste heller bruker de til å observere og holde seg oppdatert (Moe, et al., 2019, s. 86). Å dele eller lage innhold av politisk eller samfunnsrelevant karakter, er noe de færreste driver med, mens 8 % av deltakerne i en spørreundersøkelse om dette svarer at de kan delta i debatt i sosiale medier ukentlig eller oftere (Moe, et al., 2019, s. 88). Grunnene til at folk vegrer seg for å delta i den offentlige debatten på sosiale medier er mange. Det kan oppleves som vanskelig å kommunisere til alle på en gang, da man har vennelister og nettverk sammensatt av forskjellige type mennesker. Det er vanskelig å tilpasse innhold til “alle” (Moe, et al., 2019, s. 89). Et annet poeng er at folk ønsker å holde Facebook “hyggelig og ukontroversielt”, og begrenser seg derfor. Informantene til Moe. et al. opplever at sosiale medier har en «bordet fanger»-funksjon, og at når du har fremmet en mening på Facebook, er det ikke lenger rom for refleksjon eller å skifte mening. Andre nevner frykten for å bli “arrestert” om du sier noe feil, og føler at folk har lett for å gå til angrep på folk de er uenige med, heller enn å ha åpne diskusjoner, og dette gjør debattene “følelsesladet” (Moe, et al., 2019, s. 89).

2. 2 Hva kjennetegner lesere av høyrevridde alternative medier?

At noen leser høyrevridde alternative medier, betyr ikke nødvendigvis at de identifiserer seg med høyresiden politisk eller ideologisk. Som vi har sett er det mange motivasjoner som kan ligge bak hvilke medier vi velger å lese. Derfor er det relevant å se på om det er noen

forskjeller på de som befinner seg på høyresiden og de som befinner seg på venstresiden. Det finnes et knippe forskningsartikler som tar for seg lesere av høyrevridde alternative medier (Rauch, 2019; 2007; Moe, et al., 2019; Schwarzenegger, 2020; 2021; Schulze, 2020; Noppari, Hiltunen, & Ahva, 2019; Müller & Schulz, 2021). Ett relevant bidrag er Jennifer Rauchs forskning, som sammenligner lesere av progressive venstrevridde alternative medier med lesere av konservative høyrevridde alternative medier. Formålet med denne forskningen var å finne ut hva venstreorienterte kontra høyreorienterte aktivister la i begrepet *alternative medier*. Det hun fant var at både aktivister på høyresiden og aktivister på venstresiden så på de etablerte mediene som partiske, og at de anså 'sine medier' som mindre partiske (Rauch, 2019). Begge gruppene mente også at alternative medier tilbød et bredere spekter av politiske perspektiver enn de etablerte mediene (2019). Rauch fant at høyreorienterte lesere av alternative medier er nesten like overbevist om at etablerte medier er partiske på grunn av eierskap og at de blir formet av kommersielle interesser, som lesere av de venstrevridde alternative mediene (Rauch, 2019). Hun opplevde at det var færre fra høyresiden enn fra venstresiden som valgte å delta i forskningen hennes, og hun spekulerte i om det var fordi aktivister på høyresiden ikke anser mediene de får sine nyheter fra som *alternative*, men heller som konservative (Rauch, 2019). Hennes forskning er ment som en inspirasjon til, og et grunnlag for videre forskning på feltet, og hun presiserer at spesielt interaksjonen mellom høyrevridde alternative medier og deres lesere trenger dypere undersøkelser for å fastslå hvordan innholdet i disse mediene påvirker folks holdninger og handlinger, gjennom å se på hvordan leserne velger, tolker, reagerer på, deler og handler etter høyrevridd nyhetsinnhold (Rauch, 2019).

Man kan se at i likhet med hvorfor folk leser venstrevridde alternative medier, henger hvorfor folk leser høyrevridde alternative medier sterkt sammen med graden av tillit til etablerte medier, og allerede eksisterende politiske holdninger (Leung & Lee, 2014). Det nyere forskning viser (Holt, 2020; Moe, et al., 2019), er at lesere av høyrevridde alternative medier er svært opptatt av temaer som innvandring, islam og klima. Schulze (2020) fant at disse mediebrukerne baserer sin mediebruk på politisk interesse, og at de er spesielt kritiske til innvandring. De er skeptiske til kvaliteten på nyheter og er preget av mistillit til tradisjonelle nyhetsmedier (Schulze, 2020). De mener at økonomiske og sosiokulturelle problemer bunner i demografi og en ufullstendig integreringspolitikk (Moe, et al., 2019). De er konservative, og i en norsk kontekst føler de sterkest tilknytning til de politiske partiene Fremskrittspartiet og Senterpartiet. Antielitisme er også en tankegang som man kan se at går igjen blant dette

publikummet. De har på generelt grunnlag lav tillit til at etablerte demokratiske institusjoner løser utfordringer på riktig måte, og kjenner gjerne på en uro når det kommer til samfunnsutviklingen (Moe, et al., 2019).

Selv om jeg innledningsvis skrev at forskere opplever at det er et hull i forskningen når det kommer til lesere av høyrevridde alternative medier, er det noen som har undersøkt hva det er som kjennetegner dem og laget kategorier for dem (Rauch, 2007; Moe, et al., 2019; Schwarzenegger, 2020; 2021; Schulze, 2020; Noppari, Hiltunen, & Ahva, 2019; Müller & Schulz, 2021). Her vil jeg gjøre rede for synspunkter fra noen av forskerne som har gjort undersøkelser på mennesker som benytter seg av høyrevridde alternative medier.

2. 2. 1 Hva slags mennesker leser høyrevridde alternative medier?

Alternative medier pleide å ha et rykte for å være positive bidragsyttere til demokratiet ved å tilby en kanal for de i minoritetsposisjoner og som korrektiver til de etablerte mediene. Dette har senere snudd, og i dag har mange en oppfatning av noen av de alternative mediene som noe truende, misledende og til dels til og med radikaliserende (Schwarzenegger, 2021, s. 99). I artikkelen *Communities of Darkness? Users and Uses of Anti-System Alternative media between Audience and Community*, lurer Christian Schwarzenegger på om leserne av disse faller under den samme negative oppfatningen. Er lesere av alternative medier kjipe, dårlige mennesker med anti-demokratiske og skumle mål? Schwarzenegger kommer fram til et tredelt svar:

For det første fant Schwarzenegger (2021) at informantene han intervjuet så på de alternative mediene som en nyhetskilde de oppsøkte for å få den andre siden av saken, uten at de nødvendigvis oppfattet denne siden av saken som mer pålitelig eller komplett enn siden som ble presentert i de tradisjonelle mediene. Informantene var tydelig bevisst på at disse mediene ikke var upartiske eller drevet av politiske agendaer, men de opplevde de som mindre skjulte enn agendaene i de tradisjonelle mediene. Schwarzenegger (2021) fikk et inntrykk av at informantene overvurderte sin egen kapasitet til å vurdere og verifisere informasjonen de fikk. I en tidligere studie han har gjort, fant han at lesere av alternative medier ofte er det kan kaller for selektivt kritiske (Schwarznegger, 2020). Det vil si at de selv avgjør hvilke medier de mener er partiske og ikke. De påstod at de var like skeptiske til alle sider, men deres mediebruk avslørte at de selektivt velger hva de er kritiske til og hva de stoler på. De fleste var mye mer kritiske til tradisjonelle medier enn til alternative medier.

Schwarzenegger (2021) fant også at lesere av høyrevridde alternative medier ikke nødvendigvis identifiserer seg med de politiske synspunktene man kan se i innholdet i disse mediene. Et utvalg av leserne bruker disse mediene for å holde et øye med hva «den andre siden holder på med», samtidig som de tenker at innholdet mest sannsynlig bare er tull og usant. Dette eksemplifiserer at det finnes en rekke forskjellige typer lesere av alternative medier, og at de har forskjellige motivasjoner for å bruke de.

Noen lesere av alternative medier vil tro på alt som skrives i dem, og nekte for alt som skrives i tradisjonelle medier. Andre påstår at de er like kritiske til det meste de leser, uavhengig av hvor de leser det. Det tredje Schwarzeneggers (2021) fant i din forskning på lesere av alternative medier, var at flere av informantene i stor grad også benytter seg av tradisjonelle medier, stolte på disse, og at de ofte også er en stor del av deres medierepertoire. Disse brukerne benytter et bredt utvalg av nyhetsmedier for å få et nyansert og variert bilde, og et større overblikk. Av disse er det varierende hvor stor rolle de alternative mediene spiller. For noen er de kun en av mange kilder de bruker en gang iblant, mens andre følger de opp kontinuerlig og anser de som en kilde til sannhet som de kan bruke for å faktasjekke det de har lest andre steder (Schwarzenegger, 2021, s. 105).

Altså har Schwarzenegger funnet at ikke alle lesere av alternative medier er like, men at de heller er styrt av forskjellige motivasjoner. Deres handlingsmønstre, motivasjoner og orientering er nyansert og variert, og handler om mer enn å bare knytte populistiske medier til et populistisk publikum (Schwarzenegger, 2021, s. 106).

2. 2. 2 Tre typer brukere av alternative medier

I artikkelen *User profiles for populist counter-media websites in Finland*, presenterer Elina Noppari, Ilmari Hiltunen og Haura Ahva tre profiler for lesere av høyrevridde alternative medier (2019). Gjennom intervjuer ønsket de å undersøke og fastslå ulike motivasjoner for mennesker som både bruker og produserer høyrevridd alternativt innhold (2019). De tre brukerprofilene skal illustrere hvordan leserne kan ha forskjellige holdninger til tradisjonelle medier og høyrevridde alternative medier, og til mediens rolle i samfunnet.

Den første profilen hos Noppari, et al. (2019) er *systemskeptikeren*. Systemskeptikeren er altomfattende mistillitsfull til media og til samfunnet som sådan. Han føler også en sterk

sosial fremmedgjøring. Den andre brukerprofilen er *agendakritikeren* (Noppari, Hiltunen, & Ahva, 2019). Agendakritikeren har sterke meninger om utvalgte saker, og opplever at journalistikken ikke representerer sine meninger på en rettferdig måte på grunn av politiske og ideologiske agendaer i mediene (Noppari, Hiltunen, & Ahva, 2019). Den siste brukerprofilen er en som er *tilfeldig misfornøyd*. Han er imot tabloidisering, sensasjonalisme og journalisters oppførsel (Noppari, Hiltunen, & Ahva, 2019). For eksempel mener hen at individuelle journalister forårsaker at journalistikken som helhet blir partisk. For å få god oversikt over de forskjellige brukerprofilene, og på hvilke områder de skiller seg fra hverandre, har Noppari, et al. satt de inn i en teoritabell:

	Systemskeptikere	Agendakritikere	Tilfeldig misfornøyd
Journalistikk	Ser på journalistikk som et verktøy som økonomiske og politiske eliter kan bruke for å beholde makten sin. Stoler svært lite på systemet.	Tror at «medieeliter» har sine egne politiske og økonomiske agendaer, og at disse påvirker journalistikken.	Tror individuelle journalister forårsaker partisk journalistikk. Kritiserer trender som tabloidisme og kommersialisering av journalistikken.
Alternative mediers rolle	Har sterk ideologiske tro og revolusjonært håp for de alternative mediene.	Mener at alternative medier trengs for å utfordre i det journalistiske landskapet. Ser journalistikken som et verktøy for samfunnsendring.	Ser ikke på alternative medier som en seriøs arena for samfunnskamp. Bruker disse for å få et alternativ, for underholdning eller for nysgjerrighet.
Bruk av alternative medier	Støtter alternative sider aktivt, men bruker også sine egne online kanaler (f.eks. YouTube) til å fremme sine synspunkter.	Produserer og/eller deler fra alternative medier. Følger de på sosiale medier.	Følger sporadisk alternative medier på sosiale medier, og kan dele innhold av og til.
Medietilnærming	Mest lydhøre for radikale påstander eller konspirasjonsteorier på nettet.	Kan ha fiendtlige medieoppfatninger. Føler ofte at medieinnhold er partisk mot deres synspunkt.	Ironisk distanse og kunnskapsrik skepsis som en måte å konsumere innhold på nettet.
Dialog	Usannsynlig til å endre mening. Ønsker ikke dialog med journalister i tradisjonelle medier.	Søker dialog med journalister på egne premisser. Streber etter en legitim posisjon i offentlig diskusjon	Kan kommunisere med journalister gjennom kommentarfelt, men oppsøker det ikke aktivt.

(Noppari, Hiltunen, & Ahva, 2019). Tabellen er oversatt fra engelsk.

2. 2. 3 Tillit og mistillit

Tidligere forskning argumenterer for at de som ikke stoler på tradisjonelle medier, har større sannsynlighet for å ty til alternative kilder (Newman, Fletcher, Kalogeropoulos, Levy, & Nielsen, 2018; Kalogeropoulos, Suiter, Udris, & Eisenegger, 2019; Mourão R. , Thorson, Chen, & Tham, 2018; Tsfatı & Cappella, 2003; 2005). I denne delen vil jeg gjøre rede for hvorfor noen ikke har tillit til medier, og hvordan dette kan påvirke mediebruk.

Tidligere forskning hevder at bruk av alternative nyhetskilder er sterkt tilknyttet mistillit til medier, mens bruk av etablerte medier kan knyttes sammen med høyere tillit (Tsfatı & Ariely, 2014; Tsfatı & Cappella, 2003). En nyere undersøkelse av Kalogeropoulos, Suiter, Udris og Eisenegger (2019) viser at mistillit henger enda sterkere sammen med det å bruke sosiale medier som hovedkilde til nyheter. De påpeker at diskusjonene om medietillit er mer relevant i dag enn noen gang, på grunn av endringen i hvordan folk bruker mediene og hvilke kilder de stoler på. Mer enn noen gang benytter folk seg av alternative kilder til nyheter (Newman, Fletcher, Kalogeropoulos, Levy, & Nielsen, 2017). De analyserte 35 forskjellige land for å undersøke hvordan medietillit henger sammen med mediebruk, og fant at eksponering av nyheter fra tradisjonelle kilder henger sammen med høy tillit, men ikke at bruk av alternative nyhetskilder og sosiale medier nødvendigvis fører til lavere tillit til nyheter. Det er kun blant de som bruker alternative og sosiale medier som sin hovedkilde til nyheter, at de fant en sammenheng mellom mediebruk og synkende tillit. De fant også en sammenheng mellom de som bruker et høyt antall digitale nyhetskilder og lav tillit til nyheter (Kalogeropoulos, Suiter, Udris, & Eisenegger, 2019).

En rapport utgitt av Reuters Institute for the Study of Journalism fra 2018 tok for seg temaer om falske nyheter og tillit til mediene, samt fremveksten av alternative og partiske nyhetsformidlere på nett (Newman, Fletcher, Kalogeropoulos, Levy, & Nielsen, 2018). Rapporten viser at nordmenn jevnt over har stor tillit til mediene, og at medielandskapet i Norge er mye mindre polarisert enn for eksempel i USA eller Storbritannia, men man kan se tendenser til mistillit hos publikum (Newman, Fletcher, Kalogeropoulos, Levy, & Nielsen, 2018). 2020-rapporten er selvsagt preget av pandemien, og viser at den har sørget for at folk har relativt høy tillit til mediene og myndighetene når det kommer til informasjon om COVID-19 i alle land (Newman, Fletcher, Schulz, Andi, & Nielsen, 2020). Når det er sagt er folk i hele verden fortsatt bekymret for hva som er sant og hva som er usant på internett når det kommer til nyheter. Selv om det er innenrikspolitikere som er den største kilden til

misinformasjon, er det spesielt folk som identifiseres med den politiske høyresiden som klandrer mediene (2020).

Når folk forsøker å informere seg selv og de ikke stoler på det de leser i de etablerte mediene, øker det sannsynligheten for at de tyr til alternative, eller ikke-etablerte, nyhetskilder (Tsfati & Ariely, 2014; Tsfati & Cappella, 2003). Dette påvirker igjen hva de legger vekt på når det kommer til politiske og sosiale valg i livet (Ladd J. M., 2010).

2. 2. 3. 1 Alarmerte borgere

Ifølge den norske rapporten til Reuters fra 2020, har nordmenn generelt sett høyere tillit til mediene enn det internasjonale gjennomsnittet (Moe & Sakariassen, 2020). Likevel er det noen som ikke opplever denne tilliten. De som plasserer seg på høyresiden politisk, og spesielt de som er kritiske til innvandrings- og integreringspolitikken, har høyere mistillit til etablerte medier (Moe, et al., 2019, s. 152). Disse menneskene har altså ikke tillit til de institusjonene som har i oppgave å holde borgerne informerte, og spesielt ikke når det kommer til slike omstridte temaer (2019, s. 153). Ifølge en undersøkelse gjennomført av Moe et al. tror opp mot en fjerdedel av mediens publikum at informasjonen de får om temaer som for eksempel klima, religion og innvandring ikke er pålitelig eller tilstrekkelig (Moe, et al., 2019, s. 153). Spesielt lesere av de høyrevridde alternative mediene opplever en svikt i informasjonsinfrastrukturen, og at mediene svikter i sitt oppdrag (Moe, et al., 2019). Moe et al. velger å kalle denne typen mediebrukere for *alarmerte borgere*, på bakgrunn av at deres offentlige tilknytting i større grad enn andre er drevet av skepsis og mistillit enn mediebrukere ellers.

I en tilhørende forskningsartikkel på prosjektet, legger Thorbjørnsen og Figenschou (2020) fram noen funn. Mange av informantene i dette prosjektet beskriver at de opplevde en slags "oppvåkning", da de først skjønnte at samfunnet beveget seg i feil retning (Thorbjørnsrud & Figenschou, 2020). Noen peker til konkrete hendelser (for eksempel terrorangrepene 11. september 2001 eller flyktningkrisen) som forårsaket denne oppvåkningen, mens andre sier de opplevde forandringer i sitt personlige liv som de mente var dramatiske (f.eks. stor demografisk forandring i eget nabolag). De opplevde at politikere, journalister og forskere ikke oppfattet hvor stor trussel innvandring hadde blitt, men heller ignorerte den. De opplever at mediene ikke skriver om de økonomiske byrdene ved innvandring, og at hendelser som gjengvoldtekter og terrorangrep blir behandlet som isolerte. De fleste opplevde at det var en

mangel på ekspertise i mediene når det kom til dekning av saker om innvandring (Thorbjørnsrud & Figenschou, 2020).

De fant også at dekningen av slike saker ofte var veldig følelseladd, og at den reflekterte en pro-innvandringsholdning. For eksempel i forbindelse med flyktningkrisen, opplevde informantene at mediene med vilje fremhevet saker om gråtende barn, innvandrere med suksesshistorier og positive aspekter ved innvandringen, mens saker om negative konsekvenser ble avvist (Thorbjørnsrud & Figenschou, 2020).

Et tredje funn var at informantene opplever at journalistene ikke gir plass til innvandringskritiske meninger i mediene (Thorbjørnsrud & Figenschou, 2020), og at de som får plass til å ytre meninger av en slik karakter, opplever å bli stigmatisert med merkelapper som rasister og løgnere. Informantene opplever at det ikke er rom for slike ytringer i dagens ytringsfellesskap, og at det er en skjevfordeling fordi noe er bra og riktig å ytre, mens noe annet er umoralsk og slemt. Denne skjevfordelingen oppleves som urettferdig og frustrerende, og provoserer dem til å kjempe enda hardere for sine meninger. De fleste informantene skylder på en venstrevridning i journalistikken for denne skjevfordelingen (Thorbjørnsrud & Figenschou, 2020).

Disse elementene er med på å svekke informantenes tillit til tradisjonelle medier, men de slutter likevel ikke å bruke dem helt. Noen velger bort de de opplever som aller minst troverdige og mest partiske, men overordnet fortsetter de alle å benytte seg av tradisjonelle kilder til nyheter (Thorbjørnsrud & Figenschou, 2020). Med disse holdningene til media og samfunnet, frykten for det de omtaler som innvandringstrusselen og følelser av angst og fremmedgjøring fra resten av samfunnet, underbygges en tilstand som alarmerte og forberedte. Trusselen er for stor til at de selv kan sitte på gjerdet, og stole på at de tradisjonelle mediene gjør jobben med å informere folk. Derfor tyr de til alternative nyhetskilder med en agenda utover de tradisjonelle mediene (Thorbjørnsrud & Figenschou, 2020).

2. 2. 4 Samholdsperspektivet

I likhet med andre digitale samfunn, kan også digitale alternative medier bidra til å skape en følelse av tilhørighet blant leserne (Rauch, 2007). Dette kan virke forlokkende, spesielt for de som opplever en form for utenforskap andre steder. Folk føler kanskje en tilknytning til andre

med det samme ideologiske ståstedet eller interessene som dem selv (Schwarzenegger, 2021). Dette perspektivet er interessant å undersøke fordi samhold kan ses på som en motivasjon til å enten bare bruke, eller bruke og diskutere innhold i alternative medier. James Carey (1998) foreslo at nyhetskonsum som et rituale, skaper sosiale bånd. Basert på dette kom Rauch (2007) fram til at de som konsumerer mye nyheter fra alternative nyhetskilder ofte opplevde en distanse fra de som ikke gjorde det, og en nærhet til andre som leste de samme mediene som dem. Rauch fant at denne opplevde distansen i virkeligheten ikke var spesielt stor, da disse leserne i større grad enn de ville innrømme, også baserte seg på nyheter fra de tradisjonelle mediene. På denne måten eksisterer det et slags *diffuse community* (Hertog & McLeod, 1995; McLeod & Hertog, 1999). Dette blir et opplevd samhold i en gruppe som opplever seg selv som annerledes enn majoriteten, men som kanskje ikke egentlig er det (Rauch, 2007). Gjennom sin forskning bekreftet Rauch (2007) at ved å bruke og å hevde en preferanse for alternative medier, oppstod det et fellesskap og et “bånd”. I dette felleskapet ble bruk av alternative medier en indikator på tilhørighet, men også at vedkommende distanserer seg fra de tradisjonelle mediene. På denne måten skaper fellesskapet et skille mellom oss og dem, mellom de som bruker tradisjonelle medier og de som bruker alternative medier (Rauch, 2007).

2. 3 Forventninger til studien

Basert på dette teoretiske bakteppet er det mulig å anta at funnene fra denne forskningen vil peke i en liknende retning. Trolig vil funnene vise at informantene har et høyt nyhetsforbruk, basert på at de høyrevridde alternative mediene i en norsk kontekst er nyhetstunge. Altså vil man trolig kunne kartlegge at de alternative mediene dekker det grunnleggende behovet for trygghet gjennom å tilby folk informasjon som kan bidra til en orientering mot samfunnet. Dette betyr at de høyrevridde alternative mediene har en informasjonsfunksjon i lesernes offentlige tilknytning (Hagen I. , 1998; Moe, et al., 2019). Trolig vil også mange av informantene ha en tilknytning til den politiske og ideologiske høyresiden, men dette vil ikke nødvendigvis være det samlende elementet (Schwarzenegger, 2021). Opplevd mistillit til etablerte medier vil være et kjennetegn blant mange av informantene, og vil være en av de mer utpregede grunnene til hvorfor de benytter seg av høyrevridde alternative medier. Hvor mistilliten kommer fra vil trolig variere. Det er å forvente at mange vil anse de tradisjonelle mediene som ensidige, og at de bruker de høyrevridde alternative mediene for å få «den andre siden av saken» (Schwarzenegger, 2021).

3. 0 Metodisk tilnærming

Metodekapittelet introduserer den metodiske fremgangsmåten som er benyttet for å svare på problemsstillingen. Masteroppgavens formål er å undersøke trekk ved et utvalg lesere av høyrevridde medier. I dette kapittelet vil jeg gi en gjennomgang av begrunnelser for diverse metodologiske valg som er tatt, samt en redegjørelse for praktiseringen av informantrekruttering, gjennomføring av intervjuer og analysemetode. Hva som er gjort for å sikre forskningens kvalitet og forskningsetiske betraktninger vil også bli redegjort for i dette kapittelet. I denne masteroppgaven er all empiri hentet fra kvalitative dybdeintervjuer av lesere av høyrevridde alternative medier. Empirien hentet fra disse blir analysert ved hjelp av en stegvis-deduktiv induksjon (Tjora, 2017), og testet opp mot relevant teori og tidligere forskning. Dette er for å belyse tendenser, som motivasjoner og holdninger, ved lesere av høyrevridde alternative medier, samt kjennetegn ved deres offentlige tilknytning.

Masteroppgaven inngår i et større prosjekt i regi av Norsk Forskningsråd (NFR) med navn *Far-right politics online and societal resilience (FREXO)*. Dette prosjektet har som mål å undersøke hvordan grupper som tilhører ytre høyre, inkludert alternative nyhetsmedier, aktivister, grupper og organisasjoner produserer og sprer innhold, og gi innsikt i hvordan politisk innhold påvirker samfunnet i bred forstand⁴. Prosjektet vil sammenlikne situasjonen i Norge, Sverige og Danmark⁵. Denne masteroppgaven har et fokus på lesere av norske høyrevridde alternative medier.

3. 1 Forskningsprosessen

I samfunnsvitenskapene er nøkkelstegene i fremgangsmåten for et forskningsprosjekt ofte ganske lik, uavhengig av hva det skal forskes på og hvilken metode man benytter seg av. Spesielt innenfor medie- og kommunikasjonsfeltet (Hansen & Machin, 2019, s. 14). Forskningsprosessen begynner ofte med formulering av forskningsspørsmål(ene) i den ene enden, og ender i en presentasjon av analyse og publisering av prosjekter i den andre. Formålet med metodekapittelet er å gi en slags oppskrift med ingrediensene som trengs for å gjennomføre prosjektet. Jeg har fulgt en fremgangsmåte som forfatterne av boka *Media Communication and Research Methods* Anders Hansen og David Machin har laget, inspirert av Anthony Giddens (1989, s. 663) og Wimmer og Dominick (2014, s. 16):

⁴ <https://www.oslomet.no/forskning/forskningsprosjekter/frexo>

⁵ <https://www.samfunnsforskning.no/prosjekter/ytre-hoyre-pa-nett-og-samfunnets-motstandskraft/>

1. Velge tema og/eller problematikk det skal forskes på
 2. Få en oversikt over eksisterende teori om emnet
 3. Formulere forskningsspørsmål eller hypotese basert på relevant litteratur
 4. Bestemme passende metode og forskningsdesign
 5. Innsamling av data
 6. Analyse og tolkning av data
 7. Presentasjon og publisering
- (Hansen & Machin, 2019, ss. 16-17).

3. 2 Kvalitativ metode – dybdeintervju

I et forskningsprosjekt innenfor samfunnsvitenskapene er det mange veier til mål. Det finnes et utvalg av forskningsmetoder som på sine måter kunne gitt et godt svar på mine problemstillinger, og en må vurdere disse opp mot hverandre og prøve å forutse hvilken eller hvilke metoder som vil belyse de temaene man faktisk ønsker å undersøke. Det vil alltid være fordeler og ulemper med enhver metode. Så hvorfor skal man velge det ene fremfor det andre? Det samme fenomenet kan ofte forklares både gjennom kvantitative og kvalitative metoder, men de vil belyse ulike aspekter (Tjora, 2017, s. 29). Derfor må man vurdere hva slags svar man ønsker å få på spørsmålene sine. Om man ønsker innsikt og forståelse for et fenomen, er kvalitative studier å foretrekke. Dersom man ønsker en oversikt og en forklaring for fenomenet, vil det vært mer nyttig med en kvantitativ tilnærming (2017, s. 28). Basert på nevnte perspektiver forsøker de kvalitative metodene å undersøke, tolke og identifisere hvordan *det sosiale* og samfunnet skapes gjennom handling, interaksjon og meningsdanning (2017, s. 28). I kvalitativ forskning går man inn med en genuin nysgjerrighet på hvordan sosiale fenomener oppstår og fungerer, hvordan liv formes, hvordan folk forstår verden, fremfor å anta at disse kan forklares ut fra noen spesifikke faktorer, slik man gjerne gjør i kvantitativ forskning (Tjora, 2017, s. 29).

Det er også noen pragmatiske hensyn å ta i valg av forskningsmetode. For det er ikke bare faglige hensyn som spiller inn når man vurderer relevansen av forskjellige forskningsdesign. Også praktiske forhold som gjennomføringen av intervjuene, rekrutteringsmuligheter, tilgangen man har til aktuelle informanter, tidsrammer og forskerens kunnskaper og erfaringer er med på å sette begrensninger (Tjora, 2017, ss. 36-37).

Studien baserer seg på 10 dybdeintervjuer med folk som bruker høyrevridde alternative medier fra moderat til daglig. Informantene bestod av mennesker fra forskjellige deler av landet, i forskjellige aldre. I denne delen vil jeg gjøre rede for fremgangsmåten i kvalitative dybdeintervjuer, fra utvalg og rekruttering, til gjennomføring av intervjuer og transkribering. Å gjennomføre et dybdeintervju betyr at man intervjuer noen med formål om å tilegne seg kunnskap om deres egne perspektiver og innsikter på spesifikke områder (Hansen & Machin, 2019, s. 50), og ut fra problemstillingene i denne masteroppgaven så jeg dette som en passende metodologisk tilnærming. Dybdeintervjuer gir forskeren frihet til å utforske forskjellige temaer på et dypt og detaljert nivå (Hansen & Machin, 2019, s. 51). Intervjuene er ofte bygget opp av en liste med tematikker og saker som forskeren har forberedt på forhånd, men spørsmålene er åpne, og det er rom for diskusjon og refleksjon rundt de aktuelle temaene. Dette gjør at man ofte kan komme inn på digresjoner om andre temaer enn det intervjueren kunne forutse, og det gjør hvert dybdeintervju unikt. Dybdeintervjuer bør brukes når man vil ha innsikt i menneskers oppførsel, holdninger, meninger, erfaringer, handlinger eller motivasjoner, og det er dette problemstillingene mine spør etter (Hansen & Machin, 2019, s. 50).

3. 2. 1 Hvorfor kvalitative dybdeintervjuer?

Å velge den rette forskningsmetoden har mye å si for utfallet og resultatene av studiet. Når man skal bestemme seg for en passende metodisk tilnærming, handler det i stor grad om å ha en idé om hva som finnes tilgjengelig og hva som har fungert ved liknende prosjekter (Hansen & Machin, 2019, s. 22). I denne masteroppgaven ble kvalitativ metode den mest logiske veien å gå fordi jeg ønsket å gå i dybden i folk som leser høyrevridde alternative mediers hverdagsliv. I medieforskning går det et viktig skille mellom forskning på medieinnhold og når man skal forske på mennesker, brukere eller publikum og deres handlinger, holdninger og oppførsel (Hansen & Machin, 2019, s. 23). Mens metoder som innholdsanalyse, diskursanalyse, narrativanalyse og sjangeranalyse er passende metoder ved forskning på medieinnhold, er spørreskjemaer, dybdeintervjuer, fokusgrupper og observasjon noen av de fordelaktige metodene ved forskning på mennesker (2019, s. 23).

Dybdeintervjuer gir varierte og detaljerte svar på spørsmål om folks individuelle mediebruk, men ikke i så stor grad om hvordan de som gruppe vil beskrive sine medierutiner (Rauch, 2007, s. 1008). Siden jeg i denne masteroppgaven ønsker å gå i dybden i informantenes tanker, holdninger og meninger om mediebruk og medieinnhold, vil metoder som gir

detaljerte data om hver enkelt informant være å foretrekke over metoder som gir et større oversiktsbilde av mange lesere. Dette kunne man fått ved å kartlegge gjennom for eksempel en spørreundersøkelse.

3. 3 Utførelsen av de kvalitative dybdeintervjuene

En studie som baserer seg på en kvalitativ metodisk tilnærming ved bruk av dybdeintervjuer kan gjennomføres på forskjellige måter. Man står ovenfor en rekke valg når det kommer til blant annet informantutvalg og rekruttering av informanter, utforming av intervjuguide, gjennomføring av intervjuer i praksis og til slutt hva slags analysemetode som skal benyttes.

Det kan være hensiktsmessig å gjennomføre intervjuene, altså datagenereringen, i en tidlig fase av forskningen når man skal gjennomføre en kvalitativ undersøkelse. Dette fordi man da har mulighet til å justere teori og fokus, hvis man oppdager forhold man ikke forutså (Tjora, 2017, s. 16). På denne måten vil man kunne legge vekt på de tingene som er mest interessant i den empiriske analysen. Jeg gjennomførte intervjuene omtrent halvveis ut i tiden jeg hadde til rådighet. På denne måten hadde jeg rukket å bli godt kjent med vitenskapsfeltet, funnet relevante teoretiske perspektiver og forberedt innsamlingen godt, samtidig som at jeg hadde rikelig med tid i etterkant av innsamling og transkribering til å tilpasse teorien og gjøre en analyse av det relativt omfattende datamaterialet.

3. 3. 1 Utvalg

For at ikke forskningen skal bli for omfattende er avgrensning av det empiriske arbeidet svært viktig. I denne avgrensningen tar man en rekke valg som må være godt begrunnet. Hva slags utvalg man gjør når man skal rekruttere informanter er viktig for forskningens resultater. Først fastslår forskeren hva slags informasjon hen trenger for å kunne svare på problemstillingen. Deretter gjør hen seg opp en mening om hvem som kan gi denne informasjonen, og kontakter disse med en forespørsel om å delta i studien og la seg intervjuer (Hansen & Machin, 2019, ss. 50-51). Dette bør gjøres gjennom et informasjonsskriv med informasjon om hva forskningen går ut på og hva som kreves at deltakerne, og medfølgende samtykkeskjema hvor deltakerne kan gi til samtykke til hvordan for eksempel behandling av persondata vil foregå.

I denne masteroppgaven er utvalget informanter avgrenset ut fra spesielle kriterier. Det er altså gjort et *kriterieutvalg*. Et kriterieutvalg gjøres når man vil undersøke noe som er knyttet

til deltakerne i studien (Tjora, 2017, s. 41). Dette er gjort gjennom en rekrutteringsprosess med mål om å finne informanter som passer til de kriteriene jeg hadde bestemt på forhånd. Valget av å benytte et slikt kriterieutvalg hviler på problemstillingen, og hovedregelen er at man benytter et kriterieutvalg når man vil studere noe som er knyttet til deltakerne. Hvis man ønsker å tilnærme seg kunnskap om en case benytter man seg av et caseutvalg (Tjora, 2017, s. 41). Kriteriene for informantene i dette prosjektet vil bli utdypet i delkapittelet 3. 3. 1. 2 *Verveskjema*.

3. 3. 1. 1 Rekrutteringsprosessen

I rekruttering av informanter til kvalitative dybdeintervjuer ønsker man å få tak i folk som kan gi gode refleksjoner om det aktuelle temaet, og det blir gjort et strategisk utvalg for å finne passende informanter. Derfor kan ikke utvalget anses som representativt for en større populasjon (Tjora, 2017, s. 130).

I denne masteroppgaven har vi (FREXO) benyttet Kantar analysebyrå til å rekruttere informanter. Rekrutteringen har foregått på følgende måte:

Forskerne i FREXO-prosjektet, som denne masteroppgaven er en del av, har formulert et verveskjema som Norsk Gallup har hatt ute på sin Facebook-side for å få tak i informanter. Basert på resultatet fra denne screeningen, ble det silt ut aktuelle informanter til prosjektet. Disse ble deretter oppringt av en rekrutterer fra Kantar for å få bekreftet at de var passende informanter. Informantene har hittil i prosessen kun fått vite at studien dreier seg om mediebruk, og ikke spesielt om høyrevridde alternative medier. Dette blant annet fordi man kunne anta at folk ikke nødvendigvis har samme oppfatning av hva alternative medier er, men også fordi det kunne tenkes at aktuelle informanter ville falt av allerede her. Vi ønsket ikke at informantene skulle svare at de brukte alternative medier bare for å få være med i studien. De som ble vurdert til passende ble deretter satt opp til et intervju, og min veileder sendte e-poster til samtlige med samtykkeskjema og informasjonsskriv.

FREXO-studien, og denne masteroppgaven, er finansiert av Norsk Forskningsråd. I dette tilfellet betyr det at de aktuelle informantene fikk en gave i form av et gavekort for å delta i studien. På denne måten sikret vi at de som deltok var villige til å gjøre en innsats mot en belønning, og at vi klarte å sikre et tilstrekkelig antall informanter.

Denne måten å rekruttere på har både styrker og svakheter. For det første er det trygt å sette rekrutteringen bort til noen som er kjent med å rekruttere informanter til slike studier. For det andre sikrer man at informantene faktisk er aktuelle gjennom en screening i flere steg. Det at informantene får betalt for å delta kan anses som både en styrke og en svakhet. En styrke fordi premien er ment som en belønning for at informantene deltar og deler av sine tanker og refleksjoner, som kan gjøre at de er mer villige til å legge inn en innsats. På en andre siden kan premien bli den eneste grunnen til at noen velger å delta, og ikke fordi de nødvendigvis er riktige informanter for studien. De kan også late som at de er i målgruppen bare for å motta premien. Jeg opplevde at screeningprosessene og premien fungerte svært godt, og informantene var stort sett veldig åpne og behjelpelige. Likevel opplevde jeg at en informant hadde en helt annen forståelse av hva alternative medier var, enn det denne studien var ute etter. Vedkommende hadde gått gjennom begge screeningene, og det ble satt opp en intervjuavtale. I intervjuet kom det raskt fram at denne informanten ikke hadde noe forhold til de aktuelle mediene, og heller ikke visste noe særlig om hva de var. Derfor ble dette intervjuet sett bort i fra, og det ble innhentet en ny og mer passende informant.

3. 3. 1. 2 *Verveskjema*

Som nevnt ble det lagt ut en annonse med et verveskjema⁶ for å sile ut aktuelle informanter på Norsk Gallups Facebook-side. Verveskjemaet var utformet av forskerne i FREXO-prosjektet og inneholdt 17 spørsmål og punkter som deltakerne måtte fylle ut. Disse punktene gikk på alt fra alder og utdanning, til hvilke medier de leser og stoler på. Kriteriene for å kunne delta som informant i dette forskningsprosjektet var å:

- lese høyrevridde alternative medier noen ganger i uka eller daglig
- har relativt sterk tillit til de høyrevridde alternative mediene
- ikke har noen politiske verv
- ikke jobbe innenfor medie- eller kommunikasjonsbransjen
- være mellom 20 og 60 år
- ikke ha deltatt i en annen undersøkelse de siste 6 månedene

Det var Facebooks algoritmer som avgjorde hvem som skulle eksponeres for annonsen. Ingen ekstra søkekriterier ble tillagt her, utover at informantene var bosatt i Norge. Annonsen ble eksponert for omkring 30 000 Facebook-brukere. Av disse var det 205 interesserte, men kun 12 gikk gjennom screeningen ved verveskjema.

⁶ Se vedlegg 3: *Verveskjema*

3. 3. 1. 3 Informasjonsskriv og samtykkeerklæring

Denne masteroppgaven tar for seg informasjon om informantene som kan være sensitiv. Blant annet kan temaer som politisk ståsted, kontroversielle holdninger og personopplysninger som jobb og familierelasjoner komme fram i intervjuene, selv om spørsmålene i intervjuguiden ikke spør direkte om dette. Derfor var det viktig at alle informantene var klar over formålet med studien, deres rettigheter til når som helst å kunne trekke seg, og hvordan forskningsprosessen ville foregå. Det ble sendt ut et informasjons- og samtykkeskriv til alle informantene per e-post i forkant av intervjuene. På denne måten fikk informantene god tid til å sette seg inn i hva studien gikk ut på og hvordan deres data ville bli lagret. I begynnelsen av hvert intervju ble informanten bedt om å bekrefte å ha mottatt, lest og forstått dette, og om å bekrefte sitt samtykke til å delta i studien. Informantene kunne deretter gi sitt *informerte samtykke*, som går ut på at de som deltar i forskningen blir informert om forskningens formål, samt risikoer og fordeler ved å delta (Kvale & Brinkmann, 2015).⁷

3. 3. 2 Dybdeintervjuet

3. 3. 2. 1 Intervjuguide og intervjuets struktur

Dybdeintervjuer kan struktureres på forskjellige måter. En av de mest vanlige er såkalte semi-strukturerte intervjuer. Det vil si at temaene det stilles spørsmål om er definert på forhånd, og det er laget en intervjuguide (Østbye, Helland, Knapkog, Larsen, & Moe, 2013, s. 105).

Utover dette gir denne måten å intervju på stor fleksibilitet når det kommer til oppfølgingsspørsmål, videre utdyping og digresjoner. Jeg så verdien i at man i en kvalitativ intervjuundersøkelse kunne komme inn på temaer og forhold som ikke var satt opp i intervjuguiden på forhånd, slik som personlige opplevelser og erfaringer (Tjora, 2017, s. 30), og valgte derfor å benytte meg av kvalitative dybdeintervjuer av semi-strukturert karakter.

Et kvalitativt dybdeintervju bør være av en viss struktur for at de skal fungere på best mulig måte til sitt formål. I grove trekk går det gjennom tre faser – oppvarming, refleksjon og avrundning (Tjora, 2017, s. 145). Dette er for å sikre at man får informanten til å føle seg mest mulig trygg, og på den måten vil vedkommende også tørre å dele mer med forskeren. Ofte vil man ikke komme gjennom alle spørsmålene på den avsatte tiden, men intervjuguiden kan

⁷ Flere etiske betraktninger vil ble redegjort for under 3. 6. 1 *Etiske hensyn ved utføring av dybdeintervjuer*.

hjelpe intervjueren tilbake til temaene hun ønsker informasjon fra informanten om, om det skulle spore helt av (Hansen & Machin, 2019, s. 50).

For å “varme opp” informanten og gjøre hen trygg i intervjusituasjonen, bør man begynne et intervju med noen generelle spørsmål som krever liten grad av refleksjon, eller *oppvarmingsspørsmål* (Tjora, 2017, s. 145). Slike spørsmål kan for eksempel handle om alder og dagligliv (Tjora, 2017). Ved siden av å trykke informanten, er målet for forskeren i denne fasen å plassere informanten i relasjon til noen bakgrunnsvariabler (Tjora, 2017, s. 146).

Refleksjonsspørsmål er spørsmålene som danner kjernen i et intervju (Tjora, 2017, s. 146). Det er meningen at informanten skal gå i dybden og komme med utfyllende svar som gir et godt empirisk grunnlag for analysen. Noen ganger holder det med et få antall spørsmål, også svarer informanten utfyllende for egen maskin, mens andre ganger kan det være nødvendig med mange oppfølgingsspørsmål (Tjora, 2017, s. 146).

Avslutningsvis i et dybdeintervju, bør man stille informanten noen *avrundingsspørsmål*. Formålet med avrundingsspørsmål er å normalisere situasjonen mellom intervjuer og informant. Her er det relevant å snakke om forskningsprosessen videre og å informere om hva som vil skje med dataene fra intervjuet (Tjora, 2017, s. 146). Det er også viktig at informanten takkes for innsatsen, og at det er god stemning mellom intervjuer og informant for å sikre et godt samarbeid i tilfelle det dukker opp noen spørsmål som intervjuer trenger svar på i ettertid (Tjora, 2017, s. 147).

Jeg formulerte en semi-strukturert intervjuguide i samarbeid med min veileder og en annen forsker fra FREXO-prosjektet. For denne oppgaven var det her relevant å dele inn spørsmålene i noen underkategorier for å lettere kunne strukturere dataene, og for at gjennomførelsen skulle gå ryddig for seg. Disse var mediebruk og -rutiner, temaer innenfor nyhetsjournalistikken, spørsmål om alternative medier, nettverk og engasjement, og til slutt noen overordnede betraktninger om samfunnet og det norske medielandskapet.

3. 3. 2. 2 Intervjusituasjonen

Når det kommer til selve gjennomførelsen av intervjuet, er det viktig å stille godt forberedt. Informanten responderer bedre om de merker at forskeren er trygg i intervjusituasjonen og har genuin interesse for det de har å si. Derfor er den nøye gjennomarbeidede intervjuguiden et

viktig hjelpemiddel. Et kvalitativt dybdeintervju er avhengig av en god dialog mellom forsker og informant for å få fram gode og informative refleksjoner (Tjora, 2017, s. 31).

Av hensyn til smittevern på grunn av koronasituasjonen, ble de kvalitative dybdeintervjuene i denne masteroppgaven gjennomført via Zoom. Informantene fikk på forhånd en innkalling til et møte, som de bekreftet. Alle informantene møtte opp i riktig tid, og intervjuene lot seg derfor gjennomføre på en ryddig måte. Det korteste intervjuet varte omtrent 40 minutter, og det lengste varte i underkant av to timer. Det varierte altså hvor pratsomme informantene var, men jeg opplevde at samtlige gav så reflekterte og utfyllende svar som de klarte. Jeg satt ikke igjen med opplevelsen av at noen av informantene ikke var villige til å gjøre refleksjoner og formulere gode svar.

Min veileder var hovedintervjuer i de syv første intervjuene. Det vil si at hun fulgte intervjuguiden og stilte alle spørsmålene fra den. Jeg bidro som deltakende intervjuer ved å stille oppfølgingsspørsmål og notere underveis. I de tre siste intervjuene byttet vi roller. Det var uproblematisk å være to personer til stede under intervjuene.

Et intervju som foregår ansikt til ansikt er å anse som en *sosial situasjon*, og denne situasjonen vil ha påvirkning på det som sies (Tjora, 2017, s. 31). I tilfeller hvor forskeren er i tett kontakt med informantene, slik som i et dybdeintervju, må man ta denne sosiale situasjonen i betraktning. I dette prosjektet dreier dette seg i hovedsak om at intervjuene ble gjort via en digital tjeneste. I en slik situasjon kan man oppleve å miste ting som blir sagt fordi flere snakker samtidig, og opptaket ikke alltid klarer å fange opp flere stemmer. For det meste dreide dette seg om småord og korte setninger, og det helhetlige budskapet ble fortsatt tydelig.

En intervjusituasjon kan anses å være *intersubjektiv*. Det betyr at refleksjonene som kommer fram fra informantens side under intervjuet, ikke ville blitt gjort dersom intervjuet ikke fant sted. De er altså avhengige av dette møtet mellom forsker og informant for å kunne se dagens lys (Tjora, 2017, s. 31). Det handler også om at personen som intervjues er mindre viktig enn den teksten som produseres, og derfor kan man tillate at «kilder» anonymiseres i forskning, i større grad enn i journalistikken (Tjora, 2017, s. 179).

3. 3. 3 Etterarbeid

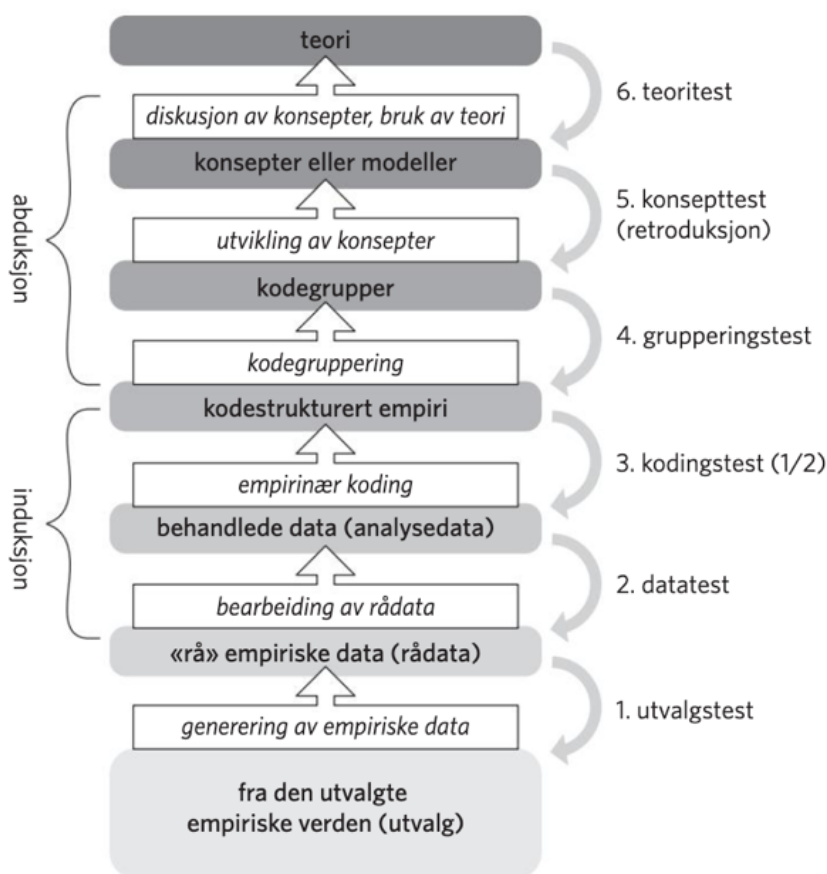
I denne delen av forskningsprosessen begynner analysearbeidet. I Tjoras SDI-modell er det dette som kalles bearbeiding av rådata (Tjora, 2017). Det er ikke mulig med en 100 % objektiv transkribering, da det alltid må gjennomføres en oversettelse av datamaterialet fra muntlig til skriftlig form (Tjora, 2017, s. 173). Jeg valgte å transkribere sitatene i intervjuene i en noe mindre muntlig form enn de opprinnelig var. Dette var for å gjøre sitatene mer forståelige. Likevel er det viktig at informantens uttalelser bevares gjennom lydopptak og transkribering, for å kunne brukes riktig i analyseprosessen. Jeg var nøye med å lage detaljerte transkriberinger, og heller fjerne informasjon som ikke var relevant i et senere steg i analyseprosessen. Et fåtall av informantene snakket med dialekt, og jeg valgte da å oversette alle intervjuene til bokmål.

Etter at alle 10 (+ ett som ikke ble tatt i bruk) intervjuene var gjennomført, ble de transkribert. I transkriberingen av intervjuene kunne jeg se noen gjengående tendenser som gav meg en viss idé om at det var et potensiale til å utvikle en form for konseptuell generalisering gjennom å utvikle noen nye teoretiske innsikter (Tjora, 2017). Dette vil jeg komme tilbake til i et senere underkapittel.

3. 4 Analyse av data: Stegvis-deduktiv induktiv metode

Etter at datagenereringen var gjennomført og alle intervjuene var transkribert, skulle de analyseres. Jeg benyttet meg av Tjoras (2017) modell for stegvis-deduktiv induktiv (SDI) metode gjennom hele prosjektet, og analysearbeidet gjenspeiler dette. Modellen har generalisering og utvikling av teori som mål (Tjora, 2017, s. 18).

SDI-modellen har nysgjerrighet som utgangspunkt og generaliserbar forståelse som mål (Tjora, 2017, s. 21). Dette betyr at for at en studie skal kunne kvalifisere som god forskning, må resultatene kunne vises å ha en gyldighet utover studerte caser eller utvalg (Tjora, 2017, s. 23). Tjora legger vekt på at innlevelse og kreativitet er viktig i kvalitativ forskning, men også struktur og systematikk (Tjora, 2017, s. 24).

Figur 1: SDI – Stegvis-deduktiv induktiv (Tjora, 2017)

Den stegvis-deduktive induktive metoden er en analysemetode hvor man arbeider fra *rådata* til *konsepter* (Tjora, 2017, s. 18). Tilnærmingen er å oppfatte som induktiv, som betyr at man antar (eller utvikler) noen generelle sammenhenger ut fra observasjon av enkeltilfeller. Altså at man har data og bruker denne til å utvikle nye teorier. En *deduktiv* tilnærming handler om å bruke en generell regel, til å forklare enkelthendelser (2017, s. 33). Med andre ord har man en forestilling om hvordan noe er ut fra eksisterende teori eller antakelser på det man vil finne, og bruker dette til å forklare empiriske funn. Den deduktive delen av modellen går ut på å teste om empirien stemmer opp mot teorien. Dette gjøres i 6 steg: En utvalgstest, en datatest, en kodingstest, en grupperingstest, en konsepttest og en teoritest. Man går altså fra de empiriske dataene og jobber seg oppover mot teorier, og deretter sjekker man fra det teoretiske til det empiriske (2017, s. 18). Man kan få et inntrykk av at forskningsprosessen er lineær når man benytter seg av SDI-modellen, men i realiteten kan man hoppe fram og tilbake mellom stegene og også befinne seg på ulike stadier samtidig (2017, s. 20). Når man benytter

en SDI-metode, vil dette forme hele forskningen fra begynnelse til slutt. Den stegvis-deduktive induktive modellen for forskning er ment for å skape et utgangspunkt for systematikk og fremdrift i et kvalitativt forskningsprosjekt, men samtidig legge til rette for kreative vendinger og løsninger (Tjora, 2017, s. 18). Stegene i modellen vil jeg gå grundigere gjennom senere.

Jeg benyttet meg av analyseprogrammet Nvivo. Tjora (2017) belyser fordelene ved å bruke et slikt dataprogram i en kvalitativ analyse. Han påpeker at det å benytte seg av slike styrker transparensten mellom empiri og analyse, og på denne måten muliggjøres en kvalitetssikring. Når man benytter seg av SDI- metoden er bruk av slike dataprogrammer også nødvendig for å ha kontroll på et relativt høyt antall koder (Tjora, 2017, s. 22). Programmet lager ikke kodene for deg, men hjelper deg med å holde styr på dem. Når du har opprettet en kode kan du lett gå tilbake til den for å se hva den inneholdt.

3. 4. 1 Empirinær koding

SDI-modellen består av seks steg (generering av data, bearbeiding av rådata, koding med empirinære koder, kodegruppering, konseptutvikling og teoriutvikling), og det analytiske arbeidet begynner ved at man koder de transkriberte intervjuene. Kodingen av empirien når man benytter seg av SDI er såkalt empirinær. Det betyr at kodene sier noe om hva informanten faktisk sier, mens en annen type koding vil gi koder som sier noe om hva informanten snakker om. Denne forskjellen på spørsmålene «hva snakker informanten om?» og «hva sier informanten?» er helt essensiell i koding av intervjuer. Hvis man koder med utgangspunkt i hva intervjuet handler om vil ikke kodene fortelle noe annet enn ting vi allerede vet fra intervjuguiden. Ved å lage koder av karakteren SDI-modellen krever, tar man vare på detaljene i intervjuet samtidig som at man har redusert volumet på selve teksten betraktelig. Et formål med detaljert empirinær koding er å muliggjøre idégenerering i en tidligfase (Tjora, 2017).

Etter å ha arbeidet meg gjennom hele materialet, satt jeg igjen med 250 koder. Gjennom empirinær koding av analysematerialet mitt fikk jeg god oversikt over omfanget av materialet og innholdet. Prosessen gjorde også at jeg husket intervjusituasjonen godt, og jeg hadde ikke behov for å gå mye tilbake til de behandlede rådataene i etterkant av kodingen.

Jeg gjennomførte en kodetest på alle kodene jeg opprettet under kodingen av analyse materialet. Det vil si at jeg stilte følgende to spørsmål til hver enkelt kode:

1. Kunne man laget koden før kodingen?
2. Hva forteller bare koden?

Hvis svaret på spørsmål 1 er nei, og svaret på spørsmål 2 er at koden gjenspeiler konkret innhold fra analysedataene, er kodetesten bestått. God induktiv SDI-koding gir koder som ikke kunne vært laget før selve kodingen, og de skal presist gjengi den empiriske teksten (Tjora, 2017, s. 203).

Da jeg gjennomførte kodetesten etter å ha opprettet en kode, opplevde jeg ikke alltid at hver kode gjenfortalte konkret innhold fra analysedataene. Dette antok jeg at var fordi svarene informantene gav ofte var veldig muntlig formulert (naturligvis), og derfor bestod mye av korte og ufullstendige setninger, som ikke gav helt mening når man ikke leser hele svaret. Likevel lot jeg disse kodene bestå kodetesten, fordi jeg som er kjent med materialet klarte å erindre sammenhengen de ble brukt i i empirien, og derfor gav de også mening. I tillegg gjorde Nvivo det lett for meg å gå inn i en kode og se empirien den er hentet fra. Jeg opplevde at dette også kunne skje i tilfeller hvor informanten refererte til ting ved å bruke ord som *de* og *det*. Hvem eller hva det er referert til kommer ikke fram i selve koden, men forstås lett i sammenheng med resten av empirien.

Etter å ha kodet det første intervjuet, synes jeg at jeg satt igjen med litt vel mange koder før jeg så at flere av de var så og si identiske. Ved å slå sammen de kodene som inneholdt de samme poengene, fikk jeg nedskalert antallet noe. Da jeg skulle i gang med å kode det neste intervjuet hadde jeg et greit antall koder som tok for seg poenger jeg visste kom til å dukke opp igjen, og jeg kunne bruke de eksisterende kodene til det. På samme måte som at jeg opprettet en ny kode hvis det dukket opp et poeng som ikke var blitt dekket av de kodene jeg allerede hadde laget. I denne prosessen var det viktig at kodene jeg slo sammen var tilnærmet identiske, slik at jeg ikke allerede her begynner å gruppere kodene etter tema. Kun om poengene som kom fram handlet om akkurat det samme, kunne de slås sammen. Dette gjorde også at kodingen gikk lettere og lettere for hvert intervju jeg kodet. Jeg fikk også bedre og bedre forståelse for hva empirinære koder bør være, og verdien i å kode på denne måten. Jeg satt til slutt igjen med omtrent 250 empirinære koder.

3. 4. 2 Gruppering av koder

Neste steg i en analyse med en stegvis-deduktiv induktiv tilnærming er å gruppere de empirinære kodene. Jeg satt igjen med om lag 250 relevante koder etter å ha sortert ut de som ikke ville være relevante for oppgaven. Disse grupperte jeg i kodegrupper etter hva de omhandlet, og endte til slutt opp med 4 kodegrupper. Kodegruppene skulle danne et utgangspunkt for hva slags temaer man vil sette søkelys på i analysen (Tjora, 2017, s. 208). For hver gruppe jeg opprettet gjennomførte jeg en grupperingstest. Det vil si at jeg enten kobler en kode til en eksisterende gruppe, eller oppretter en ny. Målet er at hver kodegruppe skal ha en indre konsistens og skille seg tematisk fra hverandre (Tjora, 2017, ss. 209-210). Jeg holdt også et lite øye på problemstillingen i oppgaven i utformingen av kodegrupper, for å sørge for at jeg kategoriserte etter passende prinsipper. Hver av kodegruppene skal kunne bidra til å svare på hovedproblemstillingen. Jeg hadde også det teoretiske bakteppet friskt i minnet når jeg arbeidet med disse grupperingene.

Jeg endte opp med følgende kodegrupper: Rutiner, kritiske mediebrukere og nyhetskonsum, holdninger til det etablerte, og deltakelse i offentligheten.

3. 4. 3 Empirisk-analytiske referansepunkt

Gjennom kodingsarbeidet kan man generere ideer som kan gi en pekepinn og inspirasjoner mot konsepter eller teorier som ligger i empirien. Dette kalles for empirisk-analytiske referansepunkt, og er noe Tjora legger vekt på i den kreative delen av SDI-metoden (Tjora, 2017). Et empirisk-analytisk referansepunkt i denne studien kom da vi stilte en av informantene, Kari, spørsmål om innvandring var noe hun engasjerte seg i, siden det er et av de temaene de høyrevridde alternative mediene skriver mye om. Da lo hun litt og sa at «ja, men jeg føler meg litt dum, for jeg vet jo at dere skriver om dette fordi dere ikke deler mitt syn». Hun hadde altså vegret seg for å fortelle oss at hun var opptatt av innvandring fordi hun oppfattet at vi ville være uenig med henne. Vi gjorde det klart for henne at vi ikke ville dømme noen, og bare var opptatt av hvorfor folk velger de mediene de gjør. Da spøkte Kari med at vi var opptatt av å «finne ut hvor det gikk galt». På spørsmålet om hvorfor hun ikke hadde nevnt innvandring da vi tidligere spurte om det var noen temaer hun var ekstra opptatt av, svarte hun at det var fordi hun følte at det var politisk ukorrekt. Dette ble et empirisk-analytisk referansepunkt som jeg bet meg merke i allerede da vi gjennomførte intervjuene, som både sa noe om hennes opplevelse av å dele sin interesse for innvandring, men også sa noe om hva slags syn hun hadde på oss som forskere. Hun sa videre at hun ikke pleide å

diskutere innvandring med folk, fordi hun opplevde at det ofte ble mye følelser involvert og at hun er en konfliktsky person. Gjennom kodingsarbeidet gav dette meg en slags trygghet i at det var potensiale i empirien til å utvikle en form for konseptuell generalisering når det kom til det å ytre seg om temaer som innvandring, fordi det var et tankesett som gikk igjen hos de aller fleste informantene. Ved å stille spørsmålet «hva er dette et tilfelle av?» til det empirisk-analytiske referansepunktet, kan man få en innsikt i hva man vil kunne forvente av empirien (Tavory & Timmermans, 2014).

3. 5 Forskningens kvalitet

Den vitenskapelige kvaliteten på forskningen sikres hvis en kan redegjøre for det som er gjort for å styrke oppgavens reliabilitet og validitet. Dette innebærer at offentliggjøring av funn blir gjort på en nøyaktig måte og at den er så representativ for forskningsområdet som mulig (Kvale & Brinkmann, 2015, s. 108). De rapporterte resultatene bør kontrolleres og valideres så fullstendig som mulig, og det bør etterstrebtes gjennomsiktighet gjennom hele forskningsprosessen. Dette er med på å gjøre undersøkelsen troverdig, som er det reliabilitet og validitet i hovedsak handler om. En som leser skal sitte igjen med et grunnlag for å vurdere troverdigheten, gjennom tilgangen til gode beskrivelser og begrunnelser for valg, gjennom hele prosjektet.

Validitet og reliabilitet handler om kvaliteten på forskningen som gjøres. Forskningen skal gi innsikt i virkeligheten. Begrepene validitet og reliabilitet er særlig nyttig i kvantitativ forskning, men berører også problematikk som kan dukke opp i kvalitativ forskning (Østbye, Helland, Knapskog, Larsen, & Moe, 2013, s. 25). Det kan dog ligge noe forskjellig mening i begrepene avhengig av om det er snakk om kvantitative eller kvalitative analyser. I kvantitative studier handler det om å kunne lage standardiserte svar gjennom for eksempel et spørreskjema. Altså om man har klart å måle det man var ute etter å måle. Resultater hentet gjennom kvalitative studier kan ikke standardiseres og måles i samme grad, men er heller subjektive. Da handler det som sagt heller om å redegjøre for hva man har gjort for å styrke validiteten og reliabiliteten.

Tjora benytter seg heller av begrepene pålitelighet, gyldighet og generaliserbarhet når han skal underbygge kvalitet på forskning med kvalitativ tilnærming (Tjora, 2017, s. 231). Disse

begrepene vil jeg også bruke i dette prosjektet, da det baserer seg på den sammen analytiske tilnærmingen som Tjora legger til grunn.

3. 5. 1 Pålitelighet

SDI-modellen underbygger oppgavens pålitelighet fordi den stiller tydelige krav til datagenerering og kriterier til hvordan analysen skal utvikles (Tjora, 2017, s. 231). Gjennom å presentere forskningen med en gjennomgående transparens styrker man også oppgavens pålitelighet. Transparens handler om hvor godt valg som er tatt gjennom prosjektet formidles i presentasjonen (Tjora, 2017, s. 248). Dette har jeg etterstrebet gjennom å blant annet redegjøre for hvorfor de utvalgte teoriene er relevante, hvorfor jeg har rekruttert informanter på den måten jeg gjør og hvilke problemer som er oppstått. SDI-modellen legger også til rette for et transparent forskningsarbeid gjennom å benytte seg av en systematisk tilnærming i ulike steg og ved bruk av verktøy som styrker registrering av de empiriske dataene (Tjora, 2017, s. 248).

Forskerens posisjon har også noe å si for prosjektets pålitelighet. Idealet er en nøytral og objektiv forsker, men i kvalitative studier er det umulig å unngå at forskerens forkunnskaper og engasjement vil ha noe å si for fremgangsmåte og resultat (Tjora, 2017, s. 235). I mitt tilfelle hadde jeg lite forkunnskaper om høyrevridde alternative medier, utover at jeg hadde satt meg inn i det akademiske feltet forut for datagenereringen. Dette gjorde at jeg satt inne med mange av de samme fordommene som vi har sett at tidligere forskning har tatt utgangspunkt i (Schwarzenegger, 2021). Jeg var av oppfatning av at alle de som leste høyrevridde alternative medier hadde fiendtlige holdninger mot innvandrere, og at de mer eller mindre var systemmotstandere. Utover i datagenereringen forandret synet mitt på lesere av høyrevridde alternative medier seg, og jeg fikk motbevist mange av de fordommene jeg hadde før. Jeg så at dette i mye større grad enn først antatt dreide seg om mennesker av mange forskjellige karakterer, med gode og kloke refleksjoner rundt egen mediebruk og at de slettes ikke var fiendtlige. Likevel er det sannsynlig at mine fordommer og mangel av forkunnskaper hadde betydning for intervjuene. Til tross for dette vil det være styrkende for oppgavens pålitelighet at Karoline Andrea Ihlebæk, min veileder, var til stede under alle intervjuene. Hun har mye større forkunnskaper på feltet, og kunne med dette bidra til å styre samtalen dypere inn i de temaene hun kunne forutse at ville være relevant. Mye kunnskap på temaet det forskes på er en fordel for å kunne stille de riktige spørsmålene (Tjora, 2017, s. 236).

Intervjuene i dette prosjektet ble gjort gjennom videokonferanseverktøyet Zoom, og det ble tatt opptak med både lyd og bilde. På denne måten var det mulig å gjengi direkte sitater slik informantene fremla dem, men også å få med elementer som ansiktsuttrykk og kroppsspråk, som ikke hadde vært mulig med et lydopptak alene. Denne måten å gjennomføre intervjuer på styrker prosjektets pålitelighet, fordi informantenes egne stemmer gjøres synlig i alle ledd helt fram til leseren. På den andre siden ville man fått et enda bedre inntrykk ved å gjennomføre intervjuene ved personlige møter, men uten muligheten til opptak utover lydopptak.

3. 5. 2 Gyldighet

Gyldighet handler om at det er en logisk sammenheng mellom det man ønsker å finne ut av og prosjektets utforming og funn (Tjora, 2017, s. 231). Dette handler i stor grad om man faktisk får svar på det man ønsker å undersøke. Ved å redegjøre for valg man tar gjennom hele forskningsprosjektet, for eksempel når det kommer til valg av metode for datagenering, analysemetode, utvalg av relevante teorier og utforming av analyse, styrker man prosjektets gyldighet. Jeg har etterstrebet gyldighet gjennom å knytte mitt forskningsspørsmål opp mot tidligere forskning som er å anse som gyldig. Funnene blir også drøftet opp mot tidligere funn, og denne sammenlikningen er med på å styrke prosjektets gyldighet i en større sammenheng. I oppgavens metodekapittel har jeg også redegjort for alle valg som er tatt i forbindelse med metodisk tilnærming, rekruttering, analysemetode og andre mindre valg i forskningsprosjektet.

3. 5. 3 Generaliserbarhet

Generaliserbarhet er det siste av begrepene Tjora legger vekt på når han skal redegjøre for forskningskvalitet. All samfunnsforskning har som mål å oppnå en eller annen form for generalisering (Tjora, 2017, s. 238). I dette prosjektet var det et mål å gå dypt inn i et spesifikt område, og belyse innsikt som kanskje ikke kunne gjøres gjeldende utover dette spesifikke tilfellet. Jeg gjorde likevel et utvalg som ikke baserte seg på andre ting enn at man benyttet seg av høyrevridde alternative medier, og at man ville delta. På den måten var det trolig å hente ut informanter som til en viss grad kunne være representative for flere lesere av høyrevridde alternative medier. Likevel vil det ikke være mulig å si at resultatene fra denne studien er generaliserte. Dette kunne blitt gjort ved å undersøke et mye større utvalg, men av praktiske årsaker var ikke det mulig i denne masteroppgaven. I dette tilfellet var det mer realistisk å etterstrebe en slags *konseptuell generalisering* (Tjora, 2017, s. 239). Konseptuell

generalisering gir studien generisk verdi gjennom å utvikle konsepter, typologier eller teorier som kan leve uavhengig av studien de er utviklet fra (Tjora, 2017, s. 223). Derfor er det, som Tjora nevner, viktig å prøve å løfte blikket fra sin egen empiri og sitt eget studie når man arbeider med denne fasen. Mens de prosessene i SDI-modellen som går på koding og kodegruppering er strengt systematisk forankret, er altså prosessene rundt konseptutvikling langt mer kreative. Det er ønskelig at en studie kan bidra med ny empirisk kunnskap til feltet, og utvikling av teoretiske begreper og nye teoretiske innsikter kan fint erstatte utviklingen av nye konsepter.

3. 5. 4 Ny empirisk kunnskap og teoretiske innsikter

Som nevnt er det et mål for kvalitativ forskning å oppnå en eller annen form for generalisering. Gjennom å tilføre ny teoretisk innsikt til forskningsfeltet, gjøres studien gjeldene utover sin egen eksistens, og kan dermed kategoriseres som generaliserbar. Dette uten at det har blitt utviklet nye konsepter eller typologier. Gjennom å gjøre en konsepttest på de empiriske funnene kan man dra ut potensialet, og på denne måten sikre forskningens kvalitet (Tjora, 2017, s. 211). Noen relevante spørsmål i denne sammenhengen er: Hva handler dette om? Finnes det noen teoretiske bidrag som allerede omtaler dette fenomenet? Finnes det en mer generell merkelapp på dette?

I dette forskningsprosjektet skjønnte jeg fort at målet måtte bli å tilføre feltet ny teoretisk innsikt. Jeg vil legge fram denne i diskusjonsdelen.

3. 6 Forskningsetiske betraktninger

Utover å sikre at dataene blir riktige, slik at resultatene og konklusjonen blir korrekt, skal forskningsetikken beskytte informantene. Gjennom hele masterprosjektet har jeg gjort refleksjoner rundt etiske hensyn for å sørge for at dette blir gjort, da deltakelse i en intervjustudie kan medføre en eller annen form for belastning for informanten. Det kan oppleves utfordrende når man i et intervju utleverer sine personlige tanker og meninger til en intervjuer man ikke kjenner, og det er viktig å redusere denne belastningen så mye som mulig, uten at det går utover datakvaliteten (Tjora, 2017, s. 39).

I likhet med at presentasjonen av et forskningsprosjekt alltid må være transparent og detaljert beskrevet, må det også være etisk forsvarlig, og dette er spesielt viktig når forskningen

involverer mennesker (Hansen & Machin, 2019, s. 25). Forskningsetikken tar for seg prinsipper om samtykke, konfidensialitet, personvern, frihet og skadefulle konsekvenser for informantene (2019, s. 26), og ved benyttelse av kvalitative dybdeintervjuer er det spesielt dette siste punktet som er viktig. Det er først og fremst viktig å ta hensyn til informanten, og sikre at hen ikke kan ta skade av forskningen, på den ene eller andre måten (Tjora, 2017, s. 175). En måte å gjøre dette på er å opplyse informanten om at hen til enhver tid har muligheten til å trekke seg fra prosjektet, skru av lydopptaker hvis informanten ber om det eller ikke bruke deler av intervjuet om informanten ønsker det. Dette bidrar til at informanten føler seg respektert og trygg på at forskningen går riktig for seg. Bruhn Jensen (2011) har samlet ti bud for dem som skal i gang med et forskningsprosjekt, og mye dreier seg om hvordan man skal behandle informanter (Østbye, Helland, Knapskog, Larsen, & Moe, 2013, s. 30). Dette handler om alt fra å være hensynsfull, ærlig og redelig til å behandle opplysninger og data informantene gir systematisk og med respekt under hele prosessen, fra innsamling til publisering.

For å sikre at mitt forskningsprosjekt befant seg innenfor et akseptabelt etisk rammeverk, ble det i forkant av intervjuene meldt inn til NSD – Norsk senter for forskningsdata. Her ble det gjort vurderinger rundt rekrutteringsprosessen, intervjuprosessen, datalagring, og behandling av personlige opplysninger. Etter at prosjektet ble vurdert, fikk jeg noen tilbakemeldinger og spørsmål på formuleringer i for eksempel informasjonsskriv. Dette ble tilpasset, og prosjektet ble godkjent.⁸

Videre, for å sikre at informantene følte seg ivaretatt i dette prosjektet, ble det utlevert et informasjons- og samtykkeskriv i forkant av intervjuene. Dette inneholdt informasjon om prosjektet, muligheten til å trekke seg, informasjon om lagring av personopplysninger og hva det innebærer å delta.⁹ Dette måtte informantene enten signere og sende tilbake med sitt samtykke eller bekrefte muntlig i intervjusituasjonen.

⁸ Se vedlegg 1: *Vurdering fra NSD – Norsk senter for forskningsdata*

⁹ Se vedlegg 4: *Informasjons- og samtykkeskriv*

3. 6. 1 Etiske hensyn ved utføring av dybdeintervjuer

Et grunnleggende etisk dilemma i utførelsen av dybdeintervjuer ble formulert slik av Jette Fog:

«Forskeren vil at intervjuet skal være så dypt og inntrengende som mulig, noe som innebærer en fare for at intervjupersonen krenkes, men forskeren ønsker samtidig å være så respektfull mot intervjupersonen som mulig, men fare for å få et empirisk materiale som bare skraper i overflaten.» (2004).

Dette sitatet går inn på hvordan forskningsetikken ikke bare gjelder for hvordan en forsker behandler informanter i forkant av datagenereringen og for hvordan hun presenterer funnene sine i etterkant. Også i selve intervjusituasjonen skal en huske på noen etiske hensyn, og det er viktig å reflektere om noen av temaene som tas opp kan skape ubehag (Tjora, 2017, s. 175). I mitt tilfelle var det ikke noen stor fare for at vi skulle komme inn på svært ubehagelige temaer, men det var likevel en sjanse for at informantene i løpet av intervjuet ville føle på usikkerhet i forbindelse med egne svar og refleksjoner. Som vi vil se i presentasjonen av funnene i neste kapittel, følte fler av informantene at det var lite rom for å ytre sine meninger i offentligheten. Noen gav også uttrykk for at de opplevde at dette også gjaldt i intervjusituasjonen. Da var det viktig at vi som intervjuere forsikret informanten om at vi holdt et helt åpent ytringsrom og at vi som forskere skal forholde oss til det informanten deler på en objektiv måte. Da opplevde jeg at informantene det gjaldt slappet bedre av, og turte å dele sine tanker.

3. 6. 2 Behandling av personlige opplysninger

Det er viktig at forskningens behov ikke går foran andre krav og rettigheter, og alle har rett til et beskyttet privatliv (Østbye, Helland, Knapkog, Larsen, & Moe, 2013, s. 35).

Forvaltningsloven og personopplysningsloven, og spesielt taushetsplikten (§ 13 i forvaltningsloven) er sentrale etiske aspekter som forskere må forholde seg til (2013, s. 35).

En personopplysning er «en opplysning/vurdering som kan knyttes til en person»¹⁰.

I denne masteroppgaven blir informasjon fra enkeltmennesker behandlet, og det er da spesielt utfordrende, og viktig, å gjøre dette på riktig måte. Noen personopplysninger er å regnes som

¹⁰ <https://www.nsd.no/personverntjenester/fylle-ut-meldeskjema-for-personopplysninger>

sensitive: opplysninger om rasemessig eller etnisk bakgrunn, politisk, filosofisk eller religiøs oppfatning, medlemskap i fagforening, helseforhold, seksuelle forhold eller forhold rundt straffbare handlinger (Østbye, Helland, Knapskog, Larsen, & Moe, 2013, s. 36). Siden jeg på forhånd av datainnsamlingen hadde en idé om at det ville komme opplysninger som kunne anses å være sensitive, var det viktig at jeg tok de riktige forholdsreglene. Blant annet er politisk oppfatning noe som står sentralt i denne masteroppgaven.

3. 6. 2. 1 Anonymisering

Anonymisering er viktig når man jobber med følsomme og sensitive temaer. En måte å sikre anonymisering, og informantenes trygghet, er å selv la de se gjennom sitater som brukes, for at ingen detaljer skal kunne gjøre dem gjenkjennelige for en leser (Tjora, 2017, s. 177).

I intervjuene til dette prosjektet var det flere av informantene som uten forvarsel og uten oppfordring delte informasjon om seg selv som gjorde at de kunne blitt gjenkjent i publikasjonen. Dette kunne være forhold som familierelasjoner, historier om ytringer i offentlig rom, jobb eller venneforhold. Det meste av dette var irrelevant for problemstillingen og er derfor ikke kommet fram i analysen. Det som dog kunne være av betydning er elementer som omhandler hvordan informantene oppfører seg i offentligheten, om så være i forum på nett eller offline. Derfor er historier av denne karakteren tatt med, men formulert på en måte som gjør at informasjonen ikke kan koples opp mot én enkelt person gjennom for eksempel et Google-søk. Anonymisering i denne oppgaven er ikke kritisk, men likevel viktig. Flere av informantene nevnte at de ofte holdt meningene sine for seg selv, av hensyn til at de ikke ville bli dømt eller miste venner. Derfor er det viktig at de holdes anonyme i presentasjonen av funnene. Alle informantene er gitt fiktive navn i analysen.

3. 6. 2. 2 Lagring av data

All data hentet inn fra dybdeintervjuene ble kodet under lagring slik at informantene forble anonyme i hele innsamlings- og publiseringsprosessen. Alle navn og personopplysninger ble erstattet av et tall. I tillegg til dokumentene med dataene, eksisterte det et dokument med en oversikt over hva de forskjellige tallene stod for. Dette ble ikke lagret sammen med dataene, men i en separat mappe.

4. 0 Hvem er informantene?

Menneskene vi traff i forbindelse med dette prosjektet er på mange måter forskjellige, men har også noen fellestrekk. Alle er å regne som *vanlige borgere*. I denne sammenhengen vil det si at ingen av informantene har noen spesielle politiske verv, og ingen av de jobber per dags dato for en avis eller driver med annen journalistisk praksis. De er bare *vanlige* mediebrukere. Et annet fellestrekk er at de bruker det som her omtales som høyrevridde alternative medier, og at de til en viss grad har tillit til dem. Informantene er jevnt fordelt i alderen 20-55 år. Hovedtyngden er bosatt i Oslo eller Viken, men noen er også bosatt i området som strekker seg fra Trøndelag og nordover. 7 menn og 3 kvinner deltok i studien. Når det kommer til offentlig deltakelse, er de fleste i liten grad aktive. De anser seg ikke som aktivister eller bærere av politiske budskap, men heller som observatører. På den andre siden er de medievanter og genuint opptatte av å holde seg oppdatert. Flertallet av informantene har et spesielt stort engasjement for innvandringspolitikk, men dette står ikke like sentralt hos alle. De deler en oppfatning om at medielandskapet er preget av et ensidig syn på samfunnet, de er kritiske til det som beskrives som en styrende elite og en offentlighet med lite rom for å ytre såkalte politisk ukorrekte meninger. De er i stor grad ute etter det som av flere beskrives som et *skråblikk* på samfunnet, og savner en mellomting mellom de tradisjonelle og alternative mediene. Informantene fordeler seg spredt utover det politiske spekteret, og overraskende mange identifiserer seg mest med venstresiden. Noen føler på en mangel av politisk tilhørighet når det kommer til innvandringspolitikk. Funn fra alle 10 informanter er nevnt under alle hovedtemaene, selv om navnet deres ikke alltid blir nevnt i sammenheng med funn som er gjort i det respektive intervjuet. Noen har også ytret seg mer om noen temaer enn andre. Før jeg går over til å analysere informantenes motivasjoner og hva det har å si for deres offentlige tilknytning, vil jeg først presentere noen sentrale trekk ved dem.

4. 1 Presentasjon av informantene:

Pia

Pia er en dame i 30-årene som jobber i forsikringsbransjen, og var på intervjutidspunktet høygravid med sitt første barn. Hun beskrev at hun under graviditeten har hatt veldig forsterkede følelser, og at dette har påvirket hennes mediebruk. Hun sa at hun var over gjennomsnittet opptatt av nyheter, nysgjerrig og veldig opptatt av å holde seg oppdatert. Hun har klare medierutiner, bruker sosiale medier mye til å lese nyheter og de alternative mediene til å grave dypere i diverse saker. Pia er veldig opptatt av innvandring, og dette preger hennes

mediebruk. Hun opplever at mediene ikke tør å stille kritiske spørsmål og at innvandring ikke er dekket på en rettferdig måte i de tradisjonelle nyhetsmediene. Derfor er hun svært kritisk til det hun leser i de tradisjonelle mediene. Hun synes også at de tradisjonelle mediene som regel bare skriver det hun kaller for «pusenyheter». Document.no er det nettstedet Pia oftest besøker, og som hun har størst tillit til. Pia opplever at det ikke er rom for hennes meninger om innvandring i samfunnet, og vegrer seg derfor for å dele de med så mange andre. Hun er bekymret for retningen samfunnet beveger seg i når det kommer til innvandring, og denne bekymringen gjør at hun til tider leser nyheter med den hensikten at hun ønsker å la seg provosere. Pia sier at hun er veldig åpen når det kommer til politikk, og som regel bare er ute etter å få saker fremstilt fra flere sider. Derfor oppsøker hun alternative medier.

Kristian

Kristian er en mann i midten av 30-årene som liker å holde seg oppdatert fordi han synes det er interessant og spennende å følge med på hva som skjer i Norge og i verden. Han engasjerer seg i flere temaer, men synes det er spesielt interessant å lese om politikk, selv om han ikke synes selv at han er så god på det. Han er også svært opptatt av økonomi, og liker å følge med på renteutviklingen. Han var engasjert i det amerikanske presidentvalget da det foregikk, mest av alt fordi det var underholdende. Kristian jobber som vekter, og er mye våken om natten på grunn av jobben sin. Derfor leser han også ofte nyheter på natten. Han mener det viktigste med nyheter er at de er til å stole på, og han sier at han har lettere for å stole på et stort nyhetsbyrå, da han opplever at de er mer seriøse. Han baserer seg derfor i utgangspunktet på de større etablerte nyhetskildene, som VG, Dagbladet, Nettavisen og TV2 Nyhetskanalen. Kristian skiller seg litt fra de andre informantene på den måten at han ikke har noe særlig følelser tilknyttet dekningen av de temaene han engasjerer seg i hos de tradisjonelle mediene. Han opplever at den i hovedsak er god og til å stole på. Likevel sier han at han har lite til overs for NRK. Han liker dårlig at de er statsstyrt og er imot at staten skal bestemme hva folk skal mene. Når det kommer til alternative medier, bruker Kristian de fordi han setter pris på at de skriver fra spesifikke synspunkter. Han opplever at mange av de tradisjonelle mediene skriver mye av det samme, og at det er spennende å lese om alternative forklaringer på politiske saker i de alternative mediene. Han følger Resett og Document.no på Facebook, og går inn på dem og leser de gangene det dukker opp noe i feeden. Utover det er Kristian mye inne på nettforum og leser folks diskusjoner om diverse saker han interesserer seg for, og der hender det også at de alternative nyhetsmediene blir lenket til. Han påpeker at han ikke nødvendigvis stoler på det han leser i alternative medier, men at han heller prøver å være

realistisk og gjøre analyser for å kunne gjøre seg opp sin egen mening om hva som er sannheten. Kristian sier at han ikke bryr seg noe om innvandring, og at han gjerne hopper over saker som handler om det i de alternative mediene. Han sier at han ikke føler tilhørighet til hverken høyre- eller venstresiden politisk. Det hender at Kristian deler innhold på Facebook hvis det er noe han synes er interessant nok og noe andre også burde lese om. Han synes det er sunt med diskusjon, så lenge det ikke skaper masse kommentarer som går på person og ikke på sak.

Geir

Geir er en ung mann som jobber på lager. Han har som vane å lese litt på de tradisjonelle mediene, og litt på de alternative, slik at han får en blanding av nyhetsstoff. Han nevner blant annet VG, Nettavisen, NRK, Resett, Document.no og Human Rights Service. Han bruker de alternative kildene for å lese om temaer som han opplever at tradisjonelle medier har berøringsangst for. Geir synes det er veldig positivt de gangene de tradisjonelle mediene tør å skrive om noe etter at de alternative har skrevet om det først, fordi det betyr at det er troverdig og bra innhold, og at de tradisjonelle også vil gi saken oppmerksomhet. Geir er opptatt av innvandring, og sier at «det får man jo en god dose av i alternative medier». Noen ganger kan han bli litt lei av at det er så mye fokus på det, sier han. Han engasjerer seg i innvandring fordi han er bekymret for de økonomiske konsekvensene av å videreføre den innvandringen vi har i dag. Han synes at dekningen av innvandring i de tradisjonelle mediene er for følelsesladd og tårevåt, og at de ofte har et fokus på å fremstille enkeltpersoner som ofre. Dette gjør at han er kritisk til tradisjonelle medier, men han leser de likevel. Han opplever at spesielt VG og NRK er preget av en venstrevridning på sakene de legger ut, og at de har røtter i Arbeiderpartiet. Han mener at de skriver på den måten de gjør fordi det er i Arbeiderpartiets interesse å fremme de positive sidene ved innvandring.

Kari

Kari er en småbarnsmor som jobber i helsesektoren. Hun forteller at hun i hverdagen følger ganske mye med på mange forskjellige temaer når det kommer til nyheter, men at hun i hovedsak er opptatt av å lese om ting som har med barn å gjøre. Hun engasjerer seg også mye i helse og amerikansk politikk, og det er noe hun ofte tyr til alternative medier for å lese om. Kari forteller at etter hun fikk barn, fikk hun et større behov for å ta et standpunkt til ting. Hun begynte å engasjere seg mer i lokalmiljøet og i politikken. Kari er opptatt av innvandring, men det ville hun egentlig ikke fortelle om, og hadde ikke nevnt det om ikke vi hadde spurt

spesifikt etter det i intervjuet. Kari forteller at hun benytter seg av mange forskjellige nettaviser, men nevner VG, Dagbladet, Resett og Document.no som noen av de viktigste. Hun sier at hun opplever de tradisjonelle mediene som litt ensidige, og at hun derfor tyr til de alternative i tillegg. Hun påpeker også at hun er klar over at mange mener at de alternative mediene er dårlige kilder til informasjon.

Magnus

Nyheter er veldig viktig for Magnus. Han er nok den som bruker mest tid på nyheter hver dag av informantene i denne studien. Han forteller at han pleier å gå innom så og si alle nettavisene han kan komme på, både tradisjonelle og alternative. Han finner også mye medieinnhold gjennom Facebook. Denne brede mediebruken forklarer han med at han ønsker et overblikk fra ulike hold, og for å følge med i samfunnsdebatten og på nyhetsbildet. Magnus presiserer at han ikke er noe særlig politisk. Han synes at Rights.no er altfor innvandringskritiske, og at han ikke kan relatere seg til innholdet der. Resett og Document.no synes han er litt bedre, men at de også til tider tenderer mot det ekstreme. Det er altså ikke på grunn av temaene de høyrevridde alternative mediene fokuserer på at Magnus leser de, men heller for å se på hvordan de vinkler ting annerledes enn de tradisjonelle mediene. Han oppfatter at de tradisjonelle mediene har en ensidig vinkling, at de er i overkant politisk korrekte og ensrettede, mens de alternative mediene i noen tilfeller kan gi noen andre perspektiver. Han bruker dekningen av Trumps presidentperiode som eksempel. Magnus poengterer at han er interessert i å følge med på innvandringsdebatten, men han har en helt annen motivasjon enn det mange av de andre informantene. Han sier han er interessert i hvorfor innvandringskritiske holdninger vokser fram, farene ved det, og hvordan de høyrevridde alternative mediene nærer oppunder disse holdningene. Han sier at han også gjerne vil forstå den voksende mistilliten til det de tradisjonelle mediene legger fram som sannheter, og han er nysgjerrig på grunnene for den voksende motstanden mot såkalte etablerte sannheter. Før koronaen dreide denne interessen seg mest om klimaet. Magnus sier han blir opprørt over at folk ikke stoler på forhold som er godt undersøkt og dokumentert. Som for eksempel at enkelte er av den oppfatning av at korona ikke er verre enn en vanlig influensa, og derfor velger å ikke stole myndighetene og følge restriksjonene. Selv om Magnus stort sett stoler på det som skrives i de tradisjonelle mediene, synes han det er fint at de utfordres av de alternative. Videre sier han at han muligens kan være litt kritisk til NRK, fordi han synes de kan være litt venstrevridde. Selv om Magnus sier han identifiserer seg mer med venstresiden enn høyresiden, synes han det er problematisk at denne venstrevridningen

av journalistikken skinner gjennom. Likevel er ikke dette noe som skaper like store reaksjoner hos ham som det de radikale holdningene og ytringene på høyresiden gjør.

Carl

Carl er i 50-årene, og kaller seg selv for systemmotstander. Han er svært opptatt av økonomi, og oppfatter at mediene er kjøpt og betalt, og derfor skriver om saker og lager innhold som gagnar de finansielle eierne. Videre forteller Carl at han er avhengig av nyheter. Han hevder å ha en innebygd kritisk sans og en velutviklet analytisk evne. Han leser nyheter fordi han mener det er viktig å vite hvorfor ting skjer, bakgrunnen for ting og hvordan ting henger sammen. Han er veldig opptatt av at han skal kunne stole på det han leser, og at ting skal være etterrettelig. Carl vil ikke godta at penger trumfer alt i dagens system, og ser helst at vi hadde holdt flere folkeavstemninger og hadde mer borgerinvolvering. Av de norske alternative mediene benytter Carl seg av Resett, Steigan og Document.no. Han bruker også i stor grad internasjonale YouTube-kanaler og andre internasjonale alternative medier. Carl er ikke noe særlig opptatt av innvandring.

Torill

Når Torill skal velge nyhetskilde er hun opptatt av at de oppdaterer sidene sine ofte, og at de nyeste nyhetene er tilgjengelig. Hun nevner at hun har et høyt forbruk av nyheter på nett, og at hun i hovedsak benytter seg mye av den høyrevridde alternative nettavisen Nyhetsspeilet, men også VG og lokale nyheter. Torill har tidligere vært veldig opptatt av å lese om korona, men sier på intervjuetidspunktet at hun opplever at det har blitt altfor mye. Hun nevner også at hun ikke har noe særlig tillit til informasjonen hun har fått gjennom de tradisjonelle mediene og FHI når det kommer til korona, og har blant annet bestemt seg for at hun ikke vil ta vaksinen. Politikk er ikke noe Torill bryr seg noe særlig om, og hun synes mest av alt at de som er veldig politisk engasjerte, er irriterende å diskutere med. Torill sier at hun er litt ekstra kritisk til VG, selv om hun bruker den for å oppdatere seg på «det generelle». Dette fordi hun opplever at VG, og andre tradisjonelle medier bare skriver om saker fra én side. Torill er en dame som synes det er spennende å lese om konspirasjonsteorier. Det spiller ingen rolle for Torill om det hun leser er sant eller ikke, for hun leser mest om konspirasjonsteorier for å bli underholdt. Hun sier at «det er jo ingen som kan vite om det er sant eller ikke». Torill har etter hvert fått et veldig bevisst forhold til hva hun legger ut i sosiale medier, og tenker seg nøye om før hun deler noe. Hun skulle ønske at de alternative mediene fikk en større rolle i det norske medielandskapet, og at folk var åpne nok til å lese de. Hun tror at det er et

samarbeid mellom medier og myndigheter i Norge, og at hva slags innhold som legges ut i tradisjonelle medier er bestemt av politikerne. Hun kan for eksempel aldri se for seg at VG ville turt å skrive stygge ting om statsministeren.

Joakim

Joakim er en ung mann som jobber innen IT og er student. Han er veldig opptatt av å holde seg oppdatert på nyhetsbildet, og beskriver en fast rutine på hvilke medier han besøker hver dag. Denne rutinen inneholder mange av de tradisjonelle nyhetsmediene, men han er innom Resett nesten daglig og Document.no noen ganger i uka. I tillegg til dette leser Joakim ofte på Politiets Twitter-konto, og han forteller at han gjennom denne har blitt mer og mer kritisk til innvandring. Der opplever han at det står mye som setter innvandringssituasjonen i dårlig lys på grunn av kriminalitet. Dette provoserer Joakim. På den andre siden sier han at han er bevisst på at bildet han har fått etter å lese på denne kontoen, kanskje er litt vel ekstremt. Han håper likevel at utfordringene rundt innvandring vil løses på en bedre måte i fremtiden. Han er ikke fornøyd med hvordan innvandringsproblematikk dekkes i dag. Han savner det han kaller «ærlige medier», en mellomting mellom de tradisjonelle og de alternative. Han mener at de tradisjonelle mediene legger lokk på ting, mens de høyrevridde alternative mediene blir altfor ekstreme i sin dekning av innvandring.

Elias

Elias er en mann i slutten av 40-årene som jobber som freelance oversetter. Han sier at nyheter er middels viktig for han, og at han leser av generell interesse for å vite at han ikke har gått glipp av noe. Det viktigste for Elias er å lese nyheter fra flere forskjellige kilder. Han leser mange av de store tradisjonelle mediene, og et bredt spekter av alternative. Han skumleser nyhetene, og synes det er viktig å få med seg hvilke saker som tas opp, og sammenlikne kildene med hverandre. Han ser på hva som tas opp, eller ikke tas opp, og hva som vektlegges hos de forskjellige kildene. Han mener det dumme man kan gjøre er å bare lese nyheter fra én kilde, og stole på at det er sannheten. Når det kommer til mediebruk, synes Elias det er et problem at alle mediene har en agenda med det som skrives. Han opplever at objektiv journalistikk er mangelvare i hele det norske medielandskapet. Elias er svært opptatt av det han kaller demografiske forandringer, kulturkonflikter, religion og bruker alternative medier til å informere seg om dette, fordi han opplever at de er flinkere til å ta opp disse temaene enn de tradisjonelle. Han er av den oppfatning at de tradisjonelle mediene holder seg unna disse temaene fordi de er konfliktskye, og at det vil straffe seg sosialt. Dette gjelder også

for enkeltpersoner. Han tror folk ikke tør å ytre seg om disse temaene fordi det kan få konsekvenser for karriere og privatliv, og at dette henger sammen med at nordmenn vil at det skal gå bra med samfunnet vårt, og at vi ikke vil ta virkeligheten innover oss. Elias har tidligere vært mer aktiv med å spre budskapene han brenner for, men i den siste tiden føler han at det har stagnert. Han orker ikke lenger å bruke energi på ting han ikke får gjort noe med. Han sa han kunne kjenne på en depresjon over å vite for mye om ting han ikke har noe makt over. Elias identifiserer seg mest med den politiske venstresiden, men føler på en mangel av tilhørighet når det kommer til innvandring.

Johan

Johan er en mann i 50-årene som jobber som IT-ingeniør. Han sier at han ikke *leser* så mye nyheter, men at han konsumerer mye nyheter gjennom videoer, radio og TV. Nyheter er svært viktig for han, og han synes det er spesielt viktig å ha en oversikt fordi det kan fortelle noe om hva som kommer til å skje, blant annet når det kommer til aksjemarkedet. Han velger som regel nyheter ut fra hvordan de stiller seg politisk, og er skuffa over hvordan de norske mediene prioriterer når det kommer til politiske nyheter. Han synes ofte at nyhetene fremstilles fra to forskjellige vinklinger i tradisjonelle og alternative medier, og at de tradisjonelle utelater store deler av de sakene han er interessert i å lese om. Han sier også at hans interesser avviker veldig fra det som finnes å lese om, og at han for eksempel har null interesse av å se på eller lese om sport. Johan benytter seg også av en rekke internasjonale alternative nyhetskilder, og YouTube-kanaler. Han er også svært opptatt av å følge med på hvordan boligmarkedet fungerer, og mener at innvandring er med på å gjøre det vanskeligere for nordmenn å komme seg inn. For dette legger han først og fremst skylden på politikerne, men mener også at de norske tradisjonelle mediene fungerer som en forlengelse av politikken. Han tror at dette etter hvert vil gjøre de tradisjonelle mediene enda svakere, og at færre og færre vil stole på dem. I norsk sammenheng bruker Johan Resett. Han liker Resett fordi de skriver om de temaene som interesserer han, og velger bort de temaene han ikke synes er interessante. I tillegg synes han de er gode på kildebruk og har høyere kvalitet i argumentasjonen. Johan er også svært opptatt av grønt skifte, og veldig positiv til vindkraft og at ting elektrifiseres. Der opplever han at de høyrevridde alternative mediene er uenige med han, og at han møter litt motstand.

5. 0 Presentasjon av funn og analyse

I dette kapittelet vil jeg presentere dataene og funn gjort gjennom empirisk koding og kodegruppering, med utgangspunkt i problemsstillingen *Hvorfor leser folk høyrevridde alternative medier og hva kan deres motivasjoner fortelle oss om deres tilknytning til offentligheten?*. Analysen er todelt, og i den første delen vil jeg gå inn på ulike kjennetegn ved informantenes mediebruk ved å analysere deres rutiner og redegjøre for deres tematiske interesser. I den andre delen vil jeg knytte kjennetegn jeg fant ved informantene sammen med deres motivasjoner for å lese høyrevridde alternative medier (Hagen, 1998). Jeg vil også gå inn på hva dette sier om deres offentlige tilknytning (Moe, et al., 2019).

Etter bearbeiding av dataene, koding og kodegruppering satt jeg igjen med tre kodegrupper og tre overordnede kjennetegn ved informantene og deres mediebruk: I) de har et stort behov for nyheter og er ute etter et skråblikk på samfunnet, II) de er kritiske mediebrukere og har utpregede holdninger til det etablerte og III) de har et bevisst forhold til hvordan de selv deltar i offentligheten. Disse kjennetegnene varierer i grad hos de forskjellige informantene og jeg vil bruke disse til å analysere hvilke bakenforliggende motivasjoner de har for å bruke høyrevridde alternative medier. Først er det relevant å redegjøre for informantenes mediebruk.

5. 1 Mediebruk

I denne delen vil jeg gå inn på hva som kjennetegner lesere av høyrevridde alternative mediers offentlige tilknytning ved å redegjøre for deler av deres hverdagslige og manifeste orientering mot samfunnet. Dette vil jeg gjøre ved å legge fram funn om informantenes medierutiner og tematiske interesser.

5. 1. 1 Rutiner

Innenfor offentlig tilknytning er det relevant å se på hva slags vaner og rutiner som ligger til grunn for folks mediebruk. Rutiner for mediebruk faller inn under nivået av offentlig tilknytning som Moe et al (2019) kaller for hverdagslig orientering mot samfunnet. Her er det relevant å se på hvilke medier informantene benytter seg av, og hvordan de bruker mediene i hverdagen. Informantene i denne studien forteller at de har relativt faste rutiner for mediebruk, og at de alternative mediene inngår i disse. De benytter seg i hovedsak av to typer nyhetsmedier: tradisjonelle nyhetsmedier og alternative nyhetsmedier. Denne masteroppgaven har som et kriterium at informantene skal benytte seg av det vi kaller for høyrevridde

alternative medier, men i tillegg til disse bruker informantene tradisjonelle medier og alternative medier som har tilhørighet på venstresiden når de skal oppdatere seg på nyhetsbildet. De fleste kan beskrive hvilke medier de bruker til hvilken tid, og ikke minst til hva. Mange skumleser nyheter ved frokostbordet, i lunsjen og på senga før leggetid. Andre lytter til nyheter på radio i bilen eller på øret på vei til jobb. Noen skroller mye på sosiale medier, og Facebook-feeden er for mange en viktig inngang til nyheter. Andre oppsøker mediene kun på deres egne plattformer, og har et ønske om å holde de sosiale medie-kanalene frie for nyheter. Informantene oppsøker en rekke supplerende medier og nettaviser, og Resett, Document.no og Human Rights Service er gjengangere hos de aller fleste. I tillegg blir Klassekampen, Nyhetsspeilet, sosiale medier som YouTube, BitChute og diverse internett-forum, og en rekke internasjonale alternative kilder nevnt.

Bruk av medier som en vei mot offentlig tilknytning handler ofte om hvor mye tid vi setter av til å bruke på dem, og hva slags funksjon mediene får. Mange av informantene i denne studien faller inn under det Moe et al. (2019) kaller for strategisk overvåkende. De er inne og leser nyheter flere ganger om dagen, bruker mange kilder og fordyper seg i de temaene de synes er mest interessante. Informantene har varierte rutiner for mediebruk, men en gjenganger er at de vil vite *litt om mye*, og *mye om litt*. Med dette mener jeg at de helst vil vite litt om mange temaer, samtidig som at de ønsker å vite mye om noen utvalgte temaer.

Som nevnt i teorikapittelet dreier strategisk overvåking seg om å kunne håndtere en relativt stor nyhetsstrøm, uten at det blir for overveldende. Denne måten å overvåke nyhetsstrømmen på har for mange blitt en vanesak, og flere kan nesten beskrive en fast rekkefølge der de oppsøker den ene avisen etter den andre. Joakim sier for eksempel dette:

«Da pleier jeg egentlig å starte med å gå gjennom en fast regle med VG, Dagbladet, Aftenposten, TV2, NRK og Nettavisen, så Budstikka (...). Også er jeg alltid innom Oslopolitiet sin Twitter for å se litt hva som har skjedd der, og kanskje litt andre saker som man ikke får av nyhetene da. Også er det litt den samme rutinen på kvelden, at jeg raser gjennom alle sammen på kveldstid igjen.»

Pia har sittet et år på hjemmekontor og sier at hun har lest spesielt mye nyheter det siste året. Hun sier at hun bruker mange forskjellige nyhetskilder, men at bruken er preget av en spesiell rutine. Hun går først til de tradisjonelle mediene, og så går hun til de alternative kildene for å

få bedre dybdeinnsikt. I likhet med flere andre informanter, beskriver hun at mediebruken er vanebasert. Flere er også opptatte av å få nyhetene kjapt etter at de har skjedd, og at det er viktig for dem hvem som er først ute med saken. Dette er nok en av grunnene til at de fleste også bruker tradisjonelle medier. Pia beskriver sine medierutiner slik:

«Jeg begynner på en måte med de vanlige, sånn VG og Dagbladet og sånn, for å få med meg bare sånn «Har det brent i natt? Har det skjedd noe? Har det vært krig?». Altså, et eller annet sånt, liksom. Det er det jeg begynner med. Og når jeg har innsett at nei, det har faktisk vært ganske rolig, da, utover dagen da når jeg tar meg pause og lunsj og sånne ting, så kan jeg begynne å sette meg inn i litt andre saker.»

Behovet for å holde seg oppdatert og orientert i samfunnet er noe som styrer mange av informantenes medierutiner. De ønsker en innsikt i hva som skjer i nyhetsbildet, og bruker mediene for å innhente informasjon. På denne måten får mediebruken deres en informasjonsfunksjon, slik det er beskrevet i bruksstudietradisjonen (Hagen, 1998). Informantene opplever at det er viktig for dem å ha en generell oversikt over nyhetsbildet, «for å sjekke om det har brent noe sted i natt». Med dette formålet, forteller de fleste at de går til tradisjonelle nettaviser, som for eksempel VG, Nettavisen eller NRK.no. TV2 Nyhetskanalen og Dagbladet blir også nevnt. Andre forteller at de hører på nyheter på radioen, eller ser på Dagsrevyen. De høyrevridde alternative mediene utpeker seg ikke som den kilden informantene oppsøker først når de er ute etter de mest generelle nyhetene. Likevel kan man se at også bruken av disse får en informasjonsfunksjon. Informantene meddeler at de ofte går til de alternative mediene *etter* at de har forsikret seg om at det ikke har skjedd noe stort og viktig i de tradisjonelle mediene. Noen nevner at de går til de alternative for å se om det er noe som blir dekket der, som de ikke kunne se at ble dekket i de tradisjonelle mediene. Har det skjedd noe i nyhetsbildet som de tradisjonelle mediene av en eller annen grunn har unngått å dekke? På denne måten får informantenes bruk av de alternative mediene en funksjon som *supplerende* til de tradisjonelle mediene. Med andre ord kan man argumentere for at informantene har en annen motivasjon for å bruke de høyrevridde alternative mediene, og at bruken av disse minner mer om en interessestyrt fordypning (Moe, et al., 2019). Dette fordi de i større grad blir brukt til langlesning og fordypning innenfor spesifikke temaer, slik Pia beskriver det i sitatet over.

Som nevnt er det noen høyrevridde alternative medier som går igjen blant informantene. Resett, Document.no og Human Rights Service nevnes av de aller fleste. I likhet med Pia, poengterer Elias at han bruker de alternative mediene til å få innsikt i temaer som de tradisjonelle mediene ikke dekker godt nok, eller i det hele tatt. Han forholder seg til de forskjellige avisene på forskjellige måter og bruker de til litt forskjellige ting. I likhet med brukerprofilen de tilfeldig misfornøyde (Noppari, Hiltunen, & Ahva, 2019), leser Elias det meste medieinnhold med en kunnskapsrik skepsis. Han tar aldri en sak for gitt, og har som vane å oppsøke kilden så langt det lar seg gjøre:

«Jeg leser de tre største (høyrevridde alternative mediene) i Norge, Resett, Document.no og Rights (HRS). Rights er mer sånn langlesning, det er ikke dagsaktuelle nyheter, men de har fokusert på kulturutskiftning og demografi og sånne ting. Resett er litt for populistisk for meg. Tabloid, da. Det er ikke noe poeng å ta alt du leser der så veldig alvorlig, men det er kanskje en inngangsport til å tenke mer eller finne ut mer av hva de prøver å påpeke. Men det synes jeg man skal gjøre med alt. Man skal ikke ta en sak for gitt. Man må alltid følge opp kilden, eller gå til kilden. Så langt som mulig. Og Document.no (...) har klart best journalister og klart best analyse.»

Bruk av sosiale medier er noe som inngår i de fleste nordmenns hverdag og rutiner (Moe, et al., 2019, s. 73), og det samme gjelder for informantene i dette prosjektet. Veien til de alternative mediene er forskjellig blant informantene. Mange forteller at de ikke hadde oppdaget de alternative perspektivene på nyhetssider som Resett, Document.no eller Human Rights Service om det ikke var for sosiale medier, eller at de hadde blitt fortalt om de fra andre. Spesielt i kommentarfelt på saker delt av tradisjonelle medier, hender det at folk refererer og lenker til alternative kilder. De påpeker at dette er kilder som de fleste ikke er klar over at finnes, og som man ikke finner om man ikke aktivt søker etter dem. Når man først har oppdaget en slik kilde, er det lettere å oppdage andre. På denne måten blir man gradvis introdusert til nye kilder og denne alternative nyhetsverdenen. Noen av informantene opplevde at etter hvert som de ble erfarne og visste hva som fantes av nyheter, kunne de søke seg fram til det man ville lese om. Flere oppdaget også andre alternative medier når de først hadde oppdaget ett. De lenker til hverandre, og man kan derfor bla seg videre. Derfor er også informantenes vaner og rutiner i forbindelse med bruk av sosiale medier med på å forklare

hvilke veier de tar mot offentligheten. Dette henger sammen med at sosiale medier er personifisert og drevet av interesser og ressurser (Moe, et al., 2019, s. 73).

Nyhetsbruk er en stor del av informantenes medierutiner, og faller derfor inn under deres hverdagslige orientering mot samfunnet. Innenfor nyheter kan man interessere seg for mange forskjellige temaer, og det er noen gjengangere blant mine informanter. Dette tar meg videre til neste del av analysen: den som undersøker informantenes tematiske interesser for mediebruk.

5. 1. 2 Tematisk interesse

Vi har å gjøre med en gruppe mennesker som på generelt grunnlag er svært engasjerte i samfunnet og samfunnsutviklingen. Hvilke temaer og interessefelt informantene har innenfor nyhetsbruken handler i større grad om deres manifeste eller observerbare orientering mot samfunnet (Moe, et al., 2019). I forrige underkapittel gjorde jeg rede for hvordan informantene bruker de alternative mediene når de vil lese om spesifikke temaer av interesse for dem. I denne delen vil jeg gå inn på hvilke temaer dette er. Det er ikke til å komme utenom at mange av informantene nevner innvandring, integrering og demografisk endring når de blir spurt om hvilke temaer de engasjerer seg i, slik som også tidligere forskning hevder (Schulze, 2020).

Likevel sier så mange som 3 av 10 informanter at innvandring er helt irrelevant for dem, og at det ikke er grunnen til at de leser alternative medier i det hele tatt. I tillegg er amerikansk politikk, og spesielt presidentvalget noe mange har lest mye om i diverse nyhetsmedier. Koronaviruset, vaksiner og restriksjoner og retningslinjer i forbindelse med pandemien er ikke overraskende også et tema mange har brukt mye tid på å sette seg inn i den siste tiden. Også klimasaken får mye oppmerksomhet i intervjuene.

Mange av informantene viste seg å være kritiske til kvaliteten på nyheter i de tradisjonelle mediene, noe som samsvarer med det vi vet fra tidligere forskning (Schulze, 2020). Klima, økonomi, grønt skifte, teknologi, det amerikanske samfunnet, infrastruktur og utenrikspolitikk er alle temaer som informantene sier at de ofte velger alternative nyhetskilder når de skal informere seg om, fordi de ikke opplever dekningen i tradisjonelle medier som tilstrekkelig. Det virker som at det for noen av dem er deres forhold til innvandring som ligger til grunn for dette, fordi de opplever at en ufullstendig innvandringspolitikk, slik som den som føres i

Norge i dag, bringer med seg økonomiske og sosiokulturelle problemer som rammer forskjellige deler av samfunnet. Dette samsvarer med det Moe, et al. fant om sine informanter blant de som er spesielt kritiske til innvandring (Moe, et al., 2019).

Det som er en gjenganger for alle temaene informantene engasjerer seg i, er at de opplever at de er for dårlig dekket av de tradisjonelle mediene. Interessen for disse temaene er derfor en underliggende grunn til at de oppsøker alternative kilder. De interesserer seg for et tema, men de finner ikke dekningen i mediene bra nok, og derfor oppsøker de disse temaene i andre medier. Dette henger sammen med at leserne ikke opplever å stole på det som står i de tradisjonelle mediene, noe som samsvarer med tidligere forskning på sammenhengen mellom bruk av høyrevridde alternative medier og mistillit til etablerte medier (Rauch, 2019; Schulze, 2020).

Magnus sier at han absolutt ikke identifiserer seg med høyresiden politisk og kan relatere lite til de politiske synspunktene i de høyrevridde alternative mediene. Som nevnt i presentasjonen av ham, er han mer opptatt av å lese denne typen innhold for å forstå seg på hvordan «den andre siden» fungerer og for å få innsikt i hvorfor det vokser fram hat og fremvekst av innvandringskritiske holdninger. Dette samsvarer med det Schwarzenegger fant om noen av sine informanter (Schwarzenegger, 2021). Elias, som heller ikke identifiserer seg noe særlig med den politiske høyresiden, har en litt annen motivasjon til å likevel forholde seg til de høyrevridde alternative mediene. Han opplever en mangel på tilhørighet når det kommer til innvandring, og vender seg derfor bort fra avisene han opplever som venstrevridde hvis han vil lese om det. Dette viser at informantene er forskjellige, og at motivasjonene varierer. Den politiske vridningen på innholdet er ikke nødvendigvis en motivasjon alle kan kjenne seg igjen i.

Over halvparten av informantene tok opp amerikansk politikk, Trump eller andre emner rundt presidentvalget når de snakket om temaer de mente at har blitt fremstilt feil i tradisjonelle medier. For fler var også dette hele grunnen til at de ville se på alternative kilder. De merket at fremstillingen av presidentvalget var skjev og at ikke hele sannheten kom fram. En annen grunn til at folk leser nyheter i alternative medier er rett og slett fordi de skriver om temaer som interesserer dem, og at de tradisjonelle mediene ofte har et fokus som ikke interesserer dem i det hele tatt. For eksempel nevnes saker om kjendiser, sport, reality, osv. som temaer som faller utenfor noen av informantenes interessefelt, og som saker de helst bare vil holde

seg unna. Andre bryr seg ikke så mye om dette, og kan godt finne det underholdende å lese om slike temaer. Johan er akademiker, er veldig opptatt av hvordan boligmarkedet fungerer, og fremstår som svært kunnskapsrik på dette feltet. Han sier at det er helt nødvendig å tilegne seg kunnskap om samfunnet for å kunne kjøpe seg en god bolig, og at økt innvandring er hovedårsaken til at boligmarkedet er så vanskelig i Norge i dag. På spørsmål om hvor fascinasjonen for dette kommer fra og hvorfor han bruker alternative medier til å informere seg om det, svarer han:

«Jeg vet ikke. Kanskje fordi jeg har, det har kanskje litt med aksjemarkedet å gjøre, jeg følger mye med på det. Det er kjempeviktig hvis du skal kjøpe deg god bolig. Så det er kanskje litt der. Kanskje en liten opposisjon til norske medier, norske politikere, som jeg ikke synes har løst alle utfordringer på en god måte».

5. 2 Tre kjennetegn ved lesere av høyrevridde alternative medier

Som jeg var inne på tidligere, kan man se at alle informantene har et utpreget behov for å holde seg oppdaterte på samfunnet gjennom nyheter. De er kritiske mediebrukere med et til visst grad anstrengt forhold til det etablerte, og at de har et bevisst forhold til hvordan de deltar i offentligheten. Graden av disse tre kjennetegnene varierer blant informantene, og dette er med på å definere hvilke motivasjoner de har for å bruke høyrevridde alternative medier.

Denne delen av analysen tar for seg tre sentrale trekk ved lesere av høyrevridde alternative medier. Det er interessant å se på hvordan og i hvilken grad deres mediebruk og motivasjoner bidrar til offentlig tilknytning. Jeg vil også presentere hva jeg fant om informantenes grad av tillit til tradisjonelle medier og til det etablerte i samfunnet. Hvordan de deltar i offentligheten er også relevant å gjøre rede for når man skal undersøke noens offentlige tilknytning. Teorien i denne delen vil være hentet fra bruksstudietradisjonen, og den tilhørende teorien om offentlig tilknytning, samt fra tidligere forskning om lesere av høyrevridde alternative medier.

5. 2. 1 Et stort vitebegjær

Menneskene jeg har forsket på i denne studien har til felles at de har et høyt nyhetsforbruk i hverdagen. Det å holde seg oppdatert er veldig viktig, og noen kaller seg selv for nyhetsjunkier. Alle har et svært bevisst forhold til nyhetene de konsumerer. De benytter seg som sagt både av tradisjonelle nyhetsmedier og alternative nyhetsmedier, både på høyre- og

venstresiden når de skal oppdatere seg på nyhetsbildet. Informantene formidler et ønske om å vite mye om mye, og bruker denne motivasjonen til å tilnærme seg kunnskap og god innsikt i mange temaer. Slik vi så i teorikapittelet, kan det være mange grunner til at noen velger å lese høyrevridde alternative medier. Bruksstudietradisjonen har som formål å forklare hva som ligger til grunn for medievalgene våre, og ved å se på hva slags funksjoner mediene får i den daglige bruken, kan vi også avdekke de underliggende motivasjonene (Hagen I. , 1998). Videre vil man kunne avdekke holdninger til forskjellige medier ved å undersøke deres mediebruk, og knytte dette opp mot deres selvforståelse.

5. 2. 1. 1 Fordypning

Jeg fant at noen av informantene brukte de høyrevridde alternative mediene til å fordype deg innenfor temaer de synes er interessante. De baserte i hovedsak sitt nyhetskonsum på tradisjonelle medier, men så verdien av å gå til de høyrevridde alternative mediene for å grave dypere i de sakene som fanger deres interesse. Elias sier det er et poeng at de alternative mediene er *spesialmedier*. Det er ifølge han ikke meningen at de skal skrive om det samme som de etablerte mediene, men at de spesialisere seg innenfor sine felt. Som for eksempel innvandring, som er et tema jeg vil komme tilbake til under neste kategori. Han påpeker at han også definerer aviser og magasiner som *Vi over 60* og *Finansavisen* som alternative medier, fordi de i hovedsak skriver om saker innenfor ett tema, uten at det i disse tilfellene handler om politikk.

Et behov for underholdning og for å dekke en nysgjerrighet ligger også til grunn for de som bruker de høyrevridde alternative mediene til fordypning. Noen av informantene nevner at de synes det er spennende å lese om temaene som tas opp i de alternative mediene, men at de i hovedsak baserer sitt nyhetskonsum på det de kan lese om i de tradisjonelle. Dette viser en høy grad av tillit til tradisjonelle medier. Det handler mer om at de synes det er lurt å følge litt med flere steder i tilfelle det skulle dukke opp noe interessant, enn å bruke de alternative mediene fordi man har lav tillit eller er kritiske til det som står i de tradisjonelle. Som jeg har vært inne på i et tidligere kapittel, likner Magnus på en gruppe som Schwarzenegger (2021) har identifisert i sin artikkel. Han bruker de høyrevridde alternative mediene til å følge med på hva «den andre siden holder på med». Han sier for eksempel at han er nysgjerrig på hvordan hat på høyresiden vokser fram.

Kari beskriver at hun bruker de alternative mediene for å sette i gang tankeprosesser som lar henne gjøre seg opp sin egen mening når det kommer til nyheter. Selv om hun ikke nødvendigvis tror på det som blir presentert i de alternative mediene, bruker hun det for å få et annet perspektiv:

«Sånn som nå, med denne Astra Zeneca-vaksinen som hevdes kan gi blodpropp. I sånne tilfeller synes jeg det kanskje mest av alt er interessant å oppsøke litt alternative medier. Ikke nødvendigvis fordi jeg tror på den, men fordi du får disse flere perspektivene, og du kan rett og slett få noe å tenke på, og vurdere litt om det som står i de vanlige avisene. Er det faktisk sant, eller er det kanskje litt krisemaksimert? Kanskje i hvert fall bruke det for å starte litt tankeprosesser. Jeg synes det er veldig spennende for å ha mine egne refleksjoner på ting. Selv om jeg velger jo å tro på disse store mediene, så er det alltid greit å ha en second opinion, hvor du kan reflektere litt videre og komme til en slutning.»

Kristian sier følgende om hvorfor han ofte velger alternative medier i tillegg til å lese nyheter i de større avisene:

«Jeg synes de går bedre i dybden, da. Jeg synes det blir litt sånn, VG er veldig ute etter klikk og kanskje saken ikke er så fyldig, og at de sakene som kanskje er veldig fyldige er gjemt bak pluss-saker. Så synes jeg det er bedre å søke etter alternative medier hvor du da får ... de har ikke så mange saker som de store mediene. De pumper jo ikke bare ut, på en måte. Det virker som de tar seg litt bedre tid, da, med saken og undersøkelser og sånne ting, så jeg føler de har jobbet litt mer med saken.»

Selv om jeg ikke vil kategorisere så mange av informantene for dette prosjektet utelukkende innenfor denne kategorien, kan man se at de fleste har dette ønsket om fordypning og utfyllende innsikt som en grunnleggende motivasjon. I tillegg til denne kan man se at mange ønsker å få presentert en annen side av virkeligheten enn den de får i de tradisjonelle mediene, og derfor går de til de alternative. Dette tar meg videre til den neste motivasjonen: *skråblikket*.

5. 2. 1. 2 Skråblikket og de selektivt kritiske

I tillegg til å ønske fordypning innenfor temaer de fant i tradisjonelle medier, ønsket noen av informantene å få noe *annet* enn det de leste i de tradisjonelle mediene. Dette fordi de mente

at de tradisjonelle mediene i mange situasjoner bare dekker hendelser og nyhetssaker fra én side. De går til de alternative for å få «den andre siden» av saken. For disse handler det i stor grad om å bruke et mangfold av kilder, og ikke stole blindt på én. De fleste av informantene innenfor denne kategorien hevder å ha like høy tillit til de tradisjonelle mediene som de alternative mediene.

Flere av informantene snakker om en sannhetssøken, og at de bruker de alternative mediene for å lære. Når de opplever å lære noe mer enn det de har lest andre steder, kjenner de på en rekke følelser. Noen beskriver at de blir oppildnet. Andre beskriver en slags eureka-følelse, som om man har løst et problem eller sett en sammenheng. Et fellestrekk er at de er ute etter noe mer, og at de bruker alternative kilder til å få det. Av noen blir dette beskrevet som et *skråblikk* på verden. Joakim er student, og har et inntrykk av at det er derfor mange tyr til alternative kilder:

«Jeg har litt inntrykk av at, hvert fall de jeg har snakket med, gjør det for å få en annen vinkling på ting. Ikke nødvendigvis fordi man tror på alt de sier, eller står for deres grunnverdier, men mer for å få det skråblikket. Få en annen følelse av ting. Man slipper den følelsen av at det er én virkelighet. Man kan forholde seg til andre fakta, også selv ta en vurdering på om det er noe som er aktuelt.»

Et spørsmål jeg opplevde at kunne si mye om hvorfor informantene valgte alternative nyhetskilder, enten som eneste kilde eller som supplerende, var spørsmålet om hva de alternative mediene er for dem. Da gikk informantene for eksempel inn på de alternative medienes forhold til tradisjonelle medier, temaer de var opptatt av å lese om i disse mediene, viktigheten av dem og deres følelser tilknyttet det norske mediasystemet. Elias er frilanser, og svarer dette på spørsmålet om hva alternative medier betyr for han:

«De er tilskudd til floraen av medier, og korrektiver til hovedstrømsmediene. Også er de en ekstra detaljert nyhetskilde i forhold til disse emnene: innvandring, islam, kulturforandring osv. Så jeg synes det er bra at vi har dem, så lenge de andre ... altså, jeg synes ikke de burde eksistere i den form av at de andre mediene skulle ha gjort denne jobben selv, men så lenge det ikke gjøres, så trenger vi dem.»

Det er altså noe han savner, og et behov han prøver å dekke, gjennom de alternative mediene. Han sier at han skulle ønske de ikke eksisterte, fordi de tradisjonelle mediene skulle gjort jobben selv, men at dette per i dag ikke gjøres i Norge. Dette går igjen for flere av informantene, og beskriver en motivasjon til å ty til alternative kilder i tillegg til de tradisjonelle. Geir er en ung mann, og han sier at han bruker alternative medier fordi han ikke alltid får den informasjonen han trenger gjennom tradisjonelle nyhetsmedier. Hva informantene savner i de tradisjonelle mediene varierer, men mye handler om at de opplever for lite nyanserte nyheter. De opplever altså at det er saker og vinklinger som de etablerte mediene bevisst ikke vil opplyse om, som de har «berøringsangst» for, og disse sakene og vinklingene oppsøker informantene alternative medier for å lese om.

Som nevnt tidligere, leser tilnærmet alle informantene nyheter i de tradisjonelle mediene i tillegg til de alternative. De vil ha nyheter fra flere hold, og derfor er det viktig å ikke stole blindt på én kilde. Pia beskriver det slik:

«Jeg blir mye mer kritisk, det gjør jeg. Men jeg slutter ikke å lese det av den grunn. Jeg er ikke sånn at jeg går helt i andre enden og «jeg skal aldri lese Nettavisen igjen, aldri! Og hvert fall ikke det der». Jeg går ikke i den skalaen liksom, så, men at jeg blir mer kritisk og går mer gjennom innholdet og liksom siler ut 90% av det jeg leser, det gjør jeg. Også blir det sånn at jeg leser den ene artikkelen, også er det rett over på Document.no og se hva de skriver liksom. For å sammenlikne.»

Mange av informantene i denne studien påpeker viktigheten av å benytte seg av mer enn én nyhetskilde, og en motivasjon for at de leser alternative medier blir dermed at de ønsker å få nyheter fra et mangfold av kilder. Dette er også et vanlig kjennetegn for strategisk overvåkende mediebrukere (Moe, et al., 2019). For Magnus er dette den viktigste grunnen til at han benytter seg av alternative medier. Han vil ha informasjon fra litt ulike hold og ståsteder for å få et mer nyansert bilde. Dette er også noe som går igjen hos de aller fleste informantene, og som de er opptatte av å fortelle om.

De føler ikke at de får hele sannheten i de etablerte mediene. Spesielt VG, Dagbladet og NRK blir nevnt i denne sammenhengen. De fleste av informantene leser de etablerte mediene også, men bruker et vidt spekter av nyhetskilder for å få hele sannheten og flere sider av samme sak. Samtidig påpeker Elias at han opplever at de som ikke bruker forskjellige kilder når de

skal informere seg, vil gå glipp av informasjon, og ende opp som uvitende. Torill gir uttrykk for de samme holdningene:

«Også er det sånn at man tenker på alle de som sitter for eksempel og ikke leser alternative nyheter, også sitter de kanskje og ikke vet noe. De er ikke litt åpne for det heller, for de har bestemt seg for at alt er rett, det som de sier på VG for eksempel.»

Pia beskriver også at hun er ute etter mer informasjon om saker før hun gjør seg opp en mening. Hun er opptatt av å besitte mer informasjon enn den du får servert på VG, fordi VG bare skriver om ting «som de vil at du skal se»:

«Og VG bare legger ting på nettsiden som de vil du skal se, også får du ikke se skyggesiden. Og det er jo gjerne derfor man leser litt artikler, ikke sant. Hvordan går det med den saken der? Også synes du det høres litt rart ut, også går man da inn på de litt mindre kjente sidene. De som er litt mere kritiske, de som har litt mere fakta, de som diskuterer litt mer og setter hjernen din i gang, da. (...) Også er det det å finne ut hva man selv vil tro på, da.»

En gjenganger hos flertallet av informantene er at de opplever nyhetene i de tradisjonelle mediene som ensidige. I likhet med Schwarzenegger (2021), opplever jeg også at informantene oppsøker alternative nyhetskilder for å få den andre siden av saken. Kari forteller at dette er en motivasjon for henne til å lese nyheter fra flere kilder:

«Jeg synes det er litt ensidig på enkelte nyhetskanaler. (...) jeg føler ofte at det kanskje er litt sånn fra én side, på en måte. Og at ved å på en måte bruke flere typer ... Jeg vet jo at Resett og sånn er veldig sånn, mange som synes det er veldig alternativt og mener at det er kanskje ikke de beste kildene, men jeg tenker jo at de som lager avisene er jo farget av sitt ståsted politisk og sine meninger, så jeg tror at avisen blir litt ut ifra det. Så jeg liker å få, at man kan lese fra flere sider. Få saken fra flere sider. Det er mange ting VG og Dagbladet ikke skriver om, som jeg føler at Resett skriver om, og omvendt.»

Det Kari kommer inn på her, representerer også en annen dimensjon av den mangfoldige nyhetsbruken. Hun er klar over at de alternative mediene, i likhet med de tradisjonelle¹¹, er farget av sitt politiske ståsted, og derfor heller ikke stoler blindt på det som skrives der. Schwarzenegger (2021) fant at de han undersøkte påstod at de ikke nødvendigvis så på de alternative kildene som mer troverdige enn de etablerte, men at de også her gjorde kritiske vurderinger av innholdet. Gjennom sin analyse fikk han likevel et inntrykk av at informantene hadde mindre tillit til de tradisjonelle mediene enn de alternative enn de gav uttrykk for, og at denne gjennomgående skepsisen til begge typene, var overvurdert fra informantenes side. Det samme har jeg sett eksempler på i mitt prosjekt. Blant annet fordi informantene i mye større grad forteller om hva de er skeptiske til ved de tradisjonelle mediene enn ved de alternative. Når de uttaler seg om skepsis til de alternative, handler det i større grad om hva de tror andre mener om disse mediene, og i mindre grad hva de selv opplever. De er selektivt kritiske (Schwarzenegger, 2020). Når informantene snakket om de etablerte mediene, la de vekt på hvordan de var partiske og venstrevridd, og at de stilte seg kritisk til dem. De påstod at de var like kritiske til de alternative mediene. Likevel beviste deres mediebruk at de benyttet seg av de alternative når de ville ha sannheten og ting fremstilt slik de mente var den riktige måten. Pia hevder for eksempel at hun er kritisk til de alternative mediene også. På samme spørsmål sier hun også at hun går til de alternative mediene når hun er ute etter sannheten:

«Altså, det blir jo litt mer sånn at jeg blir kritisk til nyhetsbildet og det vi får servert. At jeg blir litt sånn provosert over at, «må man virkelig finne fram til disse, Document.no og alle disse sidene her, for å kunne få sannheten? Er det det her som er sannheten?». Altså jeg er kritisk til sånne sider og. Det går begge veier.»

Pia sier videre at hun bruker Document.no når hun vil «se virkeligheten», men at det ikke er alltid hun vil det. Noen ganger ønsker hun ikke å få det så «rett i trynet hvordan ting egentlig er», og vil heller få ting litt mer dekket over. Da går hun til VG eller Dagbladet hvor hun opplever at stemningen er litt mer preget av at «ting går fint» og «det er ikke så ille». På Document.no får hun nyheter mye mer «rått» lagt fram. Hun opplever at Document.no er rebelske og at de vil gjøre opprør mot de tradisjonelle mediene ved å vise hvordan verden egentlig er og ikke sånn VG vil at den skal være. I Document.no skal ingenting feies under teppet, og alle skal få vite alt. Hun nevner et eksempel på en slik sak som hun leste om på

¹¹ Mer om dette under 5. 2. 2 *Holdninger til det etablerte*

Document.no:

«Sånn som den ene artikkelen som jeg leste, jeg tror det var i går eller i dag, den hvor det var en jente som ble voldtatt så heftig av en innvandregjeng at hun nesten blødde i hjel. Fordi at hun fikk en pistol opp i underlivet liksom, som revnet henne, altså det er sånne ting som, du leser ikke så rått, på en måte, i Dagbladet, da.»

Dette sier noe om hennes holdninger til Document.no, men også om at hun synes virkeligheten er for brutal til tider. Hun føler at hun får virkeligheten på Document.no, men noen ganger vil man ikke ha den, rett og slett fordi det blir for mye å ta innover seg. Hun stoler altså på at det er dette som er virkeligheten, men velger iblant å ikke forholde seg til den. Pia forteller flere ganger at hun anser det som står på Document.no som fakta, og hyller de for at de tør å legge fram ting sånn som de *egentlig* er. På samme tid påstår hun at hun tar det som står på Document.no med en klype salt. Hun er med andre ord selektiv kritisk, og kanskje mindre kritisk enn det hun selv påstår:

«Jeg er alltid kritisk til medier uansett, og selv om de har det synspunktet og sånne ting, kjempebra for dem, men jeg tar med meg litt fra den siden også tar jeg med meg litt fra den siden også leser jeg det motsatte der, også lager jeg på en måte min egen sannhet. Jeg lager min egen hverdag på en måte. Jeg er veldig langt fra å være en sau. Jeg liker å lese alt. Jeg skal lese alle mulig meninger og tanker og det mest ekstreme på en måte, til det minst ekstreme. Også finner jeg liksom en middelvei.»

5. 2. 1. 3 Sannheten

Den tredje motivasjonen som kom fram under analysen var at noen av informantene gikk til de høyrevridde alternative mediene når de ville ha sannheten. I ytterpunktet av denne motivasjonen finner man de som fullt og helt baserer seg på alternative nyhetskilder i sine medierutiner. Til gjengjeld bruker de masse tid på å lese de, og sluker det meste som skrives der. Disse har svært lav tillit til tradisjonelle medier, og er av oppfattelsen av at alt de formidler er løgn.

De litt mindre ekstreme i denne kategorien er opptatte av at de selv er mer opplyste og informerte enn folk flest. Om dette faktisk er realiteten er vanskelig å si, men denne opplevelsen av å vite mer enn majoriteten kan fortelle oss mye om disse menneskene. Det er

en underliggende motivasjon for dem at de ønsker å være opplyst om temaer utover det som «alle vet» eller «det de skriver om i VG». Flere snakker om å ha «forstått hvordan verden egentlig er» etter å ha begynt å lese alternative medier. Det kan virke som om informantene etterstreber en variant av det Moe et al. kaller for idealet om den informerte borger (2019, s. 13), som går ut på at hver borger i samfunnet skal være opplyste og informerte nok om politikk og samfunnsspørsmål, til å kunne bruke denne innsikten til å gjøre seg opp en riktig mening når hen skal stemme ved valg, og dermed bidra til å styrke demokratiet. De opplever at andre, de som ikke leser alternative medier, ikke er like opplyste som dem selv, og at dette er et problem for demokratiet.

De opplever altså at majoriteten ikke er tilstrekkelig informert om tingenes tilstand. Selv gjør de alt de kan for å holde seg selv informert og opplyst om virkeligheten, sannheten, hvorfor ting er som de er og de store sammenhengene. Det ligger i menneskets natur å være nysgjerrig, og de vil ha innsikt og kunnskap om hva som foregår i nærmiljøene og i Norge, men også på verdensbasis. Carl beskriver måten han forholder seg til nyhetene slik:

«Selv om globalismen har stagnert ganske kraftig slik vi ser det i dag, så synes jeg det er greit å vite hva som skjer ute i den store, vide verden (...) Hva skjer ute, hvorfor skjer det, hva er bakgrunnen, osv.? Det er det jeg prøver å finne ut av. Sånn henger ting sammen. Og jeg er jo som sagt litt yrkesskadd (som IT-ingeniør). Vår jobb er å finne ut hvordan ting henger sammen for å kunne løse problemer. Og dermed får man nøyaktig samme approach til nyhetene, for å finne ut ... Hvordan henger ting sammen? Hvorfor er ting som det er?»

Carl presiserer at han leser nyheter i de etablerte mediene for å sammenlikne med det som skrives i de alternative mediene. Han bruker altså de alternative mediene som sin hovedkilde til informasjon, og de tradisjonelle blir de supplerende. Kalogeropoulos, Suiter, Udris og Eisenegger (2019) fant en sammenheng mellom å bruke alternative medier som hovedkilde og synkende tillit.

5. 2. 2 Holdninger til det etablerte

Det nytter ikke å gå til mediene for å bli opplyst om man ikke stoler på det man leser. En viss grad av mistillit til medieinnhold er noe som går igjen hos veldig mange av informantene, og de kommer inn på flere grunner til denne mistilliten. Dette dreier seg mye om følelser

tilknyttet samfunnsstrukturen, partiskhet og bekymring for fremtiden. Alt dette blir bakenforliggende motivasjoner for mediebruk, og er med på å beskrive hvorfor informantene i denne studien tyr til alternative medier.

Mange av informantene har sterke meninger om det etablerte i det norske samfunnet, og dette blir en motivasjon for å bruke alternative medier. Denne formen for motivasjoner for mediebruk sier noe om deres offentlige tilknytning på nivået *dyp orientering* (Moe, et al., 2019). Noen av informantene er ikke bare kritiske til de etablerte mediene, men også til at samfunnet som sådan er konstruert av en rekke etablerte sannheter. Dette preger deres offentlige tilknytning. Det kommer fram at informantene vil fremstille seg selv som mer kritiske og analytiske mediebrukere enn folk flest. Mange er, som nevnt i et tidligere underkapittel, hele tiden på utkikk etter andre sider av virkeligheten, og vil unngå å godta at det bare finnes én side av saker - den siden det skrives om i tradisjonelle medier. Derfor blir denne skeptisismen en styrende faktor i hvilke veier majoriteten av informantene tar mot offentligheten, og en motivasjon for deres bruk av alternative medier. Dette underkapitlet tar for seg funn som går på informantenes eventuelle holdninger til nyhetsdekningen, mediens eierskap og politikeres håndtering av samfunnsutfordringer.

5. 2. 2. 1 Ikke utpreget mistillit til det etablerte

Et lite mindretall av informantene påpekte at de i liten grad opplevde at de ikke kunne stole på de tradisjonelle mediene. Dette er de samme menneskene som utelukkende bruker de høyrevridde alternative mediene til fordypning innenfor utvalgte temaer. De er i liten grad styrt av politiske motivasjoner, da de i mindre grad enn resten av informantene, anser seg selv som politiske.

De mener at så lenge mediene er klare på hvor de står politisk, er det greit, for da kan man ha dette som bakteppe når man leser dem. De mener derimot at det kan oppstå problemer dersom mediene ønsker å fremstå nøytrale, men at man tydelig kan se at de ikke det. De alternative mediene er ofte helt klare på hvor de står politisk, og på den måten opplever informantene i mindre grad at de prøver å skjule noe.

Det at noen av informantene i dette prosjektet i liten grad opplever mistillit til det etablerte, tyder på at vi har å gjøre med en svært sammensatt gruppe mediebrukere. Mistillit til tradisjonelle medier er ikke nødvendigvis en så stor grunn til å bruke høyrevridde alternative

medier for alle som antatt. Kristian poengterer for eksempel at han stoler på de fleste nyhetskildene han bruker, og at han i hovedsak benytter seg av de tradisjonelle: «Jeg har aldri opplevd noe sånn fake news eller noe sånn.»

5. 2. 2. 2 *Kritisk til det etablerte*

Selv om ikke alle viste like store tendenser til mistillit til de tradisjonelle mediene, kan man se at hovedtyngden av informantene likevel stilte seg kritiske til de tradisjonelle mediene på en eller annen måte. Dette er i bunn og grunn de samme informantene som brukte de høyrevridde alternative mediene for å få et skråblikk på samfunnet. Dette er som sagt mennesker som bruker de alternative mediene fordi de opplever at de tradisjonelle er ensidige i sin dekning av temaer de engasjerer seg i. Når de leser nyheter gjør de analyser og vurderinger kontinuerlig, uavhengig av avsender, og flere påpeker at det har blitt en vanesak for dem å gjøre dette. Dette bunner i at de er bevisste på at det kan ligge føringer bak det som formidles, ulike agendaer eller politiske motivasjoner.

De opplever at norske tradisjonelle medier er politisk venstrevridde, sosialistiske og at de har en underliggende ideologisk vinkling. Denne opplevde venstrevridningen av journalistikken påvirker selvsagt disse menneskenes tillit til de mediene de refererer til. Det ble stilt spørsmål om hvor de mente at problemet lå. Sitter hver enkelt journalist med en agenda om å fremme venstrevridde verdier, eller er dette noe som er festet høyere opp i systemet? På dette svarte de fleste at de mente problemet lå høyere opp, og at de ikke var av den oppfatning at en enkelt journalist bevisst prøvde å spre ensidige budskap. Dette samsvarer med en av Noppari, et al.'s (2019) brukerprofiler for lesere av høyrevridde alternative medier. *Agendakritikerne* tror at det er noen som sitter og styrer mediene og påvirker journalistikken i retning av sin egen agenda. De fleste av informantene som mener dette, skylder på politikerne, men noen skylder også på de finansielle eierne av de store mediene.

Flere av informantene mener at dette problemet handler om at det ikke er nok rom for å ytre meninger og holdninger som ikke faller inn under et liberalt og dermed venstrevridd synspunkt, og at avisene har berøringsangst når det kommer til temaer som innvandring og utfordringer på grunn av demografiske forandringer. De opplever at mediene i for stor grad vil være politisk korrekte og ikke krenke noen. Flere nevner at de leser om det venstrevridde samfunnet og diskusjonsfellesskapet i de høyrevridde alternative mediene. Dette samsvarer med det Kristoffer Holt forklarer i sin bok om at høyrevridde alternative medier ofte har et

skarpt syn på de tradisjonelle mediene (Holt, 2020). Dette synet synes å smitte av på deres lesere. Joakim forklarer det slik:

«Altså, jeg føler jo at de litt mer vanlige større mediene skal være veldig politisk korrekte. At de på en måte følger litt sånne normer i samfunnet, da. De sier jo på en måte det folk vil høre for at de skal fremstå riktig, de vil ikke støte noen. Det synes jeg også blir litt dumt, for du har jo en ytringsfrihet som du kan benytte deg av. Du har ganske brede rammer innenfor den.»

Videre påpeker flere av informantene at de er minst like kritiske til det som skrives i de alternative mediene som i de tradisjonelle. Flere opplever at de alternative mediene kan bli for ekstreme, at de i for stor grad er følelsesstyrt og at dette kan virke mot sin hensikt. Det er også flere som påpeker at de alternative medienes dekning av innvandring kan være med på å hause opp stemningen hos sine tilhengere. Blant annet sier Geir at han tror at de som leser de alternative mediene mest sannsynlig har de samme synspunktene som de som skriver for dem, og det kan føre til at man nører oppunder disse holdningene og at det kan få negative konsekvenser. Dette kan skape såkalte *ekkokamre* (Moe, et al., 2019, s. 79). Noen av informantene er også kritiske til de journalistiske metodene de alternative mediene benytter seg av, og at dårlig kildebruk, dokumentasjon og fravær av etiske prinsipper gjør de alternative mediene dårligere. Joakim forklarer at han i mange tilfeller opplever de tradisjonelle mediene som for politisk korrekte, men at de alternative blir for ekstreme:

«Så det er på en måte den ene siden, også føler jeg den andre siden kommer med veldig ekstreme ytringer som kanskje er litt for mye igjen da, og ikke helt hører hjemme i samfunnet. Men jeg føler at den agendaen er for den ene (de tradisjonelle mediene) er ment for å veldig rosmale ting, og gjøre det litt penere enn det det kanskje er. Og den andre (de alternative mediene) er ment for å virkelig svartmale det. Så det er det jeg føler. At det er to svære motpoler mot hverandre. Ingen er i midten liksom.»

Informantene sier med andre ord at de er kritiske til de alternative medienes dekning også. Det nevnes av flere at de i noen tilfeller synes de alternative mediene dekker spesielt innvandring på en for ekstrem måte. De savner en mellomting, fordi de mener at begge typer medier har en agenda om å forandre eller forme folks meninger, og at de simpelthen ikke

klarer å formidle nøytrale nyheter. Kari synes dekningen av innvandring i de alternative mediene virker tabloid og følelseladd, og at de ikke er så gode på å få fram helhetlige saker de heller:

«(...) Jeg kanskje har savnet er mer en mellomting. Men jeg føler at jeg må lese fra begge sider for å kunne danne meg et ordentlig bilde. Jeg føler jo på en måte at det er god journalistikk det mange av de alternative mediene har også, men det er nesten som de blir polarisert også i media for man må finne en motpol til den andre siden også blir den ordentlige historien en plass imellom.»

Joakim beskriver de alternative medienes agenda som et problem, og at han ønsker seg ærlige medier uten agenda og vinkling:

«Ja, der føler jeg det er litt ... hvis du leser det, så blir du i hvert fall overbevist om at der er noe dårlig, så det vil jeg jo også unngå egentlig. Så problemet jeg ser er at det kanskje ikke er noen mellomting mellom de litt mer vanlige mediene og de litt mer alternative. Det er kanskje det jeg savner med nyhetsmedier, litt mer ærlige medier som kan dekke ting litt fra ... en sak har jo alltid to sider, og man kan få begge sider av saken og at det kan være ærlig, da. At det ikke har en agenda og en vinkling, føler jeg er viktig.»

Noen sier også at de har lettere for å stole på de tradisjonelle mediene enn de alternative. Likevel har de et bevisst forhold til hvorfor de eventuelt stoler på de forskjellige mediene. Det påpekes at også de alternative mediene vinkler saker til sin egen fordel. Joakim sier dette om sin tillit til de forskjellige mediene:

«Jeg har nok lettere for å tro på det VG sier for eksempel, kontra Resett. Jeg vet ikke, jeg tror det rett og slett har med størrelsen å gjøre. At den er mer anerkjent blant folk flest. (...) Men samtidig så vet jeg ikke om det er bra å stole på noen bare fordi de er store. Men det er litt den følelsen jeg får, at de større nyhetsmediene kan være mer troverdig i hvert fall. De kan også fortelle en enklere side av saken fordi de vet at folk stoler på dem og de fremstår troverdige, da.»

Her kan man igjen argumentere for at vi har å gjøre med mennesker som er selektivt kritiske (Schwarznegger, 2020). De hevder å være like kritiske til de politiske og ideologiske føringene bak både alternative og tradisjonelle medier, men legger desidert mest vekt på å snakke om «det venstrevridde samfunnet».

5. 2. 2. 3 Høy mistillit til det etablerte

Som jeg nevnte under et tidligere underkapittel, kan man avdekke at noen av informantene stiller seg svært kritisk til nyhetsdekningen og journalistikken som sådan, og enda mer enn de vi har vært inne på til nå. Innenfor denne kategorien finner de de som opplever at de «går mot strømmen», og har skjønt noe om samfunnet som resten av befolkningen ikke har skjønt. Flere påpeker sin egen forsterkede analytiske sans, og at de, til forskjell fra majoriteten, er gode på å gjøre egne vurderinger og stille spørsmål ved vedtatte sannheter. Dette gjelder i hovedsak de informantene som bruker alternative medier som sin hovedkilde til nyheter, og i likhet med Kalogeropoulos, Suiter, Udriš og Eisenegger (2019), fant jeg en sammenheng mellom disse og synkende tillit til tradisjonelle medier.

Det er bare én informant som går så langt som å kalle seg selv en systemmotstander, og det er Carl. Det kommer dog tydelig fram at det er flere som er svært kritiske til systemet, men uten å gi seg selv en merkelapp. I følge Noppari, et al. er en systemskeptiker en som ser på journalistikken som noe økonomiske og politiske eliter bruker for å beholde makten sin, og som stoler svært lite på systemet (Noppari, Hiltunen, & Ahva, 2019). Carl setter som sagt seg selv i denne kategorien, men ut fra svarene hans vil også jeg kunne argumentere for at det er her han tilhører. Han har veldig lav tillit til de tradisjonelle mediene, og mener at man ikke kan stole på det som skrives der fordi man vet hvor de står politisk og at han gjennomskuer de tradisjonelle medienes *agendaer*. Flere av informantene går inn på at de tror det er et samarbeid mellom myndigheter og medier, og at mediene vinkler nyheter for å gagne eierne. Hvilke saker som får oppmerksomhet i mediene, hvordan de skrives om og hvem som slipper til, har med penger og makt å gjøre. Det nevnes at mediene trolig spiller på lag med en global elite, og at dette legger føringer for hva som tas opp. Rauch fant også at hennes informanter var overbevist om at de etablerte mediene var partiske på grunn av eierskap og kommersielle interesser (Rauch, 2019). Dette beskriver et tankesett som går igjen hos flere av informantene, men som er sterkere hos noen enn hos andre. De anser seg selv som mer informert fordi de forstår at det ligger noe bak hvordan mediene formidler nyheter. Carl beskriver at han blir forbannet over at ikke fler får øynene opp for dette:

«Man blir jo forbannet når man ser hva som foregår. Som leser av uavhengige medier, type Resett, Document, Steigan, YouTube-kanaler. Man ser at her er det noe riv ruskende galt. Altså, det her henger jo ikke på greip. Da blir man jo forbanna. Samtidig som man på en måte, hører hva folk prater om, man ser jo kommentarer i sosiale medier, spesielt Facebook, hvor du har forskjellige grupper der da, hvor folk er så indoktrinert at de ikke skjønner spillet som ligger bak. Og man blir jo forbanna (...). Og man får inntrykk av alle er en hvit sau som gjør akkurat det gjeteren vil. De skjønner ikke at det han gjeteren gjør til slutt, er å rett og slett lede dem inn til slakteriet og de går frivillig inn der. Man blir jo forbanna når man ser hvor få det er som stiller kritiske spørsmål ved tingenes tilstand. Det er total mangel på analytiske evner for å se sammenhenger.»

Elias beskriver den samme frustrasjonen som Carl, og hyller de alternative mediene for den jobben de gjør for å informere folk om dette. Han mener at de alternative mediene er et være eller et ikke være for en nasjon, fordi de finansielle eierne styrer de tradisjonelle. Videre sier han at han på et tidspunkt i livet «våknet og skjønnte hva som skjedde» i samfunnet. Dette samsvare med det Thorbjørnsrud og Figenschou fant om informantene i sin forskning på folk med innvandringskritiske holdninger (2020). De samme tendensene kommer til uttrykk i dette sitatet fra Elias:

«Jeg skjønnte at det lå prosesser bak hvordan mediene jobber. At de har «biaser» de også, som alle andre, og det påvirket arbeidet deres. At jeg begynte å skjønne at alt blir til på veldig forutsigbare måter, gitt at du kjenner til hvordan de (tradisjonelle mediene) tenker og jobber.»

Noen av informantene fremstiller seg selv som svært kunnskapsrike, og flere refererer til tall som underbygger deres oppfatninger. Johan beskriver for eksempel den opplevde venstrevridningen på følgende måte: «Det er 46,6 % av journalistene som stemmer enten på MDG, SV eller NKP. Det er jo ikke et lite avvik av befolkningen. Det er et enormt avvik. Så jeg føler at de på en måte har, det er blitt sånn ekkokammer, brukes jo mye. (...)». I likhet med Johan, opplever Geir, som er en ung mann, at journalistenes politiske tilhørighet på venstresiden preger det norske nyhetsbildet. Han mener at spesielt NRK og VG har tilknytning til Arbeiderpartiet og derfor vil dekke visse temaer, som for eksempel

innvandring, på en måte som «blir litt tårevått». Dette fordi det er i Arbeiderpartiets interesse å fremme de positive sidene ved innvandring, og å skape sympati.

Mange av informantene opplever at denne venstrevridningen av journalistikken gjør at de tradisjonelle mediene med overlegg presenterer saker på feil måte. Flere påpeker spesifikke hendelser de har opplevd at enten har blitt vridd om på, vinklet på en spesiell måte, eller til og med droppet i de tradisjonelle mediene. Johan forteller om en knivstikking i Sverige som han reagerte på at ikke norske tradisjonelle medier gav omtale i det hele tatt:

«(...) Han ropte Allahu Akbar mens han stakk svenskene ned. (...) Redaksjonen stopper det av politiske grunner. Det er kanskje medias største utfordring ... At hvis jeg ser at NRK skriver om dette, eller skriver at det var noe knivstikking, men ikke noe mer, og så får jeg hele den historien med gode kilder og troverdige journalister, også kommer det fram at 90% av historien ikke kommer fram (i NRK). Da tror jeg de tradisjonelle mediene gjør seg en bjørnetjeneste. Jeg tror det hadde vært bedre om de hadde sagt hva som faktisk skjedde. Ikke skjult det, ikke holdt noe tilbake, men gått ut med det som faktisk skjedde. (...) Kanskje hadde det vært bedre å få en litt mer nyansert vinkling fra de tradisjonelle mediene, slikt at de fikk med alle sidene av situasjonen. Hva skjedde? Er det noen som lyver her? (...).

Pia, som er av samme oppfatning, nevner at hun ikke alltid føler at saker som har med innvandring og demografi å gjøre blir dekt på en rettferdig måte i de tradisjonelle mediene. I likhet med Johan, har hun lagt merke til enkelthendelser som hun mener har blitt fremstilt skjevt i mediene. For eksempel husker hun godt hva hun følte da hun i TV2 leste om den somaliske familien på Tøyen som ble kastet ut av leiligheten sin:

«Der opplever jeg at det er veldig mye som dekkes over, rett og slett. Jeg føler vel kanskje, med fare for å virke rasistisk, at det er noe med det at sånn som TV2, for eksempel, har en tendens til å legge lokk på (ting). (...) Men det ble fremstilt fra TV2 sin side, «stakkar, han blir kastet ut med alle barna sine, og han er jo så integrert og alt går så bra», også leser du ikke om at han allerede har fått en haug av varsler, han visste at han måtte ut (...). Og så går du inn på de sidene her, på Document.no og sånne ting, også ser du en helt annen side av saken. Så det er også en grunn til at jeg går inn på

sånne sider, for du blir ganske naturlig skeptisk. Du skjønner etter hvert at her er det noe som ikke stemmer. Når media er der når du blir kastet ut - det er ikke tilfeldig.»

Det er ikke til å komme utenom at dette er en gruppe som stort sett er mer innvandringskritiske enn andre. Likevel er det overraskende få som har dette som sin store kampsak. For flere blir heller innvandring brukt som et eksempel på å belyse at det er større strukturelle utfordringer i samfunnet. Det kan virke som at det ikke er innvandringen i seg selv som er problemet, men alle tingene det bringer med seg og splittelsen som oppstår på grunn av det, og ikke minst den manglende dekningen. Innvandring blir heller et tydelig eksempel på hva informantene mener er galt med samfunnet, sånn det er i dag. Dette kan vises ved å belyse problemet fra to sider. På den ene siden mener informantene at innvandrings situasjonen er et problem, og at problemet ikke kommer tydelig fram i mediene. På den andre siden mener informantene at mediedekningen på generelt grunnlag er mangelfull og venstrevridd, og at dekningen av innvandring er et eksempel på dette, da det i utgangspunktet er et politisk spørsmål som i stor grad berører de som befinner seg på høyresiden. Geir blir spurt om hvorfor han engasjerer seg i innvandrings saken, og svarer følgende:

«Nei, det har jo med kostnader og fremtiden for landet å gjøre, da. Man har fått regnskap og tall i ulike artikler på alternative medier som har tatt for seg kostnaden ved å ha den innvandringen vi har, og hvis den foregår over lenger tid. Ja, det koster flekk, og det ser ikke ut som at økonomien kommer til å bli så veldig mye bedre med tanke på at man skal slutte med oljeboring og sånn, så det er mye som liksom ikke henger helt på greip, da.»

Pia går også inn på hvorfor situasjonen i Norge i dag er bekymringsverdig, men hun er mer opptatt av hva mengden innvandrere gjør med det norske samfunnet:

«Også er det jo innvandring, da, det er jeg også veldig opptatt av. Jeg har jo vokst opp på østkanten. (...) På den barneskolen jeg gikk på var det kanskje 500 elever, og det var 10 utlendinger kanskje. Mens i dag, da 20 år senere, så er det 500 elever og 2 av dem er norske. Så det er litt sånne ting også, ikke sant. Man bekymrer seg litt og sånne ting. Det er også noe som opptar meg.»

Det at informantene bruker de alternative mediene for å lese nyheter med et synspunkt de er enig i, gjør at disse mediene får en funksjon som styrkende av deres personlige identitet (Hagen I. , 1998). Gjennom å lese nyheter med en høyrevridd vinkling, vil de oppleve å forsterke sine egne høyrevridde synspunkt.

5. 2. 2. 4 NRK

NRK har en ganske spesiell plass i det norske medielandskapet, og det er også disse menneskene klar over. Som forventet forteller informantene at de må forholde seg til NRK på en helt egen måte, om de forholder seg til de i det hele tatt. Informantene har ganske sterke følelser tilknyttet NRK. Selv de som skiller seg ut på den måten at de ikke er like kritiske til alt som har med tradisjonelle medier og det etablerte systemet å gjøre, beskriver de at de er kritiske til NRK. NRK beskrives med ord som *skattebetalerfinansierte*, *statskanalen*, *gammeldags*, *for politisk korrekt* og *venstrevridd*. For flere av informantene er ikke NRK engang en del av de tradisjonelle mediene, men en direkte forlengelse av staten.

Av de norske mediene er Magnus spesielt kritisk til NRK. Han beskriver de slik:

«Nei, altså, jeg vet jo ikke, men den er jo ikke uavhengig sånn sett, i og med at det er den offisielle statskanalen og at den står for offisielle norske gode holdninger, og at det kanskje av og til kan stå i veien for en 100% objektiv journalistikk.»

Kristian beskriver sitt forhold til NRK slik:

«Nei, jeg liker bare ikke NRK (...) Det er stat, det har vært stat. Og jeg liker ikke at staten skal bestemme hva jeg skal mene. Jeg synes NRK blir litt for mye sånn. De er liksom ikke uavhengige, og de får penger av oss via lisenser og sånn. Det liker jeg heller ikke. Jeg synes de, de har ikke jobbet for noe, de har bare oppstått, og de kommer jo aldri til å gå konkurs heller, siden de får statsstøtte. Så det er liksom sånn, de kan gjøre hva de vil og ja, jeg liker ikke det.»

5. 2. 3 Deltakelse i offentligheten

Denne siste delen vil ta for seg funn som er gjort rundt det å dele meningene sine med andre. Enten det er å ytre seg offentlig, dele på sosiale medier eller bare det å snakke med venner og

familie. Alle disse måtene for deltakelse er en del av ens manifeste orientering mot offentligheten fordi det handler om hvordan man diskuterer og engasjerer seg innenfor visse temaer (Moe, et al., 2019). Jeg fant at majoriteten av informantene vegrer seg for å ytre meningene sine i offentligheten i frykt for at det skal få sosiale konsekvenser for dem. Dette henger i stor grad sammen med at de opplever at diskusjonsfellesskapet er venstrevridd, og at det er lite rom for ytringer fra folk på den politiske og ideologiske høyresiden. Jeg fant også at noen informanter ikke opplevde denne mangelen på ytringsrom, mens en tredje gruppe ikke tok det til etterretning i det hele tatt.

5. 2. 3. 1 Selektiv deltakelse

Noen av informantene deltar til en viss grad i den offentlige debatten, og da spesielt på sosiale medier. I hovedsak kan jeg kartlegge to grunner til dette. Noen av informantene opplever rett og slett ikke at offentligheten preges av at det ikke er rom for å ytre alle holdninger. Tvert imot opplever de ytringsrommet som åpent, og at ytringsfriheten legger til rette for at alle skal kunne ytre det de mener. For eksempel sier Kristian dette:

«Nei, jeg synes det er veldig bra å ytre seg i Norge, selv høyreekstreme får jo lov til å ytre seg i Norge (...) det synes jeg er bra, uansett hva du driver med, så får du lov i hvert fall. Så det er ikke noe problem i Norge.»

De som er som Kristian, sier at de godt kan delta litt i kommentarfeltet, så lenge diskusjonen holder seg saklig. De trekker seg unna med en gang fokuset skifter fra sak til person. Kristian sier at om det er en saklig diskusjon, kan han fort delta, men hvis det «bare er sånn drittkasting», så holder han seg unna. Magnus, som fremstår som en person som ikke identifiserer seg noe særlig med høyresiden politisk, men som heller bruker høyrevridde alternative medier for å få et mer nyansert nyhetsbilde, sier også at han setter pris på at det er rom for ulike holdninger og perspektiver i den norske offentligheten.

Den andre motivasjonen jeg kunne avdekke for å delta i offentligheten, er til stede hos de informantene som virkelig brenner inne for temaer som de er villige til å kjempe for at andre skal ta til fornuft for. Hos disse fant jeg ikke at de fokuserte noe særlig på hvorvidt det var rom for å ytre seg eller ikke, men at de heller så det som viktig å «åpne øynene til folk» gjennom deltakelse i den offentlige debatten. De hadde ofte kampsaker, og var ikke fjerne for å bruke kommentarfelt eller sine egne profiler i sosiale medier for å ytre seg om disse. Dette

er en gruppe mennesker som kan sammenlignes med de Noppari, et al. (2019) kaller for *systemskeptikerne*.

5. 2. 3. 2 Frykt for sosiale konsekvenser

Informantene i dette prosjektet har, som jeg har vært inne på, ulik bakgrunn og er relativt forskjellige av karakter, men de fleste av dem deler én felles erfaring: De vegrer seg fra å dele sine holdninger med andre i frykt for at det skal få negative konsekvenser for dem. De er bekymret for at det ikke er rom for å dele alle meninger i det offentlige ordskiftet, og opplever at det etablerte diskusjonsfellesskapet er preget av den samme politiske korrektheten som de tradisjonelle mediene føyer seg etter. Om du har meninger som viker fra majoriteten, står du i fare for å bli utfrysnet, stilnet eller hengt ut om du velger å ytre deg. Offentlig, men også i private sammenhenger. I dagens samfunn dreier dette seg i stor grad om å ytre seg på sosiale medier. De opplever at det ikke er nok åpenhet i samfunnet, og at spesielt innvandringsdebatten er preget av at folk i større grad defineres ut fra hvem de er og hva de mener, heller enn deres argumenter i saken. Dette samsvarer med det Moe et al. fant om deres informanternes bruk av sosiale medier. De fleste kvier seg for å dele politisk innhold på sosiale medier i frykt av å bli «arrestert» for meningene sine (2019), og dette gjør seg i stor grad gjeldende for mine informanter også.

Pia har opplevd å bli stemplet som rasist når hun har sagt hva hun mener i diverse saker, og det har gjort at hun nå vegrer seg fra å fortelle det, om hun tror at mange er uenige med henne:

«Jeg er litt sånn som VG og Dagbladet, jeg liker ikke å dele ting som kan sette i gang debatt. Men jeg er en veldig konfliktsky person, så jeg liker ikke at folk liksom «Okei, Pia, er du rasistisk eller? Siden du mente at han somalieren ikke burde få den strafferabatten?». Jeg liker ikke å skape diskusjon eller debatt, så det jeg leser på Document.no og sånne ting, det holder jeg for meg selv. Eller så snakker jeg med mine nærmeste om det, som jeg vet at kjenner meg, og vet hvordan jeg reagerer på ting.»

Elias har i flere tilfeller gjort forsøk på å fortelle om temaene han interesserer seg i. Han oppfatter seg selv som mer opplyst enn andre, og vil gjerne spre budskapene. Han er frustrert over at han opplever at folk ikke vil lytte til han selv om han har mye kunnskap om temaene. I stedet blir han møtt med negative tilbakemeldinger og angrep mot han som person. Han

opplever at folk ikke vil lytte til ham, og at han ikke når gjennom hos folk. Han opplever også at altfor mange nekter å lese på høyrevridde alternative medier av prinsipp:

«Jeg føler meg veldig frustrert over at vi ikke kan nå gjennom med saklig informasjon, fakta og lenker til noe. Selv om jeg hadde fått dem til å lese noe, så er det ofte at de eneste som har en god gjennomgang av noe, er de alternative mediene. Og de vil ikke lese det. De sier at de ikke vil gi dem klikk.»

Kari sier at denne mangelen på åpenhet for ytringer fra høyresiden er et stort problem, og mener at man ikke skal stilne noen bare fordi man er uenig med dem: «Det er mange på venstresiden som jeg synes har ekstreme meninger, men jeg synes jo de skal få uttale seg for det.» Dette fører til et todelt samfunn, der noe er riktig og snilt mens noe annet er feil og slemt, og informantene oppfatter det som ubehagelig å føle at de er på *feil* side. De opplever at med en gang de tar opp temaer knyttet til innvandring, blir de sett på som rasistiske og dårlige mennesker, uavhengig av hvor gode argumenter de måtte ha. De opplever å bli kategorisert som noe de ikke er, og at folk ikke vil lytte til dem.

Moe et al. fant at flertallet ønsker å holde sine kanaler på sosiale medier «hyggelig og ukontroversielle», og derfor begrenser man seg (Moe, et al., 2019). Et par av informantene antyder et større ønske om å ytre seg, diskutere og aktivt delta enn andre, men har tatt bevisste valg om å ikke gjøre det. Blant annet er flere redde for å miste venner, at det skal få konsekvenser for jobb og kundeforhold, eller andre sosiale konsekvenser. De som anser seg selv som politiske sier at de ønsker å holde politikk og vennskap adskilt. Dette fordi de opplever at de lager dårlig stemning om de tar opp politiske temaer eller diskuterer politikk med vennene sine. Dette gjelder også for sosiale medier, som er der mer og mer av det offentlige ordskiftet foregår. Alle informantene har et bevisst forhold til hvordan de oppfører seg på sosiale medier. Flere av dem er faktisk ikke aktive i det hele tatt, og de som er det, er svært restriktive til hva de deler. Det kan virke som at flere har hatt dårlige erfaringer med å dele, og at de derfor ikke gjør det lenger.

Som jeg var inne på tidligere, er det mange måter man kan bruke sosiale medier på. Blant annet kan man bruke det for å selv delta i offentligheten gjennom å dele innhold eller kommunisere med andre. Kari sier at hun bevisst ikke trykker «liker» på saker som handler om innvandring på Facebook. Hun vet at det hun liker, dukker opp i feeden til folk. Hun har

hørt om folk som har blitt slettet fra vennelister på grunn av dette, og det er ikke noe hun ønsker. Hun er også redd for at folk ikke skal ville omgås henne lenger fordi hun «stemmer på feil parti». Dette forteller igjen om de opplevde negative holdningene mot ytringer som omhandler temaer som befinner seg et stykke ut på høyresiden.

Elias har tidligere vært mer aktive på sosiale medier, han pleide å ha lavere terskel for å dele politisk innhold, for eksempel lenker til artikler fra Resett eller Document.no. Noen av disse forteller at de har opplevd å ikke få noen tilbakemeldinger de gangene de har delt saker om innvandring. De tror at folk har vært inne og lest, men at de ikke tør å legge igjen en kommentar eller trykke på liker av de samme grunnene som er beskrevet av informantene. Man vil rett og slett ikke assosieres med disse meningene på nettet. Elias har noen ganger delt saker som blir stående nesten helt uten tilbakemeldinger eller reaksjoner:

«Det er bare noen få som alltid trykker liker på dem, og det er de som allerede er enige med meg. Det kan ha noe med å gjøre at det koster litt å klikke lik også, for folk ser jo hvem som har trykket lik på sånne ting. Det var en stund jeg drev med sånne kortlenker, hvor du kan bruke «bit.ly» eller «goo.gl», og da kan du se hvor mange som har trykket på lenkene dine i forhold til hvor mange som trykker lik eller kommenterer, og det var ganske mange flere som klikket enn (som likte) (...). Og det er liksom et mønster alltid. Det skal litt til før folk enten tør eller husker på å trykke lik. (...) Men så lenge jeg har et håp om å kanskje jobbe litt med (det jeg vil). Jeg bare kan ikke, da. Jeg må selvsensurere meg der, dessverre. Det er helt sykt at det skal være sånn. Det er jo Sovjetunionen-tilstander, hvor du må holde deg inne med de rette folka. Det er utrolig skuffende at det har blitt sånn i Norge(...)»

Torill delte en gang en sak hun hadde lest på Nyhetsspeilet som hun synes hadde mange gode poenger. Det var en sak om hvorvidt koronaviruset var plantet for å få ned befolkningen på jorda. Hun opplevde at den var godt skrevet og med gode argumenter, og at hun tok seg selv i å tro på det hun leste. Saken inneholdt flere synspunkter og informasjon hentet fra mange forskjellige sider. Derfor valgte hun å dele den. Kort tid etterpå ble hun oppringt av broren sin. Han reagerte kraftig på det Torill hadde lagt ut, og spurte om hun hadde blitt gal. Broren mente dette var helt gale konspirasjonsteorier. Derfor slettet Torill saken fort. Hun presiserte at: «Hvis det var det han følte at jeg la ut, så kan det hende det er andre også som føler det.»

Hun sa også at det var kun derfor hun slettet saken, «(...) siden han sa det ikke så bra ut.»
Torill mente fortsatt at det var godt hold i artikkelen fra Nyhetsspeilet.

Joakim holder sine sosiale medie-kanaler helt frie for innhold fra alternative nyheter. Han følger ingen av dem på Facebook, og trykker heller aldri liker eller kommenterer på lenker de deler dersom de skulle dukke opp. Dette har han tatt et bevisst valg på. Selv om han leser innhold han kjenner seg igjen i, i de høyrevridde alternative mediene, vil han ikke assosieres med de offentlig:

«(...) Jeg føler det er litt sånn uglesett, da. Man kan fort sees på som veldig ekstrem med en gang, at det burde man ikke gjøre. At det er veldig ugreit da. At da plutselig assosieres du med SIAN og veldig høyreekstreme mennesker. Så det føler jeg er en veldig trend at man aldri ville likt det på Facebook eller fulgt de på Instagram eller lagt ut noe om det. Det tror jeg folk flest ikke ville ha gjort.»

Informantene føler altså at det ikke er rom for deres meninger i det offentlige ordskiftet. Det gjelder ikke bare dem selv og deres ytringer, men de opplever også at folk har reaksjoner og holdninger til de høyrevridde alternative mediene. Høyrevridde alternative medier blir sett på som kontroversielle, og beskrevet som hatefulle og rasistiske. Det at informantene opplever at tradisjonelle medier har berøringsangst når det kommer til disse temaene, gjør det enda vanskeligere for dem å vise støtte til sakene det gjelder. Det oppleves risikabelt å støtte de alternative mediene offentlig. Løsningen de fleste tyr til er å rett og slett holde meningene sine for seg selv. Flere går inn på at om flere hadde lest de alternative mediene, hatt innsikt i problemene og vært mer åpne for andre meninger, hadde det offentlige ordskiftet følt mye tryggere. Elias sier at han tror berøringsangsten er der fordi folk er redde for dårlig stemning, og helst vil unngå å snakke om de såre temaene, som for eksempel innvandring kan være:

«(...) Det henger nok sammen med det at vi vil at det skal gå godt, også vil vi ikke ta virkeligheten innover oss, også vil vi ikke sammenlikne oss med land hvor, som allerede har gjennomført dette som jeg kaller demografiske eksperimentet, der hvor man prøver med masse innvandring for å se hva som skjer. Det er for at man vil være snill, da, det er jo det det begynner med. Vi vil ikke ta innover oss det som skjer av konsekvenser. Man vil ikke ta innover seg konsekvensene og man kan ikke snakke om det, for da blir man upopulær, for da er man slem, da er man, da bryter man med den

gode stemningen, da. Vi vil ha kos i Norge, det er jo klisjeen. Alt skal være så koselig. Det er det jeg tenker nå da i hvert fall.»

De aller fleste av informantene deler altså aldri eller veldig sjelden innhold fra de alternative mediene i sosiale medier. Likevel er det flere av informantene som forteller at det hender at de deltar i offentlige debatter i kommentarfelt. Elias er også en av de som til en viss grad er aktiv under andres innhold på sosiale medier. Det hender at han deltar i debatter i kommentarfelt på Facebook, og deler av sine meninger. Han er, i likhet med Kristian, nøye på å alltid holde seg saklig i sine kommentarer, fordi han ønsker en debatt som går på sak og ikke person, slik han opplever at det fort kan bli når man diskuterer saker om innvandring, demografi eller religion. Folk har lett for å fokusere mer på avsender enn på budskapet i kommentaren. Han forteller at han setter pris på å diskutere med folk, men at han kun deltar på svært saklige sider, som for eksempel på Kjetil Rolness' Facebook-side. Der kan kun de som er venn med Rolness kommentere under sakene som deles. Elias forteller at han gjennom sin deltakelse har blitt kjent med andre mennesker som deler hans oppfatning:

«Det er sjelden jeg tar opp ting først, men folk vet at de kan prate åpent med meg om ting. Så det er mange som vil snakke med meg om ting når vi møtes, eller som prøver å chatte med meg og sånne ting.»

Denne måten å føre samtaler med andre om ting man har lest om i mediene på sosiale medier, gjør at mediebruken fører til integrasjon og sosial kontakt (Hagen, 1998). Som jeg har vært inne på, har informantene et ambivalent forhold til denne mediebruken. Elias forteller at han tidligere var mye mer aktiv i det offentlige ordskiftet ved å dele innhold på Facebook. Etter hvert opplevde han at det var så vanskelig å nå gjennom til folk, at han bestemte seg for å kun engasjere seg i ting han fikk gjort noe med. Han opplevde at innvandringsdebatten hadde blitt så ødelagt og håpløs, og at så lenge det var så umulig å nå gjennom til folk, kom han ingen vei ved å engasjere seg. Han sier også at han ikke har så mange flere venner igjen å miste, og at dette gjør at han vegrer seg for å snakke med de resterende om disse problemene. Ved flere anledninger har han hatt lyst til å skrive om disse temaene selv, men forteller at han ikke har kunnet gjøre det på grunn av venstresidens dominans over ordskiftet i Norge, og de sosiale sanksjonene han ville kunne komme til å få: «Ja, men jeg har fortsatt et visst navn og rykte, så jeg kan ikke ødelegge det siste som er igjen av det.»

5. 2. 3. 3 Samhold i sosiale medier

Samtidig opplever informantene at det er et samhold i det å diskutere nyheter med andre som en del av sin manifeste offentlige tilknytning (Moe, et al., 2019). Carl er aktiv i kommentarfeltene, til tross for at han også har kjent på de negative konsekvensene som kan oppstå når han ytrer meninger som strider imot den allmenne oppfatningen av ting. Carl opplever et fellesskap til andre med de samme meningene som han:

«I sosiale medier opererer jeg under eget navn. Det er jævlig dumt egentlig. Da er man en utsatt gruppe i Norge. Jeg kommenterer mest på Resett, men også litt på mainstream, og man får en sånn følelse av at man tilhører en gruppe selv om man ikke kjenner hverandre personlig. (...) Man får et fellesskap hvor man kan kommunisere i kommentarfelt. Man får det fellesskapet om at det er flere enn meg som faktisk er våkne og vet hva det er som foregår og ikke ønsker å være en lojal sau, da. Det hjelper at det finnes flere som er analytiske, våkne og som stiller seg kritisk til tingenes tilstand, da.»

I et miljø hvor mange kjenner på en håpløshet, kan dette opplevde fellesskapet være svært verdifullt. Dette samholdet kan ses på som en motivasjon for hvorfor noen velger å diskutere innhold fra de høyrevridde alternative mediene, selv om de opplever at ytringsrommet er smalt. Spesielt i koronaen har dette vært viktig for Carl å kunne snakke med likesinnede. Han har tilbragt mye tid foran skjermen det siste året:

«I de tidene som vi befinner oss i, (...) alt går via en skjerm. Så det skaper et fellesskap. Vi mennesker er jo sosiale skapninger. Det gjør at man føler seg som en del av en flokk, da. Og det gjør at man, når man er en del av denne flokken så får man ikke noen depresjoner og andre typer psykiske reaksjoner på lockdown, da. (...) så lenge jeg har PC og Internett er jeg fornøyd. Det er det fellesskapet alle mennesker trenger å være en del av. Det at du faktisk får lyst til å fortsette. (...) det litt sånn sport for min del, da, jeg liksom synes det er morsomt å kommentere litt. Man føler rett og slett at man er en del av et fellesskap, som for mennesket er viktig.»

6.0 Diskusjon

I det foregående kapittelet har jeg kartlagt hva som kjennetegner informantenes offentlige tilknytning gjennom å se på deres medierutiner, deres nyhetsbruk og deres deltakelse i offentligheten. Videre har jeg gjennomgått noen sentrale trekk ved deres holdninger til det etablerte i samfunnet og motivasjoner for mediebruk. I denne delen av oppgaven vil jeg samle tråder og bruke det teoretiske rammeverket til å diskutere hovedfunnene ytterligere for å legge bedre til rette for å svare på problemstillingen: *Hvorfor leser folk høyrevridde alternative medier og hva kan deres motivasjoner fortelle oss om deres tilknytning til offentligheten?*

Så hvorfor leser informantene høyrevridde alternative medier? Jeg fant at en søken etter en alternativ sannhet er en av hovedmotivasjonene flertallet av informantene hadde for å lese høyrevridde alternative medier. De leser mye nyheter, og er opptatte av å holde seg oppdatert på samfunnsspørsmål, men opplever ikke at de tradisjonelle mediene strekker helt til når det kommer til utvalgte temaer. De føler ikke at de finner hele sannheten i de tradisjonelle mediene, og bruker derfor høyrevridde alternative medier som et supplement. Hva som er bakgrunnen for denne sannhetssøken varierer, og jeg fant at deres motivasjoner som regel strakk seg lenger enn deres behov for å holde seg informert.

I analysen kommer det også fram at vi har å gjøre med en svært sammensatt gruppe mennesker, og at de har forskjellige motivasjoner for å bruke høyrevridde alternative medier. Det er en gjennomgående følelse av at de tradisjonelle mediene av forskjellige årsaker ikke er nok for informantene. Ikke alle stiller seg spesielt kritisk til de tradisjonelle mediene, men bruker de alternative mediene som noe som kan tilfredsstille en nysgjerrighet. Andre igjen mener at de tradisjonelle mediene er ensidige og at de skriver om visse saker med en spesifikk vinkling. Noen mener også at de tradisjonelle mediene rett og slett farer med løgn, og at vi ikke kan stole på det som kommer fram i dem. Disse holdningene kan karakterisere informantene i sammenheng med hvordan de forholder seg til de alternative mediene.

I samsvar med bruksstudietradisjonen fokuserer jeg på å kartlegge hva slags funksjoner informantene tillegger de høyrevridde alternative mediene, og gjennom dette vil man avdekke deres motivasjoner for å bruke dem. På bakgrunn av min analyse vil jeg trekke fram tre overordnede motivasjoner og diskutere hva det har å si for informantenes offentlige tilknytning. Ved å kartlegge hva slags funksjon de høyrevridde alternative mediene får for

informantene, avdekker man også deres motivasjoner for å bruke dem. Jeg foreslår at de høyrevridde alternative mediene kan kategoriseres inn etter tre forskjellige funksjoner som de får innenfor informantenes mediebruk: en *utfyllende* funksjon, en *utfordrende* funksjon og en *avvisende* funksjon.

Disse forskjellige motivasjonene for bruk av høyrevridde alternative medier kan på mange måter sammenliknes med Noppari, et al.'s (2019) brukerprofiler: de tilfeldig misfornøyde, agendakritikerne og systemskeptikerne, men der disse profilene ser mye på *hvordan* leserne bruker de høyrevridde alternative mediene, var jeg mer interessert i *hvorfor* de bruker dem. Informantene har på mange måter en sterk offentlig tilknytning. De knytter seg til offentligheten på bakgrunn av et stort behov for informasjon, gjennom et høyt nyhetskonsum og ved bruk av sosiale medier. I denne sammenhengen er jeg ute etter å diskutere deres medierte offentlige tilknytning, selv om vi kan se at medierte og ikke-medierte veier mot offentligheten veves sammen, for eksempel gjennom politisk motivert mediebruk (Moe, et al., 2019). Spørsmålet jeg ønsker å svare på her er hva disse motivasjonene kan fortelle oss om informantenes offentlige tilknytning. Utover dette hadde jeg Tjoras (2017) konsepttest i bakhodet og brukte den til å drøfte hva mine funn handlet om, og om det fantes en mer generell merkelapp på fenomenet. Jeg fant at den tidligere forskningen i mitt teoretiske rammeverk ikke dekket høyrevridde alternative mediers funksjoner, og jeg opprettet derfor egne begreper. Dette bidrar med ny teoretisk innsikt på feltet.

6. 1 Den *utfyllende* funksjon

Noen av informantene var svært opptatte av å oppsøke høyrevridde alternative medier for å supplere nyhetene de får i de tradisjonelle mediene. Hos disse kan en se at de høyrevridde alternative mediene har en *utfyllende* funksjon. Dette er mennesker som kan karakteriseres som detaljsøkende, har et stort informasjonsbehov og som ofte styres av nysgjerrighet. De oppgir stort sett at de stoler på det som skrives i de tradisjonelle mediene, men går til de alternative for noe mer. Dette kan enten være for å lese om temaer de opplever at faller utenfor det de tradisjonelle mediene fokuserer på, eller for å fordype seg enda mer i temaer som de anser som viktige. De som bruker de alternative mediene fordi de synes det er underholdende å se at man kan dekke saker på forskjellige måter, faller også inn under denne kategorien. Noen av informantene kaller de høyrevridde alternative mediene for *spesialmedier*, som fokuserer på spesifikke temaer, i likhet med andre type magasiner og

tidsskrifter. Disse menneskene er i liten grad politisk motiverte, men heller drevet av et ønske om å tilfredsstillere en nysgjerrighet, bli underholdt eller et vitebegjær.

De av informantene som gir de høyrevridde alternative mediene en utfyllende funksjon har en offentlig tilknytning preget av et stort informasjonsbehov og nysgjerrighet. Denne nysgjerrigheten skaper en sterk hverdagslig offentlig tilknytning gjennom et medieforbruk som handler mer om drivkraften til å bruke mange nyhetskilder, enn om dypt engasjement i konkrete temaer, og deres rutiner er preget av dette. Derfor er den manifeste orienteringen mot samfunnet noe svakere. De er strategisk overvåkende, og har et mindre følelsesladd forhold til nyhetene de konsumerer.

6. 2 Den *utfordrende* funksjon

Den andre funksjonen har jeg valgt å kalle for *utfordrende*, fordi vi finner den hos de som går til høyrevridde alternative medier for å få andre sider av spesifikke temaer enn de som kommer fram i de tradisjonelle mediene. Dette er mennesker som opplever at de tradisjonelle mediene ofte utelater deler av sannheten, at de er ensidige og at de bevisst vinkler historier på måter som gagnar dem selv. De er i større grad drevet av politiske motivasjoner. Mange av disse beskriver at diskusjonsfellesskapet er venstrevridd, og erfarer at mediene føyer seg etter dette. De har lavere tillit til de tradisjonelle mediene, fordi de mener at de har en venstrevridd agenda med innholdet de legger fram. Her blir innvandring trukket fram som et eksempel. De er opptatte av å påpeke sin egen forsterkede analytiske sans, og at de tar i bruk denne både i lesning av nyheter i tradisjonelle medier og i alternative medier. En av deres viktigste motivasjoner for mediebruk er å oppsøke et mangfold av kilder, og ikke stole blindt på én.

Likevel kan jeg avdekke at innenfor denne gruppen mennesker kan noen av informantene karakteriseres som det Schwarzenegger kaller for *selektivt kritiske* (Schwarzenegger, 2020). Selv om informantene eksplisitt uttrykker at de alternative mediene for dem har en funksjon som utfordrere til de tradisjonelle mediene, og at de er like kritiske til begge, kommer det fram at de har større tillit til mye av innholdet i de alternative mediene enn i de tradisjonelle mediene.

For informantene som gir de høyrevridde alternative mediene en mer utfordrende funksjon, kan en se at tilknytningen til offentligheten blir av en litt annen karakter. Dette er mennesker

som i større grad er politisk motiverte, og som oppsøker et bredt spekter av nyhetskilder fordi de opplever mindre tillit til det de kaller de *ensidige* tradisjonelle mediene. Hos disse kan vi se en sterkere og mer bevisst manifest tilknytning enn hos de foregående, fordi disse i større grad er drevet av et engasjement innenfor spesifikke temaer. På den ene siden kan den manifeste orienteringen være smalt rettet inn mot enkelttemaer. På den andre siden kan en argumentere for at orienteringen mot et tema som (for eksempel) innvandring gir en bred og intens manifest offentlig tilknytning fordi den ses i lys av andre temaer og saker av offentlig interesse. Den hverdagslige offentlige tilknytningen er sterk også hos disse, og vi kan se et stort informasjonsbehov og en rutinepreget mediebruk.

6. 3 Den avvisende funksjon

Den siste gruppen er de som mener at de tradisjonelle mediene nesten utelukkende farer med falske nyheter, og derfor bruker de alternative medier. De alternative mediene får en *avvisende* funksjon ovenfor det som skrives i de tradisjonelle. De som bruker de alternative mediene på grunn av dette, har svært lav tillit til det etablerte, og går til de alternative mediene for å få sannheten. Denne gruppen mener at de tradisjonelle mediene er kanaler for styrende eliter som av politiske og økonomiske hensyn bevisst lyver for å ganne egne agendaer. Disse har svært liten tillit til myndigheter og ser på samfunnet som et slags konglomerat satt sammen av mektige eliter som jobber sammen for å styrke seg selv og hverandre. Blant disse menneskene står de politiske motivasjonene sterkt.

For informantene som gir de høyrevridde alternative mediene en funksjon som avvisende, kan man se at den offentlige tilknytningen er preget av en dyp orientering. I tillegg er mediebruken og fordypningen i større grad interessestyrt innenfor den hverdagslige orienteringen. De har klare «kampsaker» og disse ligger til grunn for hvordan de forholder seg til offentligheten, og de setter av tid til å fordype seg og engasjere seg i disse. I ytterkanten av denne kategorien finner vi de menneskene som har desidert lavest tillit til tradisjonelle medier, og for disse kan man se at de høyrevridde alternative mediene får en *avfeiende* funksjon, og ikke bare en avvisende.

6. 4 En sammensatt gruppe

Denne fremstillingen gir inntrykk av at man kan plassere informantene innenfor den ene eller den andre kategorien. Dette er problematisk, fordi menneskelige motivasjoner er

sammensatte. Jeg vil derfor påpeke at det innenfor, og imellom, disse tre funksjonene finnes graderinger og nyanser. Basert på hva mine informanter sier og gjør, fremgår det at man ikke kategorisk kan sette dem i slike "båser", men at de befinner seg på forskjellige steder langs en *skala* som strekker seg fra den utfyllende funksjonen til den avvisende funksjonen. Derfor er det et poeng å etablere et slags graderingssystem som sier noe om styrken i deres overbevisning eller motivasjon. Graden av tillit til tradisjonelle medier beveger seg langs det samme graderingssystemet, der de som erfarer at de høyrevridde alternative mediene har en utfyllende funksjon har høyest tillit, og de som gir de an avvisende funksjon har lavest. I likhet med Kalogeropoulos, Suiter, Udriš, & Eisenegger (2019), fant jeg at de som bruker alternative medier som hovedkilde til nyheter, generelt sett har lavere tillit til mediene, enn de som har tradisjonelle som hovedkilde.

6. 5 Deltakelse i offentligheten

Når det kommer til informantenes offentlige tilknytning gjennom deltakelse, kan jeg avdekke noen gjentagende tendenser. Selv om jeg fant at flertallet av informantene i stor grad vegret seg når det kom til deltakelse i offentligheten, kan dette også settes inn i et slags graderingssystem. Informantene som befinner seg ved de to ytterpunktene av graderingssystemet jeg tidligere foreslo, har lettere for å dele sine meninger og holdninger med offentligheten. De som befinner seg mer mot midten, altså de som har som motivasjon å bruke høyrevridde alternative mediet som utfordrere til de tradisjonelle, vegrer slik ytring i større grad. De som anser de høyrevridde alternative mediene som utfyllende, har i mindre grad sterke følelser tilknyttet politiske temaer, større tillit til det etablerte, og de tradisjonelle mediene, og de har derfor mindre vegring mot å delta i debatter og diskusjoner så lenge de holder seg saklige. De opplever at det i Norge er nok åpenhet til å mene det man vil, og ser saklig diskusjon som noe uproblematisk i ytringsfrihetens ånd.

På den andre siden av skalaen, finner vi de som bruker de høyrevridde tradisjonelle mediene fordi de er avvisende ovenfor det som skrives i de tradisjonelle mediene. Dette er mennesker med sterke politiske holdninger, de har svært lav tillit til det etablerte og deres tilknytning til offentligheten styres i stor grad av dette. Her kan man se at de har en så sterk dyp orientering at de føler et behov for å ytre det de mener, og med dette ønsker de å overtale andre eller «åpne øynene deres».

De fleste av mine informanter befinner seg i et mellomstilt mellom disse to ytterpunktene. De som bruker de høyrevridde alternative mediene som utfordrere til de tradisjonelle er overbeviste om at det ligger føringer bak det som skrives i dem, og derfor har de lavere tillit til nyhetsinnhold om spesifikke temaer. De opplever en berøringsangst hos mediene, og denne smitter over på vanlige folk. Derfor opplever de at det er mangel på rom for å snakke om de temaene de anser som viktige. Diskusjonsfellesskapet er preget av en politisk korrekthet hvor ting ofte bare blir fremstilt fra én side, og det ikke er rom for å stille kritiske spørsmål. Offentlig deltakelse på sosiale medier blir derfor noe de holder seg unna, fordi det ikke er verdt det når man vet om alle de sosiale sanksjonene man kan få.

7.0 Avslutning

Denne masteroppgaven har hatt som formål å avdekke hvilke motivasjoner som ligger til grunn for bruken av såkalte høyrevidde alternative medier. I dette avsluttende kapitlet vil jeg trekke en konklusjon basert på funnene jeg har gjort gjennom en analyse av kvalitative dybdeintervjuer, og svare på problemstillingen *Hvorfor leser folk høyrevidde alternative medier og hva kan deres motivasjoner fortelle oss om deres tilknytning til offentligheten?*. Videre vil jeg gjøre rede for begrensninger i oppgaven, og komme med forslag til videre forskning.

7.1 Konklusjon

Informantene i denne studien benytter seg i stor grad av nyere, mindre, og flere plattformer for medieinnhold enn majoriteten. De har en sterk interesse for nyheter og politisk innhold, og lever ellers liv der medierutinene spiller en stor rolle. De følger jevnt over mye med på det generelle nyhetsbildet, og fordyper seg innenfor temaer de anser som viktige. Denne måten å strategisk overvåke nyhetsbildet, gir dem en sterk hverdagslig tilknytning til offentligheten.

Informantene i dette prosjektet er ikke like, og som forventet har de forskjellige motivasjoner for sin mediebruk. Gjennom min analyse har jeg avdekket at informantene kan deles inn etter hva slags funksjoner de tildeler de høyrevidde alternative mediene, og at disse funksjonene forteller hvilke motivasjoner som ligger til grunn for deres bruk av denne typen nyhetsmedier. Disse har jeg valgt å kalle *utfyllende*, *utfordrende* og *avvisende*. Gjennom et graderingssystem vil man kunne plassere lesere av høyrevidde alternative medier på en slags skala. Langs denne finner man de som bruker de høyrevidde alternative mediene som utfyllende på den ene siden, og de som gir de dem en avvisende funksjon på den andre. De som anser de høyrevidde alternative mediene som utfordrere, befinner seg i midten. Jeg har argumentert for at mine informanter i hovedsak befinner seg blant de som gir de høyrevidde alternative mediene en funksjon som utfordrere.

Jeg fant at alle informantene hadde en sterk manifest tilknytning til offentligheten gjennom interesse og engasjement i et utvalg temaer. Hvilke temaer dette dreier seg om er varierende, men innvandring og demografisk forandring, klima, korona, økonomi og amerikansk politikk ble gjentatt av mange. Disse temaene er med på å avgjøre mange av informantenes motivasjoner, fordi de bruker de høyrevidde alternative mediene for å utfylle, utfordre eller

avvise det de tradisjonelle mediene skriver om dem. Basert på tidligere forskning hadde jeg en forventning om at innvandring skulle stå mer sentralt hos informantene, enn det jeg fant at det gjorde.

Den dype orienteringen mot samfunnet handler om motivasjonene for mediebruk og følelser og holdninger til samfunnet. Mange er preget av lavere tillit til det etablerte i samfunnet og de tradisjonelle mediene. Men ikke alle.

Sitatet jeg begynte hele denne avhandlingen med, kan med dette ses i et nytt lys:

“Journalism is under pressure, polarization is tearing our cultures and social worlds apart, and public trust in the media as a source of reliable information is constantly undermined by populist rhetoric – and, to be fair, by declining general quality and lack of impartiality of mainstream journalism.”

(Holt, 2020, s. 11).

Folks motivasjoner for å lese høyrevridde alternative medier kan ikke kun defineres ut fra deres mistillit til tradisjonelle medier, men ut fra mange andre tilhørende faktorer. Og kanskje er ikke de høyrevridde alternative mediens bidrag til polarisering like utpreget som Kristoffer Holt hevder?

7. 2 Begrensninger og veien videre

Som jeg nevnte i introduksjonen for denne masteroppgaven, er det fortsatt mangel på forskning på lesere av alternative medier, og spesielt høyrevridde alternative medier. Min masteroppgave har kun tatt for seg motivasjoner hos 10 informanter. På grunn av oppgavens omfang var det ikke mulig å gjennomføre mange nok dybdeintervjuer til å kunne gi studien en større generisk verdi. Det er likevel nødvendig å nevne viktigheten av slik kvalitativ innsikt på feltet, for å avdekke variasjoner og mønstre blant denne typen mediebrukere. Derfor vil jeg foreslå at ytterligere kvalitativ forskning på feltet, vil ha stor nytteverdi.

Det kunne for eksempel vært nyttig å gjennomføre en slags «dagbok»-studie, for å belyse personlige motivasjoner for mediebruk over tid. På denne måten ville man fått bedre innsikt i deres hverdagslige opplevelser og tanker rundt egen mediebruk.

Jeg har heller ikke hatt kapasitet til å skille de tradisjonelle mediene fra hverandre i denne oppgaven, utover NRK. Det er tydelig at de forskjellige tradisjonelle mediene er svært forskjellige. Det var i dette tilfellet mer interessant å fokusere på leseren, og dermed har alle de tradisjonelle mediene til en viss grad blitt dratt over én kam. For å kunne redegjøre for holdninger til hver og én avis, hadde det vært nyttig å supplere til de kvalitative dybdeintervjuene ved å benytte en form for metodetriangulering, hvor man også hadde kartlagt noe av innholdet i dem gjennom en innholdsanalyse. I denne oppgaven har jeg heller fokusert på holdninger til «det etablerte» og regnet de tradisjonelle mediene som en del av det.

Ved å gjøre liknende studier, av både kvalitativ og kvantitativ karakter, vil man kunne utforske motivasjoner for mediebruk ytterligere. På denne måten ville man kunne stadfeste om funksjoner som *utfyllende*, *utfordrende* eller *avvisende* faktisk er dekkende for de høyrevridde alternative mediene, eller om det bare er noe som gjelder for mine 10 utvalgte informanter.

Bibliografi

- Atkinson, J. D., & Berg, S. V. (2012, September 4). Narrowmobilization and Tea Party Activism: A Study of Right-Leaning Alternative Media. *Communication Studies*, 5(63), ss. 519-535.
- Atton, C. (2002a). *Alternative Media*. London: Sage.
- Atton, C. (2002b). News Cultures and New Social Movements: radical journalism and the mainstream media. *Journalims Studies*, 3(4), ss. 491-505.
- Atton, C. (2006). Far-right media on the internet: culture, discourse and power. *New media & society*, 8(4), ss. 573-587.
- Bailey, O. G., Cammaerts, B., & Carpentier, N. (2008). *Understanding Alternative Media*. Maidenhead: Open University Press.
- Bruhn Jensen, K. (2011). *A Handbook of Media and Communication Research: Qualitative and Quantitative Methodologies*. London: Routledge.
- Brurås, S. (2015). Normative features of a Successful Press Council. *Journal of Media Ethics*, 31(3), ss. 162-173.
- Carey, J. (1998). *Communication as culture: Essays on Media and Society*. Boston: MA: Unwin Hyman.
- Carlson, M. (2015). Introduction: The many boundaries of journalism. I M. Carlson, & S. C. Lewis, *Boundaries of journalism: Professionalism, practices and participation* (ss. 1-19). New York: Routledge.
- Carter, E. (2018). Right-wing extremism/radicalism: reconstructing the concept. *Journal of Political Ideologies*, 2(23), ss. 157-182.
- Downing, J. (1984). *Radical Media: The Political Experience of Alternative Communication*. Boston: South End Press.
- Downing, J. D. (2001). *Radical Meida: Rebellious Communication and Social Movements*. Thousand Oaks: CA: Sage.
- Downing, J. D. (2003). Audiences and readers of alternative media: the absent lure of the virtually unknown. *Meida, Culture & Society*, ss. 625-645.
- Figenschou, T. U., & Ihlebæk, K. A. (2019, September 4). Challenging Journalistic Authority. *Journalism Studies*, 20(9), ss. 1221-1237.
- Fog, J. (2004). *Med samtalen som udgangspunkt: det kvalitative forskningsinterview*. København: AKADEMISK FORLAG (DK).

- Fuchs, C. (2010). Alternative Media as Critical Media. *European Journal of Social Theory*, 13(2), ss. 173-192.
- Giddens, A. (1989). *Sociology*. Cambridge: Polity.
- Hagen, I. (1998). *Medias Publikum: Frå mottaker til brukar?* Oslo: Ad Notam Gyldendal.
- Haller, A., & Holt, K. (2019). Paradoxial populism: how PEGIDA relates to mainstream and alternative media. *Information, Communication & Society*, 22(12), ss. 1665-1680.
- Hallin, D. C., & Mancini, P. (2004). *Comparing Media Systems: Three Models of Media and Politics*. New York: Cambridge University Press.
- Hamilton, J. (2000). Alternative Media: Conceptual Difficulties, Critical Possibilities. *Journal of Communication Inquiry*, 24(4), ss. 357-378.
- Hansen, A., & Machin, D. (2019). *Media and Communication Research Methods*. London: Red Globe Press.
- Haanshuus, B. P., & Ihlebæk, K. A. (2021). Recontextualising the news: How antisemitic discourses are constructed in extreme far-right alternative media. *Nordicom Review*, ss. 37 - 50.
- Harcup, T. (2005). "I'm doing this to Change the World": journalism in alternative and mainstream media. *Journalism Studies*, 6(3), ss. 361-374.
- Haas, T. (2004). Alternative Media, Public Journalism and the Pursuit of Democratization. *Journalism Studies*, 5, ss. 115-121.
- Hájek, R., & Carpentier, N. (2015). Alternative mainstream media in the Czech Republic: beyond the dichotomy of alternative and mainstream media. *Continuum: Journal of Media & Cultural Studies*, 29, ss. 365-382.
- Heft, A., Mayerhöffer, E., Reinhardt, S., & Knüpfer, C. (2020). Beyond Breitbart: Comparing Right-Wing Digital News Infrastructures in Six Western Democracies. *Policy & Internet*, 12(1), ss. 20-45.
- Hertog, J. K., & McLeod, D. M. (1995). Anarchists Wreak Havoc in Downtown Minneapolis: A Multi-Level Study of Media Coverage of Radical Protest. *Journalism and Mass Communication Monographs*, 151, ss. 1-29.
- Holbert, R. L. (2005). Back to Basics: Revisiting, Resolving, and Expanding Some of the Fundamental Issues of Political Communication Research. *Political Communication*, 4, ss. 511-514.
- Holt, K. (2018). Alternative Media and the Notion of Anti-Systemness: Towards and Analytical Framework. *Media and Communication*, 6(4), ss. 49-57.
- Holt, K. (2020). *Right-Wing Alternative Media*. London; New York: Routledge Focus.

- Holt, K., Figenschou, T. U., & Frischlich, L. (2019). Key Dimensions of Alternative Media. *Digital Journalism*, ss. 860-869.
- Hoskins, A., & O'Loughlin, B. (2010). Introduction. In A. Hoskins, & B. O'Loughlin, *War and Media, The Emergence of Diffused War* (pp. 1-19). Cambridge: Polity Press.
- Ihlebak, K. A., & Figenschou, T. U. (2021). Far-right alternative media and institutional boundary work . I *The Institutions Changing Journalism: Barbarians inside the gate* . Routledge.
- Ihlebak, K. A., & Nygaard, S. (2021). Right-wing alternative media in the Scandinavian political communication landscape. I S. E., Ø. Ighlen, N. N. Kristensen, & L. Nord, *Power, communication, and politics in the Nordic Countries*. University of Gothenburg: Gothenburg: Nordicom.
- Jungar, A.-C., & Jupskås, A. R. (2014). Populist Radical Right Parties in the Nordic Region: A New and Distinct Party Family? *Scandinavian Political Studies*, 37(3), ss. 215-238.
- Kalogeropoulos, A., Suiter, J., Udriș, L., & Eisenegger, M. (2019). News media trust and news consumption: Factors related to trust in news in 35 countries. *International Journal of Communication*, 13, ss. 3672-3693.
- Kvale, S., & Brinkmann, S. (2015). *Det kvalitative forskningsintervju*. Oslo: Gyldendal Akademisk.
- Ladd, J. M. (2010). The Role of Media Distrust in Partisan Voting. *Political Behavior*, ss. 567-585.
- Ladd, J. M. (2012). *Why Americans Hate the Media and How It Matters*. Princeton, Oxford: Princeton University Press.
- Leung, D., & Lee, F. (2014). Cultivating an Active Online Counterpublic: Examining Usage and Political Impact of Internet Alternative Media. *The International Journal of Press/Politics*, 19, ss. 340-359.
- Müller, P., & Schulz, A. (2021). Alternative media for å populist audience? Exploring political and media use predictors of exposure to Breitbart, Sputnik, and Co. *Information, Communication & Society*, 24(2), ss. 277-293.
- McLeod, D. M., & Hertog, J. K. (1999). Social Control, Social Change and the Mass Media's Role in the Regulation of Protest Groups. I D. Demers, & K. Viswanath, *Mass Media, Social Control and Social Change: A Macro-Social Perspective* (ss. 305-332). Ames: Iowa State Univeristy Press.
- Moe, H., & Sakariassen, H. (2020). *Digital News Report 2020 - Norway*. Oxford: Reuters Institute for the Study of Journalism.

- Moe, H., Hovden, J. F., Ytre-Arne, B., Figenschou, T. U., Nærland, T. U., Sakariassen, H., & Thorbjørnsrud, K. (2019). *Informerte borgere? Offentlig tilknytning, mediebruk og demokrati*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Mourão, R. R., Thorson, E., Chen, W., & Tham, S. M. (2018). Media Repertoires and News Trust During the Early Trump Administration. *Journalism Studies*, 13(19), ss. 1945-1956.
- Mudde, C. (1995). Right-wing extremism analyzed : a comparative analysis of the ideologies of three alleged right-wing extremist parties. *European journal of political research*, 27(2), ss. 203-224.
- Newman, N., Fletcher, R., Kalogeropoulos, A., & Kleis Nielsen, R. (2019). *Reuters Institute digital news report*. University of Oxford: Oxford: Reuters Institute for the Study of Journalism.
- Newman, N., Fletcher, R., Kalogeropoulos, A., Levy, D. A., & Nielsen, R. K. (2017). *Digital News Report 2017*. Reuters Institute for the Study of Journalism, Oxford, UK.
- Newman, N., Fletcher, R., Kalogeropoulos, A., Levy, D. A., & Nielsen, R. K. (2018). *Reuters Institute digital news report*. University of Oxford: Oxford: Reuters Institute for the Study of Journalism.
- Newman, N., Fletcher, R., Schulz, A., Andi, S., & Nielsen, R. K. (2020). *Reuters Institute digital news report*. University of Oxford: Oxford: Reuters Institute for the Study of Journalism.
- Noppari, E., Hiltunen, I., & Ahva, L. (2019). User profiles for populist counter-media websites in Finland. *Journal of alternative and community media*, 4, ss. 23-37.
- Nygaard, S. (2019). The Appearance of Objectivity: How Immigration-Critical Alternative Media Report the News. *Journalism Practice*, 13(10), ss. 1147-1163.
- Nygaard, S. (2020, Februar 5). Boundary Work: Intermedia Agenda-Setting Between Right-Wing Alternative Media and Professional Journalism. *Journalism Studies*, ss. 766-782.
- Rauch, J. (2007). Activists as interpretive communities: rituals of consumption and interaction in an alternative media audience. *Media, Culture & Society*, 29(6), ss. 994-1013.
- Rauch, J. (2019). Comparing Progressive and Conservative Audiences for Alternative Media and Their Attitudes Towards Journalism. I J. Atkinson, & L. J. Kenix, *Activist Nation Rising*. New York: Roman & Littlefield.

- Sandberg, L. A., & Ihlebæk, K. A. (2019). Start Sharing the News: Exploring the Link Between Right-wing Alternative Media and Social Media During the Swedish 2018 Election. *Statsvetenskapelig tidskrift*, 121(3), ss. 421-440.
- Schulze, H. (2020). Who Uses Right.Wing Alternative Online Media? An Explorations of Audience Characteristics. *Politics and Governance*, 8, ss. 6-18.
- Schwarzenegger, C. (2021). Communities of Darkness? Users of Anti-System Alternative Media between Audience and Community. *Media and Communication*, 9(1), ss. 99-109.
- Schwarznegger, C. (2020). Personal epistemologies of the media: Selective criticality, pragmatic trust, and competence-confidence in navigating media repertoires in the digital age. *New Media & Society*, 22(2), ss. 361-377.
- Singer, J. B. (2015). Out of Bounds: Professional norms as boundary markers. I M. Carlson, & S. C. Lewis, *Boundries of Journalism: Professionalism, Practices and Participation* (ss. 21-36). New York: Routledge.
- Strömbäck, J., Tsfati, Y., Boomgaarden, H., Damstra, A., Lindgren, E. V., & Lindholm, T. (2020). News media trust and its impact on media use: towards a framework for future research. *Annals of the International Communication Association*, 2(44), ss. 139-156.
- Tavory, I., & Timmermans, S. (2014). *Abductive Analysis: Theorizing Qualitative Research*. Chicago: The University of Chicago Press.
- Thorbjørnsrud, K., & Figenschou, T. U. (2020). The Alarmed Citizen: Fear, Mistrust, and Alternative Media. *Journalism Practice*, ss. 1-18.
- Tjora, A. (2017). *Kvalitative forskningsmetoder i praksis, 3.utgave*. Oslo: Gyldendal Akademisk.
- Tsfati, Y., & Ariely, G. (2014). Individual and Contextual Correlates of Trust in Media Across 44 Countries. *Communication Research*(6), ss. 760-782.
- Tsfati, Y., & Cappella, J. N. (2003). Do People Watch What They Do Not Trust? Exploring the Association Between News Media Skepticism and Exposure. *Communication Research*, 30(5), ss. 504-529.
- Tsfati, Y., & Cappella, J. N. (2005). Why do people watch news they do not trust? The need for cognition as a moderation in the association between news media skepticism and exposure. *Media Psychology*, 7(3), ss. 251-271.
- Vallone, R., Ross, L., & Lepper, M. (1985). The Hostile Media Phenomenon: Biased Perception and Perceptions of Media Bias in Coverage of the Beirut Massacre. *Journal of Personality and Psychology*, 3(49), ss. 557-585.

- Wimmer, R. D., & Dominick, J. R. (2014). *Mass Media Research: An Introduction (International Edition) (10th edition)*. Belmont, CA: Wadsworth Cengage Learning.
- Witschge, T. A., Anderson, C. W., Domingo, D., & Hermida, A. (2018). Dealing with the mess (we made): Unraveling hybridity, normativity, and complexity in journalism studies. *Journalism*, 20(2), ss. 651-659.
- Østbye, H., Helland, K., Knapskog, K., Larsen, L. O., & Moe, H. (2013). *Metodebok for mediefag, 4.utgave*. Bergen: Fagbokforlaget.
- Ytre-Arne, B., & Moe, H. (2018). Approximately Informed, Occasionally Monitorial? Reconsidering Normative Citizen Ideals. *The International Journal of Press/Politics*, 23, ss. 227-246.

Vedlegg

Vedlegg 1: Vurdering fra NSD – Norsk senter for forskningsdata

Prosjekttittel

Lesere av alternative medier

Referansenummer

833069

Registrert

21.12.2020 av Charlotte Eilers - s341360@oslomet.no

Behandlingsansvarlig institusjon

OsloMet – storbyuniversitetet / Fakultet for samfunnsvitenskap / Institutt for arkiv, bibliotek- og informasjonsfag

Prosjektansvarlig (vitenskapelig ansatt/veileder eller stipendiat)

Karoline Andrea Ihlebæk, ihlebæk@oslomet.no, tlf: 91560837

Type prosjekt

Forskerprosjekt

Prosjektperiode

01.09.2020 - 31.12.2023

Status

04.03.2021 – Vurdert

Det er vår vurdering at behandlingen vil være i samsvar med personvernlovgivningen, så fremt den gjennomføres i tråd med det som er dokumentert i meldeskjemaet den 04.03.2021 med vedlegg, samt i meldingsdialogen mellom innmelder og NSD. Behandlingen kan starte.

TYPE OPPLYSNINGER OG VARIGHET

Prosjektet vil behandle alminnelige personopplysninger, særlige kategorier av personopplysninger om politisk oppfatning, religion og filosofisk overbevisning frem til 31.12.2021.

LOVLIG GRUNNLAG

Prosjektet vil innhente samtykke fra de registrerte til behandlingen av personopplysninger. Vår vurdering er at prosjektet legger opp til et samtykke i samsvar med kravene i art. 4 nr. 11 og 7, ved at det er en frivillig, spesifikk, informert og utvetydig bekreftelse, som kan dokumenteres, og som den registrerte kan trekke tilbake.

For alminnelige personopplysninger vil lovlig grunnlag for behandlingen være den registrertes samtykke, jf. personvernforordningen art. 6 nr. 1 a.

For særlige kategorier av personopplysninger vil lovlig grunnlag for behandlingen være den registrertes uttrykkelige samtykke, jf. personvernforordningen art. 9 nr. 2 bokstav a, jf. personopplysningsloven § 10, jf. § 9 (2).

PERSONVERNPRINSIPPER

NSD vurderer at den planlagte behandlingen av personopplysninger vil følge prinsippene i personvernforordningen:

- om lovlighet, rettferdighet og åpenhet (art. 5.1 a), ved at de registrerte får tilfredsstillende informasjon om og samtykker til behandlingen
- formålsbegrensning (art. 5.1 b), ved at personopplysninger samles inn for spesifikke, uttrykkelig angitte og berettigede formål, og ikke viderebehandles til nye uforenlige formål
- dataminimering (art. 5.1 c), ved at det kun behandles opplysninger som er adekvate, relevante og nødvendige for formålet med prosjektet
- lagringsbegrensning (art. 5.1 e), ved at personopplysningene ikke lagres lengre enn nødvendig for å oppfylle formålet.

DE REGISTRERTES RETTIGHETER

NSD vurderer at informasjonen om behandlingen som de registrerte vil motta oppfyller lovens krav til form og innhold, jf. art. 12.1 og art. 13.

Så lenge de registrerte kan identifiseres i datamaterialet vil de ha følgende rettigheter: innsyn (art. 15), retting (art. 16), sletting (art. 17), begrensning (art. 18) og dataportabilitet (art. 20).

Vi minner om at hvis en registrert tar kontakt om sine rettigheter, har behandlingsansvarlig institusjon plikt til å svare innen en måned.

FØLG DIN INSTITUSJONS RETNINGSLINJER

NSD legger til grunn at behandlingen oppfyller kravene i personvernforordningen om riktighet (art. 5.1 d), integritet og konfidensialitet (art. 5.1. f) og sikkerhet (art. 32).

Kantar, Teams og Zoom er databehandlere i prosjektet. NSD legger til grunn at behandlingen oppfyller kravene til bruk av databehandler, jf. art 28 og 29.

For å forsikre dere om at kravene oppfylles, må prosjektansvarlig følge interne retningslinjer/rådføre dere med behandlingsansvarlig institusjon.

OPPFØLGING AV PROSJEKTET

NSD vil følge opp underveis (hvert annet år) og ved planlagt avslutning for å avklare om behandlingen av personopplysningene er avsluttet/pågår i tråd med den behandlingen som er dokumentert.

Oslo Met

MEDIEBRUK

Rekruttering til dybdeintervjuer Pnr 20100457

25.06.2021

Innhold

1.		
REKRUTTERINGSDESIGN.....		109
1.1 Innledning.....		109
1.2 Målgruppe		109
1.3 Utvalg		109
2. REKRUTTERING		109
2.1 Metode.....		109
2.2 Rekrutteringsskjema.....		110
2.3 Rekrutteringsperiode		110
3. ENDELIG UTVALG		111
3.1 Respons		111
3.2 Endelig utvalg.....		112
3.3 Erfaringer fra intervjuene.....		112

1. REKRUTTERINGSDESIGN

1.1 Innledning

Kantar har gjennomført rekruttering til dybdeintervjuer for Oslo Met (OMet) i tilknytning til prosjekt om mediebruk (FREXO – Kantar pnr. 20101161). Dybdeintervjuene skal utfylle innsikt hentet gjennom den kvantitative kartleggingen.

1.2 Målgruppe

Mens målgruppen i den kvantitative studien er befolkningen 20-60 år, er målgruppen for dybdeintervjuene personer som «jevnlige» følger sosiale medier. Disse utgjør anslagsvis 30% av befolkningen, der 3% er «daglige» brukere, 5% «ukentlige» og 21% «sjeldnere» bruker av disse mediene.

Ettersom undersøkelsen utdyper deltakelse i digitale medier, er det av betydning for utvalgssammensetningen at respondentene har nettilgang. Andelen daglige nettbrukere i befolkningen 16-79 år har økt med om lag 20 prosentpoeng de siste ti årene, fra 74% i 2009 til 94% i 2019. De eldste, og særlig eldre kvinner, er i mindre utstrekning på nett enn de yngre.

1.3 Utvalg

OMet ønsket tilrettelagt 10 informanter, med følgende egenskaper / fordeling (Tabell 1):

Tabell 1. Utvalgskriterier. Antall.

Mann:	6-7 informanter
Kvinne:	3-4 informanter
Alder:	Jevn spredning 20-60 år
Geografi:	Hele landet er mulig, men fortrinnsvis vil de største byene være representert – ingen geokvoter

Rekrutteringens utgangspunkt var deltakelse i on-line (grunnet pandemisituasjonen) dybdeintervju.

2. REKRUTTERING

Rekrutteringen foretas med oppslag i sosiale medier, etterfulgt av personlig rekrutteringssamtale.

2.1 Metode

Rekrutteringen er i utgangspunktet foretatt via annonse på FB. Ingen ekstra søkekriterier ble lagt i FB's utvalg, bortsett fra at de skulle være i rett alder og bosatt i Norge.

NORSK GALLUP Norsk Gallup
Sponset · 🌐

Vi søker deltagere til online intervju om medier og nyhetskilder. Alle som deltar der, får et GoGift gavekort 500,-. Se om du er i målgruppen! 😊

FB.ST
Online dybdeintervju med
Norsk Gallup

FINN UT MER

NORSK GALLUP Norsk Gallup
Sponset · 🌐

Vi søker deltagere til online dybdeintervju om mediebruk. Alle som deltar der, får et GoGift gavekort 500,-. Se om du er i målgruppen!

FB.ST
Online dybdeintervju med Norsk Gallup
Gavekort 500,-

Annonsen med hånd ble eksponert til 23752 personer, annen annonsen ble eksponert til 7610 personer.

Personer som kvalifiseres som informant kontaktes av Kantars rekrutterer på telefon innen 24 timer etter påmelding, for en kort rekrutteringssamtale.

All deltagelse forhåndsklareres med rekrutterer før oversending til ISF. (Det tas i rekrutteringen forbehold om overbooking).

2.2 Rekrutteringsskjemaet

Kantar utarbeidet utkast til rekrutteringsskjema, i dialog med OMet om ønsket målgruppe og de krav som ble stilt til informantenes bakgrunn. Følgende ble vektlagt i utvelgingen:

A. Leser minst ett av følgende medier daglig-ukentlig:

- Document
- Resett
- Rights

B. Har høy tillit (score 5-7 på 7-punktskala der verdi 1 er «stoler ikke på i det hele tatt» og 7 er «stoler helt og holdent på») til minst ett av følgende medier:

- Document
- Resett
- Rights

2.3 Rekrutteringsperiode

Rekrutteringen er foretatt i perioden 08.03 - 15.03. 2021, samt en etter-rekruttering den 19.03 (se nedenfor).

3. ENDELIG UTVALG

3.1 Respons

Responsen på FB-annonsen var god, men kun 12 av 205 interesserte ble screenet gjennom på rekrutteringsspørsmålene (Tabell 2).

Tabell 2. Respons. Antall.

	Antall informanter
Kontakt:	
Screenede	205
Kvalifiserte	12
Kontaktede	12
Rekrutterte (oversendt til ISF)	10
Frafall:	
Oppringte	11
Kontaktede	11
Gjennomførte samtaler	10

Årsaken til at folk ble screenet ut, var i hovedsak at de ikke leste mediene ofte nok, eller ikke hadde høy nok tillit til dem.

Undersøkelsen ble under oppringningen til respondentene presentert i henhold til rekrutteringsskjemaets spesifisering (Del 1-introduksjon), der vi søker deltagere til «uformell samtale» omkring online dybdeintervju om mediebruk. Det ble informert om at en student ville være til stede under intervjuingen, og at det ellers ikke ville være bestemte krav til kompetanse eller forberedelse.

To kvalifiserte respondenter trakk seg under rekrutteringen, den ene grunnet sykdom den andre grunnet praktiske forhold.

Én av de ti rekrutterte viste seg under OMet-intervjuet likevel ikke å være i målgruppen. Det ble klart i intervjuets innledning at hun ikke brukte alternative medier (selv om dette var oppgitt både i screeningen og i rekrutteringssamtalen). Respondenten oppgav dessuten å være lite kjent med alternative medier og hva de inneholder, selv når hun ble forelagt nettstedenes navn. Respondenten ble da erstattet (av en mann) i etterrekruttering med snowballmetode via en av Kantars rekrutterere.

Tabell 3. Utvalgssammensetning - endelig utvalg.

	Antall informanter		
	Ønsket (minimum)	Rekrutterte	Intervjuet av OMet
ALLE	10	10	10
<u>Kjønn:</u>			
Mann:	6-7	7	7
Kvinne:	3-4	3	3
<u>Alder:</u>			
>29	3	3	3
30-44	3	4	4
45-59	3	3	3
60>	1	0	0
<u>Bosted:</u>			
Oslo/Viken	-	8	8
Sørland	-		
Vestland	-		
Trøndelag/Finmark	-	2	2

3.2 Endelig utvalg

Informantenes sammensetning holdes opp mot informasjonsbehovet (avsnitt 1.3) for vurdering av utvalgets sammensetning (Tabell 3).

Informantenes bakgrunn (Rekrutterte) er i tråd med ISFs ønskede utvalgssammensetning (Ønsket minimum).

OMet stilte i utgangpunktet ikke bestemte krav til informantenes geografiske fordeling. I praksis vil de fleste befinne seg i det sentrale Østlandsområdet – Oslo/Viken.

OMet ble imidlertid pålagt av NSD å distribuere informasjons- og samtykkeskjema fra NSD til alle deltakere, forut for samtalen. Inntrykket er at dette i seg selv ikke har påvirket responsen eller samtalenes innhold.

3.3 Erfaringer fra intervjuene

Informantene viste seg å gi veldig gode tilbakemeldinger, til nytte for prosjektets videre arbeid.

Vedlegg 3: Verveskjema

20101161 Verveskjema Kunde 2243

1. Velkommen til vår undersøkelse!

Norsk Gallup, på vegne av Kantar og OsloMet, søker deltagere til online dybdeintervju om mediebruk. Intervjuene gjennomføres via Teams eller Zoom. Du behøver ikke ha programvare installert, men må ha tilgang til en PC med mikrofon og kamera. Du må under intervjuet også sitte relativt uforstyrret. Intervjuet varer i maks 1 time og gjennomføres en gang i perioden 8 - 19.mars. Alle som deltar der, får et GoGift gavekort på kr 500,- som takk for hjelpen.

Svar på spørsmålene (ca 1-2 min) og se om du er i målgruppen. Vi vil senere ringe deg i løpet av 24 timer for en endelig avtale. (Vi ringer ikke etter kl 22:00). Hvis du blir plukket ut til å delta i undersøkelsen, vil intervjuet bli gjennomført av forskere fra Oslo Storbyuniversitet (OsloMet).

Informasjonen du oppgir i undersøkelsen du svarer på nå, lagres hos danske Enalyzer A/S, og slettes fortløpende. Du er anonym i forhold til oppdragsgiver. Om du ønsker, kan du lese mer om våre personvernregler her: <https://kantat.no/om/norsk-gallup/personvern/>.

2. Når deltok du sist i en gruppesamtale eller dybdeintervju, uavhengig av hvilket analysebyrå som gjennomførte undersøkelsen?

(Oppgi kun ett svar)

- Er påmeldt til en undersøkelse nå - Gå til 19
- Deltok for mindre enn 6 måneder siden - Gå til 19
- Deltok for mer enn 6 måneder siden
- Jeg har aldri deltatt

3. Undersøkelsen vil gjennomføres via Teams eller Zoom. For å delta, må du:
- ha en PC hvor du har gjennomført videomøter med lyd og bilde tidligere
- kunne sitte uforstyrret under intervjuet, som varer en time
Er dette i orden?

(Oppgi kun ett svar)

- Ja
- Nei

4. Intervjuet vil gjennomføres av oppdragsgiver OsloMet. Intervjuet tas opp og vil kunne lagres i maksimalt to år. Norsk Gallup vil lagre informasjonen i 6 måneder. Du kan når som helst trekke deg fra undersøkelsen. Er dette i orden?

(Oppgi kun ett svar)

- Ja
- Nei - Gå til 19

5. Jobber/studerer du eller andre i husstanden innen noen av følgende bransjer?

(Oppgi kun ett svar)

- Markedsanalyse - Gå til 19
- Design/grafisk design - Gå til 19
- Avis/journalist/media - Gå til 19
- PR/Reklamebyrå - Gå til 19
- Nei, ingen av disse

6. Har du noen politiske verv?

(Oppgi kun ett svar)

- Ja - Gå til 19
- Nei

7. Registrer aldersgruppe:

(Oppgi kun ett svar)

- Under 20 år - Gå til 19
- 20-30 år
- 31-40 år
- 41-50 år
- 51-60 år
- Over 60 år - Gå til 19

8. Registrer kjønn:

(Oppgi kun ett svar)

- Kvinne
- Mann

9. Hva er din høyeste fullførte utdanning?

(Oppgi kun ett svar)

- Grunnskole eller lavere

- Videregående skole
- 1-2 år universitet/høgskole
- Yrkesfaglig utdanning
- 3-4 år universitet/høgskole
- 5 år + universitet/høgskole

10. Hva driver du med til daglig?

(Oppgi kun ett svar)

- Jobber fulltid
- Jobber deltid
- Student
- Pensjonist
- Ufør
- Arbeidsledig

Annet, noter

11. Hvor ofte leser du følgende medier...?

(Oppgi kun ett svar pr. spørsmål)

	Daglig eller nesten daglig	Noen ganger i uka	Sjeldnere	Aldri	Vet ikke
Civita	☐	☐	☐	☐	☐
Dagbladet	☐	☐	☐	☐	☐
Document	☒	☒	☐	☐	☐
Klassekampen	☐	☐	☐	☐	☐
Manifest	☐	☐	☐	☐	☐
Nettavisen	☐	☐	☐	☐	☐

NRK	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Resett	☒	☒	☐	☐	☐	☐	☐
Rights	☒	☒	☐	☐	☐	☐	☐
TV2	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
VG	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

12. Hvor stor tillit har du til følgende medier?

1 = stoler ikke på i det hele tatt

7 = stoler helt og holdent på

(Oppgi kun ett svar pr. spørsmål)

	1 = stoler ikke på i det hele tatt	2	3	4	5	6	7 = Stoler helt og holdent på
Civita	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Dagbladet	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Document	☐	☐	☐	☐	☒	☒	☒
Klassekampen	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Manifest	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Nettavisen	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
NRK	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Resett	☐	☐	☐	☐	☒	☒	☒
Rights	☐	☐	☐	☐	☒	☒	☒
TV2	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
VG	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

13. Flott! Du ser ut til å være i målgruppen til online dybdeintervju. Alle som deltar der, får et GoGift gavekort verdi 500,-. Ønsker du å delta?

(Oppgi kun ett svar)

- Ja
- Nei - Gå til 19

14. Da skal vi bare registrere litt kontaktinformasjon så vår intervjuer kan kontakte deg på telefon. Vi ringer ikke etter kl 22:00. Hva er ditt telefonnummer?

(Oppgi verdi)

15. Registrer postnummer:

(Oppgi verdi)

16. Registrer navn: (fornavn er nok)

17. Registrer eksakt alder:

(Oppgi verdi)

18. Takk for svarene, vi tar kontakt!

En av våre intervjuere vil ta kontakt med deg på telefon innen 24 timer for en kort samtale. (Vi ringer ikke etter kl 22:00). All deltagelse må være klarert med vår intervjuer på forhånd. Vi tar forbehold om overbooking.

19. Beklager....

Takk for interessen, men du er dessverre ikke i målgruppen denne gang. Vi håper det kan bli aktuelt en annen gang. Informasjonen du har tastet inn vil bli slettet og ikke benyttet av Kantar, Norsk Gallup eller andre.

Vil du delta i forskningsprosjektet «Lesere av alternative medier»?

Dette er et spørsmål til deg om å delta i et forskningsprosjekt om mediebruk. I dette skrivet gir vi deg informasjon om målene for prosjektet og hva deltakelse vil innebære for deg.

Formål

Formålet i denne studien er å få innsikt i hvorfor folk leser alternative medier som kan plasseres på den politiske eller ideologiske høyresiden. Vi ønsker å stille spørsmål om hvorfor du som leser velger de mediene du gjør, erfaringene dine ved å bruke disse mediene og tillit til ulike medier.

Resultatene vil presenteres i en masteroppgave og vitenskapelige artikler basert på materialet.

Hvem er ansvarlig for forskningsprosjektet?

Oslo storbyuniversitetet (OsloMet) er ansvarlig for studien. Oppgaven er en del av forskningsprosjektet 'Far-right politics online and societal resilience' som er ledet av Institutt for samfunnsforskning og utføres i samarbeid med Universitetet i Oslo og OsloMet. Prosjektet er finansiert av Norges forskningsråd.

Hvorfor får du spørsmål om å delta?

Du blir kontaktet fordi du har svart positivt på en forespørsel fra Gallup/Kantar om å delta denne studien.

Hva innebærer det for deg å delta?

Hvis du velger å delta i prosjektet, innebærer det at du deltar i et kvalitativt dybdeintervju hvor du svarer på spørsmål om dine medievaner og holdninger til forskjellige medier. Intervjuene vil bli gjennomført digitalt. Varigheten på intervjuet anstas å bli på rundt en time. Intervjuene vil bli tatt opp via Teams eller Zoom, og opplysningene du gir i intervjuet vil bli lagret elektronisk til prosjektslutt.

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i prosjektet. Hvis du velger å delta, kan du når som helst trekke samtykket tilbake uten å oppgi noen grunn. Alle dine personopplysninger vil da bli slettet. Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for deg hvis du ikke vil delta eller senere velger å trekke deg.

Ditt personvern – hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger

Vi vil bare bruke opplysningene om deg til formålene vi har fortalt om i dette skrivet. Vi behandler opplysningene konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket.

- Forsker Karoline Andrea Ihlebæk og masterstudent Charlotte Eilers (OsloMet) vil ha tilgang til opplysningene om deg.
- Navnet ditt og kontaktopplysningene dine vil erstattes med en kode som lagres på en egen liste adskilt fra øvrige data for å sikre at ingen uvedkommende får tilgang til personopplysningene.

Deltakere i denne studien vil ikke kunne gjenkjennes i publikasjoner fra prosjektet.

Hva skjer med opplysningene dine når vi avslutter forskningsprosjektet?

Masterprosjektet avsluttes i oktober 2021, mens opplysningene anonymiseres når prosjektet avsluttes 31.12.2023. Etter prosjektslutt vil personopplysninger og opptak slettes.

Dine rettigheter

Så lenge du kan identifiseres i datamaterialet, har du rett til:

- innsyn i hvilke personopplysninger som er registrert om deg, og å få utlevert en kopi av opplysningene,
- å få rettet personopplysninger om deg,
- å få slettet personopplysninger om deg, og
- å sende klage til Datatilsynet om behandlingen av dine personopplysninger.

Hva gir oss rett til å behandle personopplysninger om deg?

OsloMet behandler opplysninger om deg basert på ditt samtykke.

På oppdrag fra Oslo storbyuniversitet har NSD – Norsk senter for forskningsdata AS, vurdert at behandlingen av personopplysninger i dette prosjektet er i samsvar med personvernregelverket.

Hvor kan jeg finne ut mer?

Hvis du har spørsmål til studien, eller ønsker å benytte deg av dine rettigheter, ta kontakt med:

- OsloMet ved Karoline Andrea Ihlebæk, ihlebaek@oslomet.no, +47 915 60 837/
Kontor: +47 67 23 73 85
- OsloMet ved personvernombud Ingrid Jacobsen, ingrid.jacobsen@oslomet.no, +47 993 02 316/ Kontor: +47 67 23 55 34

Hvis du har spørsmål knyttet til NSD sin vurdering av prosjektet, kan du ta kontakt med:

- NSD – Norsk senter for forskningsdata AS på epost (personverntjenester@nsd.no) eller på telefon: 55 58 21 17.

Med vennlig hilsen

Prosjektansvarlig: Karoline Andrea Ihlebæk

Masterstudent: Charlotte Eilers

Samtykkeerklæring

Jeg har mottatt og forstått informasjon om prosjektet «Lesere av høyrevridde alternative medier», og har fått anledning til å stille spørsmål. Jeg samtykker til:

- ◆ å delta i et kvalitativt dybdeintervju
- ◆ at [oppgi hvem] kan gi opplysninger om meg til prosjektet – hvis aktuelt
- ◆ at opplysninger om meg publiseres uten at jeg kan gjenkjennes

Jeg samtykker til at mine opplysninger behandles frem til prosjektet er avsluttet

(Signert av prosjektdeltaker, dato)

Vedlegg 5: Intervjuguide

Intervjuguide

Om studien

I dette prosjektet er vi opptatt av mediebruk med søkelys på hvorfor du leser alternative medier.

Ønsker å ta opp intervjuet.

Lese opp: **Samtykkeerklæring**

Jeg har mottatt og forstått informasjon om prosjektet «Lesere av høyrevridde alternative medier», og har fått anledning til å stille spørsmål. Jeg samtykker til:

- å delta i et kvalitativt dybdeintervju
- at [oppgi hvem] kan gi opplysninger om meg til prosjektet – hvis aktuelt
- at opplysninger om meg publiseres uten at jeg kan gjenkjennes

Jeg samtykker til at mine opplysninger behandles frem til prosjektet er avsluttet

Oppvarmingsspørsmål:

- Har du noen spørsmål om forskningsprosjektet?

Refleksjonsspørsmål/mediebruk/ritualer/offentlig tilknytning

I denne studien er vi opptatt å få innsikt i mediebruk og holdninger til ulike medier. Vi vil først stille noe spørsmål om dine medievaner og hva du er interessert i.

- Hvor viktig vil du si at nyheter er i din hverdag? Hvorfor?
- Hvor mye tid vil du si at du bruker du på å lese nyheter hver dag?
- Rutiner?
- Hva er det viktigste for deg, når du velger nyhetskilde? Hvorfor? Eksempler?
- Kan du beskrive hvilke nyhetsmedier du bruker på en vanlig dag? Hvorfor? Kan du gi eksempler? Motivasjoner, ressurser, verdier og tillit.
- Kan du si litt om hvilke alternative medier du benytter og hvorfor? Følg opp på ulike motivasjoner + Temaer? Vinklinger? Form? Ulike skribenter? Nasjonal/internasjonale?

Temaer

- Er det noen temaer du er spesielt opptatt av? Hvilke saker engasjerer deg? Hvorfor? Vekker det bestemte følelser? Informasjon om korona - vaksiner
 - Opplever du at andre er enige med deg om disse temaene?
- Hvilke nyhetskilder har vært viktig for deg for å informere deg om de temaene du er engasjert i? Hvorfor? Kan du gi eksempler?
 - Føler du at disse temaene blir dekket på en rettferdig måte i tradisjonelle medier og alternative medier? Kan du gi eksempler?
- Er det noen spesifikke nyhetsmedier du er spesielt kritisk til?

Oppfølging om mistillit? Hvorfor er du kritisk til disse? Kan du beskrive hva du føler for disse nyhetsmediene? Kan du gi eksempler?

Spørsmål om alternative medier

Du har blitt med i denne studien fordi du har sagt at du leser alternative medier. Et kjennetegn med slike medier er at de ofte ønsker å representere noe annet enn de tradisjonelle mediene, at de ønsker å være et alternativ. Vi kommer nå til å stille deg noen spørsmål om dem.

- Hva betyr alternative medier for deg?
- Hvordan ble du oppmerksom på disse kildene? Hvordan hørte du om disse nyhetsmediene?
- Kan du huske når du først begynte å lese alternative medier? Var det noe spesielt, spesielle hendelser, som førte til lesing av alternative medier? Gi eksempler? Kan du huske hva du følte?
- Hva slags type saker liker du å lese i disse mediene? Hvorfor? Beskrive følelser knyttet til disse sakene? Innvandring/Islam – hva slags følelser. Klima – hva slags følelser
- Alternative medier har fått en del kritikk og blir ansett som kontroversielle av noen - hva tenker du om det?
- Er det noe du er kritisk til ved alternative medier?

Nettverk/Engasjement

- Er det mange andre du kjenner som leser alternative medier?
- Følger du noen alternative medier på sosiale medier?
- Deler du innlegg fra alternative medier på sosiale medier? Ev hvilke type saker? Hva slags reaksjoner får du?
- Diskuterer du ofte saker du har lest i alternative medier med venner og bekjente, i eller utenfor sosiale medier? Opplever du mye enighet/uenighet? Hvordan oppleves det?
- Er du aktiv i kommentarfeltene? Hvorfor? Hvordan oppleves det?
- Føler du et fellesskap til andre som leser høyrevridde alternative mener? Hvis ja, kan du beskrive dette fellesskapet? Hva betyr det for deg?
- I det store og det hele, hvordan opplever du reaksjonene og holdningene til de som *ikke* leser alternative medier?

Avsluttende/overordnede betraktninger

- Hvilken rolle mener du de alternative mediene spiller i det norske samfunnet? Er de viktige, på hvilken måte?
- Hvordan synes du norske medier og den norske offentligheten fungerer, overordnet sett? Engasjerer det deg/vekker det bestemte følelser?
- Hvis du ser framover, hvordan tror du det norske samfunnet, mediene og offentligheten kommer til å utvikle seg? Hvilke følelser vekker det hos deg?

Avrundings spørsmål

- Kan jeg ta kontakt med deg for eventuelle oppfølgings spørsmål? Hvordan?